

Mijn jaren in Indië! Krijn van Putten soldaat bij 2-12 RVA

Voorwoord

Ver in de zeventig is Krijn nog steeds boos en bedroefd over de diefstal van de beste jaren van zijn leven. De crisis, de oorlog en soldaat in Indië bij 2-12 RVA. Om de woede over de jarenlange ondergane minachting, vernedering en uitbuiting een plaatsje te geven begint hij aan het schrijven van zijn levensverhaal. Begonnen als autobiografie maar later verder gegaan als roman, meer ruimte met fictie voor de noodzakelijke context.

Het derde deel van zijn levensverhaal gaat over de jaren in Indië, veel is er door Krijn en zijn maten beleefd en hier en daar zou iemand zichzelf of een ander kunnen herkennen. Men bedenke echter wel dat bijna alles uit het oorspronkelijke verband is gerukt. Het geheel is een weergave van de verwerking van de indrukken die na ruim een halve eeuw naar boven komen bij de auteur. Alles is geheugenwerk, het huiswerk is slecht gemaakt en aan documentatie raadplegen is nauwelijks iets gedaan, dit om de kritische lezer de wind uit de zeilen te nemen! De helft van de kameraden leeft niet meer en dit ligt als een loden last op de schrijver.

De weergaven van dramatische gebeurtenissen komen vaak in de wervelende draaikolken van de zielenroerselen van de auteur terecht, Apocalyps now! En de lezer weet dat de stoutste fantasie altijd veelvoudig door de werkelijkheid wordt overtroffen. Dus waarom zou de schrijver zich ergens voor inhouden. Zeker niet voor mensen met lange tenen of voor de fatsoensrakers. En als iemand door dit verhaal verdriet wordt aangedaan, dan wil Krijn zeggen dat hij weet wat het is om te lijden door onterechte daden of woorden van medemensen.

Krijn van Putten

Juni 2008

Ik ben me er degelijk van bewust dat mijn verhaal over mijn tijd in Indië de nodige controverses zal oproepen en mogelijk niet in de smaak zal vallen bij bepaalde groepen in onze veteranen gelederen. Er is veel geschreven over die hele toestand in Nederlands-Indië, bijna alles in de vorm van opsommingen van gebeurtenissen die bijna nergens de kern van de zaak raakten en daarom heb ik het anders aangepakt. Graag laat ik mijn verhaal verder over aan de moderatoren van 7DecemberDivisie.nl

*Krijn van Putten
Middelharnis*

Reacties op mijn jaren in Indië: k.putten1@upcmail.nl

Februari 2009

7 December Divisie - Indië-veteranen website heeft het derde deel uit het levensverhaal van Krijn van Putten 'Mijn tijd in Indië' vorm gegeven en er daarbij voor gezorgd dat het zo veel mogelijk authentiek is gebleven. Met goedkeuring van de auteur is het verhaal enigszins ingekort, enkele passages zijn om goed overwogen redenen weggelaten en er zijn zinnen tekstueel aangepast.

7DecemberDivisie.nl wil er nadrukkelijk op wijzen dat het verhaal de nodige reacties kunnen oproepen. Ondanks dit gegeven hebben wij gemeend het verhaal te publiceren om zo een indruk te geven van wat er vele jaren later bij Krijn van Putten persoonlijk omgaat over zijn dienstplichtige militaire diensttijd in Indië.

Mijn jaren in Indië! Krijn van Putten soldaat bij 2-12 RVA

Inhoudsopgave

1. [De kazerne](#) >>
2. [Op de boot](#) >>
3. [Vesting Semarang](#) >>
4. [De maten](#) >>
5. [Operatie Produkt de Eerste politionele Aktie](#) >>
6. [Feest op de oliefabriek](#) >>
7. [Tussen de Eerste en Tweede politionele Aktie](#) >>
8. [De Tweede politionele Aktie](#) >>
9. [De egelstelling](#) >>
10. [Het einde van Jan-Willem](#) >>
11. [Naar huis](#) >>

1. De kazerne

[Inhoudsopgave >>](#)

Na de zogenaamde bevrijding wordt Nederland weer snel het benepen enge landje van voor de Duitse bezetting. Waar is dit schitterende land nu eigenlijk wel van verlost? Niet van de lui die in wezen de oorzaak van alle verdriet en ellende zijn geweest.

Niemand, maar dan ook niemand heeft in de gaten gehad wat er in de jaren voor de oorlog aan de hand was. Alle kleine baasjes zijn alleen maar bezig geweest om voor het eigen belangrijke groepje te zorgen. U kunt rustig gaan slapen, de regering is waakzaam! Als het alleen maar bij Nederland was gebeven, dan zou het misschien nooit die grote omvang hebben gekregen, maar overal was men met blindheid geslagen, zoals dat zo mooi heet. Hoe is het mogelijk dat niemand de rampspoed van Hitler Duitsland heeft voorzien! En het meest krankzinnige van alles is nog dat niemand er maar ook iets van heeft geleerd!

Zelfs de man van de ondoorgrondelijke wijsheid, de afgod van rood Nederland en de weldoener van alle oudjes, later betiteld als vadertje Drees, werkt van harte mee en is eigenlijk de stuwende kracht achter het gehele drama in het verre Oosten! Ongelooflijk knap om in een land waar nog aan van alles en nog wat tekort is een leger uit de grond te stampen van meer dan honderdduizend man, wel is het gebrek uitgerust en moet de troep voor uitzending een maand varen overzee naar de Oost.

De kamponggadjackers in de verre Gordel van Smaragd hebben hun kans schoon gezien en grenzeloos brutaal een eigen Republiek uitgeroepen. Sukarno is zo dol als een karrad en uniform gek! Dat kan zo niet langer! Daar moet zo snel mogelijk 'Orde en Vrede' worden gebracht en de 'democratie' in alle eer hersteld! Dat, en dat alleen is alles zaligmakend.

En hoe zou het dan verder moeten met Hare Majesteit? Voortaan Koningin van het kale Nederland? Geen onderhorigheden meer en de rijke wingewesten maar vergeten? Hoe moet het met de koffie- en theeplantages? En de kampongkinderen moeten toch leren lezen en netjes schrijven en Chr. versjes zingen en op de blote knietjes bidden en de blanke toean en njonja voor al de weldadigheden heel dankbaar zijn.

Krijn is natuurlijk weer de klos! Een, heel toepasselijk, oranje briefkaart over de post van de minister van defensie. 'Oproeping voor de keuring voor de Koninklijke Landmacht!' Er is vast en zeker weer een heleboel smerig werk te doen, iets anders is ondenkbaar. Even in de blote kont A zeggen, een vreemd onderzoek van een enge kale militaire dokter en hij is cum laude voor alle diensten goedgekeurd!

Een geleerd heer in de zogenaamde wetenschap psychologie vraagt aan Krijn bij de keuring of hij in de oorlog wel eens bang was. Op zijn beurt vraagt Krijn of hij wel weet wat oorlog is en het stuk onbenul zegt natuurlijk dat hij toevallig hier de vragen stelt! Dan zegt Krijn dat hij dikwijls vreselijk bang is geweest en wel drie keer bij diverse gelegenheden het in zijn broek heeft gedaan! Veel later komt uit dat dit antwoord de weg naar een onderofficiersopleiding heeft geblokkeerd. Zo wordt men gestraft door een boerenpummel uit Groningen, door de centen van pa heeft Jodokus wat onzin uit de psychologieboeken en van het gezwam van de 'geleerden' op de noordelijke universiteit geleerd!

Van huis en naar een kazerne op de Veluwe. Wat een deprimerende omgeving. Allemaal zand en er wil niets groeien, wat armoedige dennen en hier en daar een paar bosjes heide. Geen wonder dat ze hier vroeger helemaal vergingen van de armoede.

De Veldartillerie! Volgens vader en oom Bas een legerinstelling speciaal uitgevonden om de geestelijke en lichamelijk achtergebleven deel van de Nederlandse jeugd nog enigszins nuttig voor Hare Majesteit Krijgsdienst te kunnen maken. Neem het maar voor waar aan, ze zijn ten slotte vijf jaar infanterist en bovendien korporaal geweest. Ze hebben dus overal met hun neus bovenop gestaan. Allemaal in de beroemde jaren van de mobilisatie, zelfs de Duitse Kaiser hield toen nog rekening met een hoop Hollandse boerenpummels. Alle tijd en gelegenheid om de stelling te toetsen. En de beweringen en vooroordelen van de heren kloppen heel behoorlijk. Het wemelt van de criminele typen. De heren officieren kunnen hun hart ophalen bij het samenstellen van de indelingslijsten. Want er zijn een hoop stomme banen bij een afdeling Veldartillerie weg te geven. Daar kom je pas achter als je zelf in die bende terecht komt! Vooral voor oppassers hebben ze een bijzonder fijne neus. Deze soort van het mensdom beschikt over de gaven van het knechtschap, door de heren en meesters in de loop der jaren uiterst gecultiveerd en bruikbaar gemaakt en kunnen nu perfecte diensten leveren als voetveeg, loopjongen en dommekracht. En dit soort van het mensdom is vooral zeer bruikbaar als verklikker en matenverrader! Daar is altijd en overal veel behoefte aan. En zeker bij de tot op het bot toe corrupte onderdelen van de Koninklijke Landmacht! Alleen al op het ministerie van defensie wemelt het van allerlei onderkruipsel. Alles op maat in de pas gezet door de pa's met een goed onderhouden netwerk.

Wat een achterlijke bende is onze Koninklijke Landmacht!

Er is helemaal niets! Een smerige oude kazerne. Vieze toiletten, een gore wasbarak met alleen koud water en de douche moet nog worden uitgevonden!

Heel de week in dezelfde stinkende kleren en op vrijdag even 'afspoelen' in een verstikkend smerig badhuis, onder commando van een wasbaas met chronische baardschurft.

Het begint al direct met het onder de Krijgstucht stellen. De kapitein leest wat voor, geeft uitleg en wordt direct verbaal gevloerd door een communist en een student. Zij zullen alle moeite gaan doen om de dienst uit geschopt te worden. De man trekt zich niks van hun praatjes aan en gaat gewoon verder om het verplichte halfuurtje af te maken. Wat een figuur en let wel met drie sterren! De opperwachtmeester, van het type ijzervreter met een rooie nek, gele sproeten, slimme groene varkensoogjes en omhoog gedraaide snorpunten, weet met dreigende gebaren op de achtergrond de zaak nog een beetje te redden. Het zal de sterrendrager een zorg zijn, hij hoeft alleen maar een jaar als reserveofficier vol te maken en gaat niet mee met de troep.

Dan het bezoek aan de fourier, een regelrechte teleurstelling. Een vrachtwagen van een stomerij lost een paar duizend kilo afgedankte kleding van de Canadezen en het is uitzoeken. Veel onbegrijpelijk gezeur over eerste en tweede grijs en iedereen hoest van de smerige ontsmettingsmiddelen waar de lorrenhoop mee doordrenkt is. De maatvoering is zuiver militair, dus alleen maar te groot of veel te klein. Andere keus niet aanwezig. Met de schoenen is het nog erger. Zoeken naar een paar, heeft een saboteur alles losgesneden? De rotzooi is gedragen en van de meeste schoenen is geen paar te maken. Eindelijk is de troep gekleed en geschoeid en wordt de avond besteed aan het opnaaien van de Leeuw met 'Je Maintiendrai'. Eindeloos geklungel en als het stomme geval op de dag van het eerste verlof niet recht in het midden van de mouw zit mag je niet naar huis. Wat een dreigement! Om negen uur komt een slimme wachtmeester tot de ontdekking dat de strozakken nog gevuld moeten worden! Weer iets uit de eerste Frans-Duitse oorlog. Met zak en kussensloop naar een loods achter op het terrein en in het stikdonker de zak volstoppen met muf stinkende verstofte rotzooi waar je nog geen vet stinkend varken op plat zou krijgen. Daar heeft al een heel leger op gelegen! Met vierentwintig man op een zaal en de korporaal in een hokje vooraan. Het was vroeger zeker een paardenstal. Eén van de jongens verbastert zijn adres en krijgt een goede douw voor een ansicht van zijn meisje met als adres: Bles Willemse, Stal III, ruif 2, ketting 4.

En dan begint de opleiding, de primaire training van zes weken lang. De klas van vierentwintig krijgt les van een stel oudere onderofficieren in de rang van wachtmeester. Ze hebben dienst gedaan tot in de meidagen van 1940 en zijn bijna een jaar in Duitsland krijgsgevangen geweest. Na de bevrijding weer opgeroepen en een half jaar in het beroemde Aldershot geweest om de English Military Drill onder de knie te krijgen. Wonderlijk genoeg zijn ze daar niet verpest, maar uitzonderlijk nuchter gebleven. Heel wat anders dan de halve gare krompratere, mislukkelingen of gepasseerden van de officiersopleiding, die later als korporaals en onderofficieren op de afdeling Veldartillerie worden losgelaten. Deze slemielen hebben het alleen maar over, 'bij ons in Aldershot'.

Achteraf zijn de zes weken infanterie eigenlijk wel gezellig. Krijn kan goed met zijn maten opschieten en met de twee onderofficieren klikt het direct al. Het is heel verstandig om niet over je oorlogsverleden bij de Reichsbahn te praten. Ze raken helemaal in paniek als ze wat over de Waffen SS of de Wehrmacht horen en hebben absoluut geen idee wat er hier en daar in Europa aan de hand is geweest. Nooit anders gehoord dan radio Oranje en de BBC en een ondergronds nummer van Trouw of de Waarheid gelezen. Alleen maar goed voor je gemoedsrust. De meesten hebben niets meegemaakt en zijn mooi buiten schot gebleven door onder te duiken. Enkele die wel in Duitsland zijn geweest, hebben alleen maar het kamp en de fabriek en de bunker van de luchtbescherming van binnen gezien of de koeien van een boer in Beieren gemolken. Sommige lui hebben altijd alle geluk van de wereld. Anderen zijn altijd de klos en draaien voor alle ellende op en ploeteren zicht wezenloos.

De opleiding is een fluitje van een cent en stelt helemaal niets voor. De instructeurs hebben in Aldershot alles op zijn British geleerd, maar hier moet het weer volgens de oude regels, die nergens vast liggen. Eindeloos geharrewar hoe hoog de benen naar boven moeten bij links- of rechtsom en het tellen bij de voetvolkoefeningen. De velddienst is iets van de kleuterschool! Als Krijn even een riedeltje afgeeft van wat hij van Heinz heeft geleerd komt die pummel van een kapitein vragen of hij dat alsjeblieft nooit meer wil doen! Dat kan hier echt niet! De jongens zouden veel te ongerust worden.

De ellende komt niet alleen van het ministerie van defensie, ook de natuur helpt een handje om de jongelui door een afgrond heen te jagen. De koudste winter van de laatste vijftig jaar. En dat zonder verwarming in een tochtige kazerne, met meer karton dan glas in de raamspinningen. Om een beetje warm te blijven op de kamers bouwen de 'padvindere' tenten van dekens tussen de stapelbedden. Af en toe kan er een straalkachel aan zonder dat de zuinig afgestelde zekering het hele elektriciteitsnet laat doorslaan.

Bij de lessen bevriezen de vulpennen en moet met een stompe potlood worden geschreven. Het wachtkloppen gaat gebeuren met één uur op en twee uren af. Zelfs de officier van piket loopt af en toe een rondje om te kijken of er niemand op zijn post is doodgevroren. In de wacht brandt heel zuinig een kolenkachel en daar staat altijd een man of tien met de kont naar toe.

Dat is de Duitse methode om vlug weer warm te worden. De voorraden van de kok waren bevroren, de troep eet hierdoor elke dag vette snert. De gevolgen lopen op de toiletten de spuigaten uit.

De spullen, alles uit Engeland. Het enige land in de wereld dat helpt bij de bewapening van het landje dat weer een wereldrijk wil worden. Zelf hebben ze ook veel moeite om al de gestolen en geroofde 'bezittingen' weer bij elkaar te veggen!

Hun eigen imperium is een puinhoop geworden, overal opstand en herrie en ze weten niet waar ze moeten beginnen. Maar ze zijn niet te beroerd om een handje toe te steken en ze willen eigenlijk wel voor goed geld wat van hun rotzooi verkopen. En het is allemaal spul dat ze zelf door West Europa hebben laten slingeren. In dump Deelen vlak bij Arnhem ligt de superieure splinternieuwe uitrusting voor een compleet Amerikaans legercorps dat overal ter wereld, met voldoende voorraden voor een heel jaar, ingezet zou kunnen worden. Voor een kwart miljoen man. Genoeg om even de slag van Stalingrad en in dezelfde moeite die van Kursk mee te winnen! Gesteld dat je lui hebt die kunnen en ook nog willen vechten, afblijven! De Yanks hebben hier en daar wat beloofd in de wereld en ze laten als echte liberals de spullen liever vergaan dan de Hollandse onderdrukkers in de Oost wat gereedschap voor het karwei mee te geven. Misschien is het zo wel beter voor de Javanen. Door de Engelse spullen gaan er al meer dan honderdduizend in de komende vijf jaren dood. Met het Amerikaanse automatische riedelspul zouden de kali's helemaal rood gekleurd zijn van het bloed. Geweren Lee Enfield, modern in 1917 en de beroemde stengun, eigenlijk alleen maar gevaarlijk voor de schutter zelf. Pas in uiterste noodzaak een magazijn opzetten. Voor je het weet schiet het ding zichzelf leeg, ligt je kop er af of heb je het een paar dagen druk met het begraven van je dode maten! Voor de tanks is de Piat uitgevonden. Bij de instructie mogen de rekruten even in de kist kijken. Poppetje gezien en de doos gaat nooit meer open. De leerlingen moeten plechtig beloven, al komt er een hele pantserdivisie aan, nooit ofte nimmer het levensgevaarlijke wapen in stelling te zetten. De dood onder de rupskettingen van een T34 is ver te verkiezen boven de mogelijke ellende die het onding kan veroorzaken voor de schutters zelf!

En het stomste van alles, half Nederland ligt vol met nieuw Duits oorlogsmateriaal en veruit superieur aan het Engelse spul. Alleen al de Schmeisser is een wonder van een machinepistool, de droom van elke infanterist. Om over de mitrailleur MG42, met het geluid van een cirkelzaag maar helemaal niet te praten. Amerikaanse Hillbilly infanteristen in Italië verstijfden van de schrik bij de eerste kennismaking met de alles wegmaaiende salvo's. Bij sommige OVW bataljons hebben een paar snuggere jongens wat van die spullen mee naar Indië gesmokkeld en zij hebben er daar veel plezier van. Deze gasten hebben het prima voor elkaar weten te krijgen, volop spullen met de Reichsadler, netjes in het blauwe Kruppstaal, en alles in zeer goede staat. De bezitter van een Lüger-pistool wordt overal en door iedereen met veel respect behandeld, al is het een droppie als dikke Arie! Maar Duits materiaal gebruiken, dat is voor een Hollander om helemaal spastisch en debiel van te worden, stel je voor, onmogelijk!

Dan ontmoet Krijn zijn beste vriendje voor de komende jaren. The Bren light machine gun! De tot in alle uithoeken verwenste uitvinding! Bedacht door een totaal slecht en verdorven menselijk brein hier of daar in midden Europa en gecultiveerd door perfide Britten van de allerminste soort. De Bren is tien kilo zwaar en niet te hanteren. Geen mens weet hoe je het apparaat moet dragen, de Bren kan nergens tegen, je kunt er gruwelijk je maat mee verbranden als hij even niet oplet, en je moet er ook nog mensen mee dood kunnen schieten! Krijn sjouwt duizenden kilometers met het ding op zijn nek, of voor de borst aan een draagband, al zijn vel kapot schurend, urenlang rillend er mee in het natte gras, een putje half vol water of in een dergelijk dronken vierkant autootje dat ze jeep noemen. Zoals een gemartelde op de lange duur begrip en zelfs liefde krijgt voor zijn beulen, zo groeit er ook iets van sympathie in het brein van de soldaat. Gods wegen zijn ondoorgrondelijk, maar in de hersenen van zijn schepsels gebeuren ook heel vreemde dingen, die nooit te verklaren zullen zijn. Een haat liefde verhouding noemen ze dat. En je maten vertrouwen op jou en dat onmogelijke schietding, hoe bestaat het. Zitten ze in de knel, dan roepen ze eerst om de Brenschutter en als dat niet helpt dan pas om hun moeder! Geen enkele zuigeling heeft het beter bij de liefste mama dan het altijd roestende stuk ijzer. De zachtste poetslappen en de fijnste machinesmeerolie, urenlange verzorging, een aai voor het slapen gaan, goedemorgen wensen, niks is abnormaal. Hele avonden lang onderwerp van gesprek onder de zwaar gestoorde liefhebbers! Bijna zestig jaar later nog een paar keer in de week wakker worden uit je diepste slaap van een salvo uit je eigen Bren! Het réactieve brein van Krijn, teruggebracht op reptiel formaat van verlengd ruggenmerg en stukje hersenstam, en een riedel uit de Bren zullen zeker een keer of tien beslissen over leven en dood!

Eisenhouwer heeft de rotzooi van Montgomery nooit serieus kunnen nemen en dat is goed te begrijpen. Alleen een super arrogante, zelfingenomen en verwanten Brit kan het opbrengen om met deze wanproducten mensen de oorlog in te jagen.

De baret, de gevangenen in Dachau zouden massaal weigeren deze ondingen op het hoofd te zetten. Iedereen loopt als een imbeciel met een kruising van een vliegdekschip en een half leeggelopen luchtsperballon op zijn kop. Eéntje voor alle diensten, wassen mag niet en het apparaat stinkt binnen een week. Voor de helm zijn geen woorden te vinden, het zijn waarschijnlijk afgekeurde soeppannen van een ver Mongools opstandelingenleger! Het uniform moet een ontwerp zijn van Churchill zelf. Goed te merken dat hij de bringer van het 'bloed, zweet en tranen' evangelie voor het Britse volk is geweest.

Hij moet zelfs geweten hebben waar hij het, zonder de Havana uit de mond te nemen, over heeft gehad! De tassen zijn van dezelfde ontwerper die de reticule voor Opoe Herfst heeft gemaakt.

Alles wordt door slecht singelband bij elkaar gehouden en dat ondoorgrondelijke geheel heet op zijn Aldershots de 'webbing'. Krankzinnig zijn de kapjes van zwaar linnen voor om de enkels, anklets genaamd, daar zijn verder geen woorden voor. Een gek is op het idee gekomen om de hele tuigage en vooral de koppelriem met water en groen krijt, dat ze blanco noemen, een kleurtje te geven.

Dat wordt een bijna dagelijks ceremonieel. Blanco en koperpoets. Uren, dagen maanden, jaren, vliegen als een schaduw heen met schrobben, poetsen en boenen. Hoe groot is het potentie verlies van een op Britse leest geschoeid leger door het blanco syndroom? Misschien is de mislukking van de luchtlanding Market Garden wel terug te voeren op blanco en koperpoets! Aan de andere kant is het een geweldig machtsmiddel in handen van de hoge heren officieren en de iets minder hoge heren onderofficieren. Waar moet je je als Jan Onbenul anders op beroepen en van bedienen bij het handhaven in de troep van orde, gehoorzaamheid en discipline? Als je één van de onderhorigen een douw wilt geven of goed op zijn nummer wilt zetten, dan is het onverstandig om met iets moeilijks aan te komen. Als dat vaak ook nog ellenlange discussies mogelijk maakt wordt de hoge heren veel te kwetsbaar. En, dat is een stelletje mensen. Het uitvaagsel van alles wat in Nederland met oorlogsdiploma's is boven komen drijven. De onderofficieren zijn bijna allemaal gesjeesde studenten die met hun HBS weggeefbriefjes in de hoop op een officersopleiding snel oorlogsvrijwilliger zijn geworden. Ze hebben niet gerekend op de massa's Groninger boerenzoons en knuppels van de soort dikke Arie en het slag van Jan-Willem met stiekeme vaders die overal veel liberale en andersoortige vriendjes hebben en over ingewikkelde netwerken kunnen beschikken. Die zijn op de beste plaatsen van Aldershot en de andere kweekplaatsen terechtgekomen en voorzien van de sterren. Het hogere kader komt uit de vooroorlogse voorraad beroeps- en reservepersoneel en daarvan is de kwaliteit verre van vooroorlogs!

In een paar dagen zijn alle officieren voorzien van een bijnaam die ze de komende vier jaar met ere zullen dragen zoals: korte lange broek, andersom, de dunne eikel, halve Jan en ome Janus. De dokter is de piemelkijker en de dominee vanzelfsprekend het lieveheersbeestje. De afdelingscommandant is gewoon 'de Ouwe,' zo als het hoort.

De meeste onderofficieren zijn van het verongelijkte, achtergestelde type, gepasseerd voor een officersopleiding. Stuk voor stuk zwaar gefrustreerde gasten van een eindje in de twintig, ze ontnemen alle dienstplichtigen van de betere soorten de mogelijkheid om ooit nog eens wat te worden. Heel wat kapiteins zouden later maar wat graag de strepen in hun onderdelen wel eens willen herverdelen!

Toch is er iets vreemds aan de hand in het hele onderdeel en in alle rangen, ook bij de gewone dienstplichtigen. Een flink deel is van simpele afkomst uit ver weg in Nederland, voldoet aan de normen van vader en oom Bas voor artilleristen, een deel is crimineel, maar er is ook een flink aantal vertegenwoordigers van heel dure huize. Zelfs een paar gegoede lui met dubbele namen en zoons van grootindustriëlen en grote bonzen uit de multinational wereld. Er loopt zelfs een knaap rond waarvan de vader een bekende rommelaar is in de diamantwereld. Goede afkomst verloochent zich niet. Deze jongens houden zich bijzonder rustig en veel later pas, soms na een jaar, komt Krijn er achter waar hij eigenlijk mee omgaat. Het lijkt wel of deze afdeling een haven is lui die uit de wind moeten worden gehouden. Pa heeft wel veel aanzien en een paar centen op de bank, maar zoon doet gewoon zonder poeha zijn dienstplicht. Geen gegooi met geld of zuippartijen, zoals onder sommige studentenbendes, niet opvallen is de maat van alle dingen. Vooral geen witte voetjes bij de leiding en ze delen mee in de armoede van iedere dag. Dat het vier lange bittere jaren zullen worden schijnt niemand in de gaten te hebben. Toch geen kans gezien om met de hulp van pa's vrienden de dans der ongelukkige te ontspringen of blij met het avontuur? Zonder op te vallen vormen zich groepen maten in het onderdeel en wat eenmaal op een kluitje zit is meestal clubje voor het leven.

De officieren zijn van het Sandhurst, Aldershot of ander soort. Door de kleermaker vermaakte kruippakjes. Ze houden hun stand hoog met leuke officierscaps met de rijgveter op de millimeter vrij en soepel meebungelend en met het megalomane stokje model in een lederen hoesje onder de verstijfde linkerarm en bruine hoge schoenen. De mooie viltten baretten zijn voor het lagere volk onbereikbaar en heb je er een dan is het spelen met vuur en heiligschennis om het ding op je hoofd te zetten. De stiff upperlip en de hete aardappel worden nog hevig gecultiveerd en ze eten patat in de mess! De meeste hogere officieren zijn opgeroepen reservisten en hebben in de mobilisatie gediend, meestal in de oorlog ondergedoken en sommigen zijn in gijzeling of krijgsgevangen geweest.

De Ouwe is echt de oudste en is een vrijwel onzichtbare man. Door administratief gestoethaspel is de man majoor geworden en door een stom toeval automatisme commandant van de afdeling Veldartillerie. Drijft helemaal op een paar beroepsofficieren en in hoofdzaak op de ene batterijcommandant, die de dienst voor de hele afdeling uitmaakt en alle gore trucs, zoals maten pakken en collectief straffen tot in de puntjes beheerst.

De Ouwe zal vooral beroemd en geliefd worden en blijven door zijn hilarische toespraken bij allerlei gelegenheden. Daarin vergaloppeert de man zich steeds en loopt dan heel zielig vast in zijn eigen woorden. Een nieuw wonder van het collectief ziet het daglicht.

Iedere keer als hij jammerlijk de mist in gaat reageert het auditorium dol enthousiast met luide toejuichingen, enorm applaus, voetgetrappel en roffels op stoelen en tafels.

Regieaanwijzingen worden wild door elkaar geschreeuwd en de euforie neemt hysterische vormen aan. Zo wordt de Ouwe uit zijn ellende gehaald, groeit boven zichzelf uit en boekt verder, onder eveneens zwaar geregisseerde stilte, uiteindelijk succes met juweeltjes van retorca.

Als er de ruimte voor is begint een vaste ploeg van een man of tien na de toespraak aan een wilde Russische Hopak dans, met handgeklap en gestamp van de uitzinnig zingende troep.

Tot slot uit een paar honderd kelen de beroemde liederencyclus van de afdeling. Delen van de Psalmen en Leger des Heils gezangen, drink- en straatliederen, nationale rovers verzen, stukken opera, alles met teksten die bij iedere gelegenheid van de nieuwste uiterst gore schunnigheden worden voorzien!

Collectief is de afdeling in wezen toch wel een fenomeen, ondanks alle lacunes in de leiding en de onmogelijke hufters die er overal rond lopen! Ongelooflijk hoe vrijgevochten de hele troep is. Maling aan alles en iedereen. De dienst wordt uitgemaakt door groepen aan elkaar gewaagde maten. Hoor je eenmaal bij een dergelijk club dan is je bedje gespreid en hoef je je nergens meer druk over te maken. Krijn heeft zich al heel vlug weten te omringen door een bende ongeregeld die blindelings mee door dik en dun gaat. Dit clubje weet zich door alles heen te vechten. Met of zonder wapens. De heren weten altijd precies waar ze mee bezig zijn. Er zijn een paar talenten met patenten op het beentje lichten van de meerderen met de sterren en de strepen of hebben zich ontwikkeld tot meester-intrigant.

De opperwachtmeester van de staf is ook beroeps en speelt voor ogen en oren en ziel van de Ouwe. De opper is een opportunist van de betere soort, regeert met ijzeren hand de staf en de rest als hij de kans krijgt en beschouwt zich als direct verantwoordelijk aan het Opperwezen. Hij is de enige van de salaristrekken die in de kazerne slaapt en moet een uur voor de reveille door de wacht gewekt worden. Gewassen, gekamd, glad geschoren en met alles in de vouw en verblindend blinkend koper begint hij aan een overvolle dagtaak die voor honderd procent besteed wordt aan het meedogenloos opjagen en neerzetten van alles en iedereen die hem voor de voeten komt! Zijn stem is doorgerookt en totaal versleten en hij is verbaal niet te verstaan, dat is geen bezwaar, de lichaamstaal van de man is overduidelijk en wordt door iedereen direct begrepen!

In het algemeen draait de opleiding vrij behoorlijk, het knullige Engelse materiaal heeft wel grote beperkingen maar het voldoet voor het klusje op Java. Een echte tegenstander is er gelukkig niet voor de Koninklijke Landmacht. Iedereen heeft al vlug door hoe de zaken geregeld moeten worden. Zorgen dat je weet hoe de spullen werken is nodig als de nood soms aan de man komt. Alle lessen zijn berekend op minimaal intellect en het effect is dus optimaal. Echt, de honderd granaten die in Oldebroek verschoten mogen worden vallen allemaal midden in het doelgebied en de helft is maar blindganger, maar dat komt door de slechte productie in Albion. Een prestatie die niet onvermeld mag blijven!

Krijn wordt ingedeeld bij de verbindingdienst van één van de batterijen, chauffeurseiner. Een opleiding waar helemaal niets van terecht komt. De instructeurs laten het maar over aan een paar radioamateurs. Deze lui krijgen de kans van hun leven. Later onder de klappers worden de kunstjes geleerd van de KNIL veteranen, zij weten waar ze het over hebben en zijn gewend aan improviseren en bittere ellende.

De dokter komt enge dingen vertellen over allerlei vreemde ziekten die je daar in dat smerige land op kan lopen. Vooral de meiden hebben kwaaltjes welke als het weerlicht over smetten, er is niks tegen bestand en voor je het weet heb je de vlam in de pijp! Het eten en drinken schijnen net zo min erg fris te zijn en van de steken van de muggen ga je al heel snel dood als je niet onder een netje slaapt. Om de veertien dagen een paar smerige prikken van de dokter tegen alle ellendige ziektes en de helft is zwaar over de zevenendertig en zoveel van de pokkenschrapjes. Ziek als een paard met koliek of een andere ziekte. Een paar stinkende gaten in je arm of je een klap met een hakbijl hebt gehad en één van de maten gaat er van scheel kijken en kwijlen. Hij kan niet meer zo best uit zijn woorden komen heeft daverende koppijn en mag voor goed naar huis als hij even een briefje tekent, wat de sufferd graag doet. Je hoort nooit meer wat van hem! Zijn vader is een keuterboertje en heeft nog veel gemak van de voor goed zwijgende dommekracht.

De tandartsen uit Grunningen met het diploma van de vakschool rijwielherstelling rooien de afgebrande kerkhoven van de boerenpummels en soortgenoten, verzielen de aangevreten kiezen nog meer en vergaren zo de handigheidjes die later nodig zijn voor een bloeiende particuliere praktijk in Wassenaar of Aerdenhout en omstreken.

De dominee, of anders zijn maatje de aalmoezenier, komt vertellen dat het ethisch dik in orde is om de Javanen een goed pak slaag te geven en de troep kan zeker en vast rekenen op de zegen des Heren. Wie voortaan iedere week tweemaal een uur nog meer uitleg en een meer uitgebreide bede voor de zegen des Heren wil, kan zich vrijwillig opgeven bij de opper of anders naar de stormbaan gaan, dat kan ook nooit kwaad!

Geliefd is een ouwe bruin gelooid taaie figuur voor de Maleise les. Het Maleis wordt een zware mislukking, maar de verhalen van de oude Indo gaan er in als koek. Vooral de omgang met de Soendanese en Javaanse schoonheden komt uitvoerig ter sprake.

De tropenuitrusting! Een paar handige scharrelaars in de textiel hebben van de onkunde of de corruptie van de inkopers van de Koninklijke Landmacht meer dan handig gebruik gemaakt en een tropenpakket voor de combattanten samengesteld dat zijn weerga, op het gebied van grootscheepse zwendelpraktijken nooit meer zal tegenkomen! Daar kan iedere liberaal nog wat van leren. De onderbroeken komen absoluut uit de voorraad van een nonnenklooster waar op goed geluk een gulp in geknipt is.

Aan de bovenband strikjes voor op de weelderige heupen en op zeer strategische plaatsen lusjes, kennelijk voor het vastleggen van extra lagen absorberende textiel.

De hemden zijn eveneens van zeer verdachte herkomst. Eén van de jongens heeft wel eens een handje bij een uitvaartverzorger geholpen en denkt er het zijne van! Alles heeft later een groen kleurtje gekregen dat al vlug bij het wassen verdwijnt. De uniformen en vooral de mutsen in appelflap model zullen de groentjes later op Java een nooit meer weg te poetsen imago van lachwekkendheid bezorgen. Wapens en bepakking, gewoon de duurbetaalde rotzooi van de Britten.

En dat is de voorbereiding voor een uitzending ver overzee, naar een totaal onbekend land, waar we niks te zoeken hebben.

2. Op de boot

[Inhoudsopgave >>](#)

Een paar tientjes uit de fooienpot en drie weken inschepingverlof! Na veel tranen, roerend afscheid naar de boot. Of er een transport zware criminelen naar een strafkolonie vervoerd wordt. Vanaf de kazerne te voet naar de trein en alle troep op je nek. Een paar liter benzine voor vervoer kan er onmogelijk op overschieten. Overal de kalkemmers van de Militaire Politie hangend aan de trein en het gepeupel wordt op grote afstand van de schuit in de haven gehouden. De stemming in de troep wordt een beetje paniekerig. De majoor en zijn knechten haasten zich iedereen te vertellen dat het is om de communisten geen gelegenheid te geven rotzooi te trappen! Er gaan geruchten dat alleen in Rotterdam nog een dergelijk 'ronseltransport' mogelijk is. In Amsterdam zouden de communisten heel de haven platleggen. Dat risico kan niet worden genomen en daarom is het lakse en makke en hardwerkende Rotterdam de favoriet. Een alternatief zou nog kunnen zijn, uitwijken met de trein naar Antwerpen. Bij de altijd corrupte Belgen is natuurlijk alles mogelijk. Belangstelling is er nauwelijks, een handjevol familie aan de kade en zelfs de huilende dames worden op een veilige afstand gehouden. Pas 'als de tros wordt los gegooid', mogen de uitzwaaiers op de kade komen.

De stemming wordt er niet beter op als de schuit in het zicht komt. Niks trots zeekasteel, maar een opgelapt en inderhaast ingericht Victoryschip. De tarwe van het laatste anti-hongertransport ligt nog hier en daar op de binten boven in het ruim. Gebouwd als prooi voor de U-boot in de slag om de Atlantic en totaal ongeschikt voor een reis met achthonderd mensen naar de tropen. Wat een minachting voor dienstplichtige soldaten. Waar haalt defensie in den Haag de durf vandaan om dat zijn ondergeschikten aan te doen? Slapen op een klef stuk zeildoek gespannen in een raamwerk, standees noemen ze die ondingen van zes hoog. Gooi je in je slaap bij zware zeegang uit een dergelijk stalen buizenconstructie dan ben je nog blij met een gebroken arm of been! Zoet water alleen om te drinken, bij de fonteintjes staat een dubbele wacht, dag en nacht. En de hufters sluiten zelfs de koeling van de waterleiding af, dan wordt er direct een stuk minder gedronken. Je moet zelfs laten zien dat je alles doorslikt. Sommige lui sparen mondjes water op om mee te scheren! Badderen en scheren met zuiver zeewater en dat vergeet je gauw genoeg. Uit zuinigheid is er zo weinig mogelijk ballast aan boord en het kreng rolt en stampet bij het geringste windje.

Het is voer voor psychologen. Wie kan uitleggen hoe het komt dat er geen massale opstand uitbreekt onder de opvarenden! Welk geheim wapen hebben de gedragsdeskundigen van het ministerie van defensie weten te ontwikkelen dat ook maar het geringste begin van weestand of opstand absoluut onwaarschijnlijk maakt? Of is de troep met blindheid geslagen, de cultuurshock, is het de totale onbekendheid met wat er aan de hand is. Alles werkt overdonderend, vandaag is het dat, morgen gaan er weer heel andere dingen gebeuren.

De lading vrachtwagens in een beneden ruim gaat schuiven, met levensgevaar slaagt de bemanning er in het schip voor een ramp te behoeden. Waait het even dan is de helft zeeziek en gelijk is het nergens meer te harden van de stank. De dekken zijn niet geïsoleerd en van airco heeft nog niemand gehoord. De laatste twee weken van de reis in de tropen zijn een regelrechte verschrikking. Twee doden is de balans en de toestand in de ziekenbarak is erbarmelijk.

De officieren leiden hun eigen leven achterop en zijn opvallend netjes gewassen en geschoren en oefenen in het onzichtbaar voor de troep blijven. Hebben zeker een eigen voorraadje kostbaar zoet water. Ook weer zoiets aparts. De sterren en strepen hebben het geweldig voor elkaar aan boord, slapen in een lekker bed op een laken en ze hebben zelfs een primitieve airco. Overal staan dubbele wachten, het is onmogelijk om 'per ongeluk' een kijkje te nemen bij de bevoorrechten. Alleen de oppassers en dergelijke matenverraders hebben toegang tot het Walhalla.

Daar kunnen ze bij het vertroetelen van hun bazen lekker netwerken. Tegen etenstijd brult de boordomroep iets van hoge heren onderofficieren en de strepen verzamelen zich voor de eetzaal.

Maar eerst de Luchtmacht! Ze mogen als eerste gaan eten in de dan nog kraakheldere eetzaal, netjes in hun pronkpakjes en kniekousjes. Dat is een wonderlijk gebeuren.

De rangen van dit bijzondere mensensoort zijn niet thuis te brengen en niemand weet wat de streepjes voorstellen. Ze zijn met een man of vijftig en hebben onderdak in een apart ruim en verblijven bij mooi weer op een dekhuis. Alles hier aan boord is van ver beneden hun stand. Hoe is het toch mogelijk, zulke mensen op een mestpraam vol stinkend goor volk! Deze lieden horen toch alleen maar thuis in een luxe Super-Constellation met knappe lieve lange lekker ruikende blonde stewardessen. Ze moesten toch verwend worden met exquisite hapjes en drankjes. Paling in gelei, een bakje kaviaar of een Hollandse garnalencocktail. Dry Scotch of gin tonic, Martini op bestelling. Superjongens, de bloem der natie, dat zie je zo. Ze kunnen direct als veroveraar op het witte paard achter de nog even maagdelijke jonkvrouwen aan! De toekomstige ridderkruisdraggers en overwinnaars in de luchtslagen! Fris en netjes en glad geschoren, hoe doen ze dat? De kleding komt van de duurste officiers winkel in het Verenigd Koninkrijk en de hoeraspeldjes en dito insignes zijn beslist van een edele metaalsoort. Bally kan nooit betere schoenen leveren dan de juchtlere moccasins van de jongelui. De taal van de Aldershotters is spastisch gestamel van de debielenschool vergeleken met het jargon dat de Luchtmacht jongens onder elkaar uitbraken! Daar zit geen gewoon Hollands woord bij.

lets tegen een buitenstaander zeggen of op een vraag antwoord geven is buiten iedere orde! Ze wanen zich alleen op deze planeet! Zo stiff met de upperlip en de hot potatoe, daar kan de grootste figuur van het heilig Albion, afgestudeerd op Eton of Oxford nog niet tegenop! Het zijn jachtvliegers! Ze gaan met een paar overjarige Spitfires en Hurrricanes op actie in het Javaanse land. Diverse compagniescommandanten betreuren en verwensen de dag dat ze in grote nood luchtsteun van deze luchtjonkers hebben aangevraagd! Dan weet je weer eens wat overleven in doodsangst betekent! Waar zouden die gasten hun hersenspoeling vandaan hebben? Daar kan de beroemdste Duitse universiteit nooit tegenop, vergeleken hiermee leveren ze daar alleen maar blauw aanlopende autistische stumpers af! Meer arrogantie en grootheidswaan zijn zelfs buiten ons planetenstelsel nergens te vinden! En toch halen Krijn en zijn maten eens op een keer een dergelijk wezen die het in zijn broek gedaan heeft uit zijn voorlaatste doods-kist. Een slecht gevilde Ouddorps bokje ziet er meestal florissant uit! Het kan verkeren zei Bredero! Sommige van die lui met een streepje meer worden schipper op een dergelijk vleugellamme stinkende Dakota en laten hele pelotons de dood in de ogen zien bij hun halsbrekend gestuntel in de moessonbuien!

Het gedoe aan boord begint al in de Golf van Biskaje. Het schip kronkelt zich tussen de huizenhoge golven door en de roerganger is er een van de betere soort, dat kan niet anders. De schuit maakt de meest onvoorspelbare bewegingen, de spanten kraken in hun voegen en je ziet delen bewegen. Echt als het niet waar is! De passagiers zijn nog lang niet zeevast ter been en de artsen en hospikken kunnen hun hart ophalen en de vingers oefenen met het dichtnaaien en krammen van tientallen breed gapende verwondingen. Volop gebroken armen en benen en kneuzingen in alle soorten. Af en toe moet de praam van koers af voor een beetje rustige vaart om de dokter een lastig klusje te laten doen. Overal is het spiegelglad door het braaksel en van het schoonspuiten met zeewater. Ga er één omver dan volgen er direct nog een stuk of tien op de glijbaan! Helt het schip weer de andere kant op voordat een dergelijk kluwen tot stilstand komt, dan komt de klap tegen een stalen schot dubbelhard aan! Met fatale gevolgen!

Gibraltar voorbij en volop mooi weer in de Middellandse Zee. Aan de andere kant Afrika en voorbij het land waarvan de inboorlingen later een dergelijk geweldige bijdrage aan onze nieuwe multiculturele samenleving zullen leveren. Allen hartelijk welkom! Nog een parel van het Empire, Malta. Verder door het Suez kanaal met de neppers met de tasjes van vals kameelhaar en de mannen met hun gewillige geiten. Honderden schepelingen krijgen zo hun eerste Midden-Oosterse cultuurschok te incasseren.

Aan boord komt een Egyptische tovenaars, hij heeft een kunstig rood tonnetje op zijn krullen, dat moet dus een Fez zijn. De man heeft de zakken van zijn wonderlijke schone burnous van een kostbare stof vol met eendagskuikens. Met de half lamme beestjes doet de Ali Babaman ingewikkelde kunsten en haalt een aardig centje binnen. Terug in zijn roeiboort gaan de heel en halfdode kuikens overboord en worden snel door de rondvliegende meeuwen opgegeten. De inhoud van een doos reservemateriaal wordt weer in de zakken van de jurk overgeladen.

Dan door de snikhitte van de Rode Zee! Hier begint de ellende pas goed. In ruim drie met tweehonderd man is het niet meer te harden en op de dekken is niet genoeg plaats voor iedereen om te slapen. Op veel plaatsen staan uitlaten van de ventilatoren en de lucht welke daar uit komt is walgelig, net of beneden de pest is uitgebroken. Dezelfde lucht als de wagens met '47 pers' vermengd met Oostfrontparfum achter de Kriegsklok! Ver uit de buurt blijven om niet misselijk te worden. Het eten wordt een stuk minder. Doordat een deel van de koeling is uitgevallen, geen verse aardappelen en groenten meer. Dan maar vreemd spul uit blik en een handje pillen tegen de scheurbuik. De voorraad heeft met alles rekening gehouden.

Heel boosaardig zijn de bleke stengels zetmeel, een aardappelverkrachting van de Nederlandse voedselindustrie. Absoluut smakeloos gekookt in water en niet meer tussen kiezen en tanden te krijgen. Samen met gestold rundvet, vieze groene groente smurrie en een plak pork of corned beef uit blik. Netjes in de rij langs de scheppers, die de grootste moeite hebben om het kleverige kleffe spul van lepels op de voerblikken los te kwakken. Maar goed dat oma dit allemaal niet weet.

Bij een beetje zeegang is het plaatsnemen aan de lange tafels met vastgeschroefde banken een hachelijke onderneming. Alleen maar goed te volbrengen met hulp van een paar maten. Het platte gloeiende blik, met voer waarvoor een varken nog zou bedanken, in de ene en de mok met slobber in de andere hand tussen de zwalkende stamgasten door is al een kunst voor onvaste landrotten, het gaan zitten vereist doodsverachting. Neergezet kommaliewant vliegt onmiddellijk weg, slingerlatjes zijn nog niet uitgevonden en de vloer ligt vol met etenswaar die nu helemaal niet meer te eten is. En volledig gekleed aan het diner. Ver boven de veertig graden, de open deuren van de keuken en bakkerij komen uit in de eetzaal en verzieken de lucht nog meer. Samen met je eigen stank en die van de maten is eten een walgelijke onderneming. Een uitslover in de keuken ziet heel wonderlijk nog kans om geweldige pudding met vruchtengelei klaar te maken en daar blijven de hongerlijders nog een beetje van in leven!

Drie dagen storm in de Indische Oceaan en het begint al behoorlijk te wennen. Krijn heeft geen last van zeeziekte meer en heeft zich met een club harde maten midscheeps aan bakboord zeer comfortabel geïnstalleerd. Afzijdig van de moesson langs een dekhuis, een bank van kratten en de voeten schrap tegen het potdeksel, een paar stukken zeil van de bootman en het is genieten van de zee en de met een vaart telkens voorbijschietende horizon.

Wat een schouwspel. Een kokende zee, vliegende vissen tot op het dek en af en toe een stel tuimelaars. Misschien zijn het wel echte dolfijnen, later beter bekend als Flipper. Ze zwemmen met het schip mee en vertonen de mooiste kunstjes. Het ene moment zie je alleen maar water en huizenhoge golven en denk je met bankje en al voorover de zee in te kieperen, het volgende moment lig je zowat op je rug en kijk je de lucht in! En het is lekker warm, ook het overkomende zeewater. Dat je kleren hard gaan schuren van het opgedroogde zout is niet al te bezwaarlijk. Oppassen dat je vel niet kapot gaat, want dan is het leed niet om te overzien. De hele bemanning raakt toch beschadigd. Puisten, uitslag en rare vieze zweren en iedereen heeft een vieze lucht om zich heen van de kleizeep. Een heel raar cosmetisch product dat je moet gebruiken om je met het zeewater nog een klein beetje schoon te houden. Onderweg worden jongens en spullen gelost op Sumatra en dat geeft al wat meer ruimte voor de lui die nog verder moeten met de stinkschuit. Krijn en zijn maten gaan van boord op de rede van Semarang. Vroeg in de morgen komt het beloofde land in zicht. Een wazige streep land, nog ver weg in de nevel met flauw de contouren van grote bergen, sommige stomp, andere weer spits. Het kan de troep nu niet snel genoeg gaan, de toestand aan boord is niet meer plakkerig of kleverig, nee het is nu een smerige bende. Je denkt minstens dat er ieder moment een gemene ziekte uit kan breken.

We zien de eerste inlanders. Magere mannetjes, gekleed in lompen. Broeken en hemden zijn van weggegooide poetslappen gemaakt en ze stinken waar ze staan. Hun haar is dun en piekerig en staat alle kanten op. Ze beginnen met het lossen van een paar honderd kistjes met munitie, het is vreemd te zien hoe zwaar ze nog kunnen sjouwen met die uitgeteerde lichamen.

Ons schone Insulinde 'De Gordel van Smaragd'. Langs een slingerende trap onder begeleidend schelden van de bootsman en zijn personeel overstappen op een roestige landingsboot. Het ding is zo lek als een mandje en braakt verstikkende wolken half verbrande dieselolie uit, iedereen natte voeten en alle spullen doordrenkt van het modderige stinkende kustwater. Allen hartelijk welkom!

Voet aan de wal. Weer langs een gammele trap over de kade muur en alles wat je ziet is verrot of kapot. Het wemelt van de schurftige honden en bedelaars met zweren en dikke puisten in alle kleuren van de regenboog. Gelukkig zien de loslopende lieve dames er een stuk beter uit, zelfs in het volle daglicht! Doorgeroeste loodsen van golfplaten, uitgebrande gebouwen, verbrokkelde stukken muur en ingezakte kades. En overal rokende en stinkende vuurtjes, alles is daarvan doortrokken. En die lucht zal de jongens de komende jaren dag en nacht vergezellen. Denk aan de tropen en je ruikt gelijk diezelfde vuurtjes. Krijn en zijn maten worden afgehaald door de kwartiermakers, ze zijn er al zes weken. De mannen van het eerste uur maken ook al geen erg rooskleurige indruk! Mager, een rare gelige kleur van de malariapillen en ze hebben bijna allemaal de ringworm. Een tropische huidziekte, speciaal ontwikkeld voor de nieuwkomers. Met een stel drietonners van de AAT gaan we naar het kamp.

3. Vesting Semarang

[Inhoudsopgave >>](#)

Het kamp is in een wijk van Semarang waar vroeger de overheersers en uitbuiters in hun riante huizen met zes en vaak meer man/vrouw personeel woonden. Ze moeten het prima voor elkaar hebben gehad in de goede oude tijd! Het is Oud-Tjandi, een beetje hoger gelegen dan de smerige stinkstad en dat merk je gelijk al aan het lekkere koele windje dat af en toe van de heuvels naar beneden komt. Overal zijn grote bomen en nergens hoeft je bijna in de volle zon te lopen. Dikwijls een zwembad en overal volop de ruimte.

Het is volstrekt onduidelijk wat de kwartiermakers in de zes weken meer gedaan hebben dan uit hun neus eten. Er is helemaal niks. Op de enorme stoep van het huis waarin we onderdak krijgen, hier waranda genaamd, ligt een onduidelijke hoop latten en zeildoek en het is de bedoeling dat daar bedden van gemaakt worden. Het gescheld en getier is niet van de lucht bij de verwoede constructiepogingen en vooral bij de eerste proef ligging. Onder het maken van een doodsmak valt de boel prompt weer in elkaar.

Allemaal oude troep uit een Britse dump. Dat de Britten tot de ontwikkelde volkeren willen worden gerekend is onbegrijpelijk als je naar de rotzooi kijkt die ze durven maken.

Maar ja, ze hebben eeuwenlang de wereldbevolking beheerst, inclusief de eigen inboorlingen. Als je het op een moment allemaal zelf moet gaan doen dan zal het wel eens tegenvallen.

Je schrikt je wezenloos, zo is het nog volop dag en nog geen half uur later is het aarde donker, je verdwaalt voor je het weet. Het is overal aarde donker, hier en daar maar een lichtje. De elektriciteitscentrale draait op een paar noodaggregaten. De geluiden van de tropennacht zijn nergens thuis te brengen en je kunt er van alles van maken. Diep in de nacht en als iedereen slaapt onder het net dat klamboe heet, begint bij de burens een batterij 3inch mortieren aan een storingsvuur op een aantal zeer verdachte lieden ergens op een uitgedroogd rijstveld. De kronen in je kaken barsten bijna van de droge erg harde knallen! De wachtcommandant raakt bij het opzoeken van de consignes totaal van slag, kan niets meer vinden en geeft vol alarm en alles in de stellingen. Niemand weet waar de stellingen zijn en of die er wel zijn! Totale ontredde en complete chaos! Krijn en een paar harde maten beseffen dat er nog geen munitie is uitgedeeld en zien kans om de jongens tot bedaren te krijgen en iedereen slaapt weer verder.

Hoe schoon is het ontwaken in de tropen. Ogen dichtgeplakt en alles vies, vochtig en kleverig in de opstijgende hitte van een dampende en stinkende kustplaats. Tegen de middag draait de wind een beetje en wordt het wat aangenamer. Alleen maar water voor een kattenwasje, scheren en tandenpoetsen. Vanmiddag komt er een tankwagen en dan kan de rest gebadderd worden. En als het een beetje meezit worden morgen de kleren misschien wel gewassen door een paar dames uit de kampong. Het is wel even wennen, acclimatiseren noemen ze dat!

Naar de keuken, dapoer in het Maleis. Onder een afdak branden rokende houtvuren onder pikzwarte ketels, waar van alles onduidelijk in licht te dampen en te pruttelen en vooral te stinken met heel vreemde luchtjes. Als het smaakbouquet net zo iets voor moet stellen als het ingewikkelde geurpatroon dan zal er nog heel wat te ontdekken zijn om tot de nodige definities te kunnen komen. Midden in de rotzooi zit de dikke korporaal kok op een krukje al in vrij behoorlijk tangsi Maleis zijn personeel, bestaand uit een paar uitgeteerde Timorezen, uit te schelden. Het zijn afdankertjes van de KNIL afdeling in opheffing. Het is hier ook al bekend dat Timorezen voor alles bruikbaar en voor alles in te zetten zijn. Niets is te goor of te gevaarlijk en nooit kraait er een haan naar wat de heren uitspoken. Het culinaire resultaat is er naar. Alle gefoeter en gescheld van de kok helpt niets en het spul uit de zwarte pannen is echt niet te eten. De soep is getrokken van de kop van een aftandse karbouw. De Timorezen vinden het niet de moeite waard om de hersenen te pureren. Die drijven tussen de andere vellen in. De losgeraakte kiezen en tanden scheppen ze vrolijk samen met plukken haar mee in de pannen. Voor de liefhebbers stukken geroosterde netmaag van de herkauwer of andere delen van de ingewanden in gepofte opgeblazen vorm. Alles geserveerd op een bedje van kleffe plakkende rijst. En het verdere spul, een mengsel van Chinese kool en een soort knolraap, is vergeven van de sambal. Om de hongerlijders aan de Indische keuken te laten wennen is er als goed bedoelde uitvlucht ook nog patat van voorgekookte Hollandse zetmeelproducten. Net zoiets als het eten aan boord van de schuit met avonturiers maar dan vol van de ranzige klapperolie.

De leiding verkeert in opperste staat van opwinding, het is nu er op of er onder. Het onderdeel moet direct beginnen met het opbouwen van een klinkende naam en de eerste activiteit is een stoere mars in de omgeving en grondige verkenning van het patrouille gebied. De waanzinnige platte helmen op, complete webbing en de bajonet op de Lee Enfield en heuvel op en af door de lange lanen van Oud Tjandi. Grote consternatie bij de Javanen, op weg naar de passar of hun werk, ze weten niet wat ze zien en verstandsverbijstering bij de legeronderdelen die al wat langer aanwezig zijn. Na de mars sluipen de nieuwbakken veroveraars langs de bosjes en zoeken naar de grote onbekende belagers van 'Orde en Vrede'. Krijn is blij dat de verzameling krijgers nog geen munitie heeft, de bajonetten van een halve meter lang zijn al levensgevaarlijk genoeg. Bij de Brigadestaf komen de eerste telefoontjes binnen of er op Tjandi wat aan de hand is en de officier van piket gaat zelf kijken.

Het kan nooit beter treffen.

Een majoor, beroeps KNIL man en uiteraard voortreffelijk verbaal uitgerust om een stel grasgroene hufters alle onzin uit Wolverhampton en Aldershot voor nu en altijd uit het hoofd te praten. Alle sterrendragers worden in een kwartier gehersenspoeld en uitgenodigd om in het casino bij een borreltje eens verder hun licht op te komen steken! Hoofdschuddend stapt de man weer in zijn jeep.

Dank zij de Majoor van het KNIL wordt de troep verder met rust gelaten en krijgt iedereen de gelegenheid orde op zaken te stellen. Op iedere kamer zes man en de scheiding der geesten begint zich al af te tekenen! Soort zoek soort, zegt oma altijd.

Adrie, Durk, Tonny, Leo en Krijn worden maten voor het leven. Ieder hebben ze nog een paar bruikbare vriendjes verderop in de afdeling en de harde kern van de batterij wordt zo een man of twaalf. Het clubje is van een uitzonderlijke pluimage. Stuk voor stuk lui met een paar zware afwijkingen, die elkaar op de meest wonderlijke wijze aanvullen en samen met het aanhangende stel vrienden de dienst op de beslissende momenten in de batterij uit gaan maken.

Niets rangen en standen, die zijn er alleen maar voor de vorm en de lieve vrede. De verwaten lui van Aldershot en de rest van de batterij laten het toch maar op de beslissende momenten afweten. Van de sterren en strepen mogen alleen luitenant Charles, de batterij opper en een korporaal op de volledige ongeweten steun van de harde jongens rekenen.

De luitenant is de enige officier waar de harde maten vertrouwen in hebben! Vanaf het allereerste begin is zijn positie in de afdeling zeer onduidelijk. Maar een beperkt aantal jongens weten dat hij veruit de favoriet is van de Ouwe. Deze zou hem graag zien als de commandant van de ene batterij. Maar hij zit in zijn maag met een ondergeschoven kapitein. Deze man, met de onwaarschijnlijke naam Janelski, is niet helemaal fris tussen de oren en is per ongeluk met de troep op Java terechtgekomen. Al spoedig is de man vermaard om zijn onvoorstelbare grote innamencapaciteit van alle mogelijke spiritualiën en het geven van zwemles. Verder weet hij een jeep met de grootst mogelijke doodsvrachting te besturen. Alles onder het smoesje met de helm te zijn geboren. Vaak moet hij dronken bij een vriendinnetje worden ingeladen. De chauffeur haalt dan voor het uitvoeren van de missie bij de wachtcommandant een voor Janelski gemaakt gareel op waarmee de dronkaard achter in de bak van het vervoermiddel kan worden vastgelegd. Door de onmogelijke alles ontwrichtende bureaucratie bij defensie zijn alle bevorderingen nog niet afgekomen en de Ouwe weet nog niet precies waar hij iedereen van de officieren op welk commando moet neer zetten. Bij de eerste batterij is alles al piekfijn afgeregeld. Vanaf het prille begin is het commando toegewezen aan een beroepsman. Een kapitein met een hondenkop, begiftigd met een extra fijne speurneus om de krenten uit de brei van het personeelslijsten te halen. Hij heeft alles keurig afgeroomd en de beste mannen en het complete intellect naar zijn batterij gesleept. Later zal hij grote naam maken als matenverrader.

De Ouwe heeft ook nog kans gezien om de rest van het behoorlijke mensenmateriaal voor zijn staf in te zetten. Kapitein Janelski wordt chef van de staf en Charles de commandant van de D keus batterij. Voorlopig zal hij nog een poosje op zijn derde ster moeten wachten. De derde ster zal trouwens vaak een heet hangijzer voor hem zijn, gaat zelfs een poosje in de bureaulade van de Ouwe vanwege een uit de hand gelopen batterijfeestje. Maar de kneusjesbatterij zal later over capaciteiten blijken te beschikken die niemand heeft kunnen vermoeden. In deze club komen de maten als door een wonder terecht, of het zo voorbeschikt is. Betere potgrond is voor dit soort van het mensdom niet te vinden. De carrière van Charles zal vele ups en downs kennen, van prachtige acties met de batterij tot misgrepen in het leidinggeven als de zaak uit de hand loopt door het doldrieste gedrag van de mannenbroeders. Zijn einde zal zeer triest zijn.

Een categorie van de dienstplichtige D keus is wegens een slecht onderstel vrijgesteld van wacht en patrouille diensten en dat geeft veel ergernis onder de lui die er wel voor opdraaien. Na een hele nacht zonder slaap in de stelling terugkomen op een kamer, waar de net wakker geworden kamergenoten luidruchtig en uitgeslapen aan het klaverjassen zijn, zet kwaad bloed. Patrouillediensten en meelopen bij de gevechtsacties is ook te veel voor deze heren en sommigen proberen zelfs van onder de konvooiritten uit te komen. Vreemd, deze 'drukkers' hebben de neiging hun heil bij de leiding te zoeken, misschien als tegenwicht voor het buitensluiten door de maten die het vuile werk moeten doen. Ze hebben bijbanen zoals voor oppasser spelen en zijn de boodschappenjongens van de heren officieren. Voetballen en volleybal gaat wel geweldig en niemand vindt dat vreemd. Eén van de strompelaars is zelfs de onmisbare spits van het Brigade elftal, een paar uurtjes op wacht of vijf kilometer stadspatrouille is onmogelijk! Het maten verrader komt meestal uit die kneusjeshoek. Later staat dat soort bij de reünies en de herdenkingen met alle mogelijke soorten blikjes aan een lintje vooraan, klappen voor de Prins met de petroliepet en hebben aan de tafels de beste plaatsen, de dikste druiventrossen en de grootste monden! En ze zijn wel zes keer op kosten van de vreemdste fondsen terug naar het land van hun heldendaden geweest! En fondsen verwerven is een tweede natuur geworden, overal gaan ze met de pet rond. Ze weten precies waar ze alles kunnen vinden. En vooral de domste mooie lekker ruikende blondjes, dat kan nooit missen! De lui die voor het gelag opdraaiden liggen in het graf of hebben voor altijd de buik vol van alle humbug mannen. Krijn en zijn maten zijn bij de eerste de beste reünie al na een uur vertrokken en houden af en toe maar een feestje onder elkaar, ver weg van de misselijk makende uitslovers.

De afdeling Veldartillerie is een onderdeel van de Tijger Brigade.

Die gaat in de komende jaren, ondanks alles en tegen beter weten in, bekend worden door zijn grote slagkracht bij de twee grote acties en de avonturen met de Siliwangi divisie van de bij vriend en vijand zeer geliefde Generaal Nasution van de Republiek Indonesia. Toch nog een paar maanden voor de Brigade om de krachten te meten met een tegenstander van formaat!

Voorlopig zit de Brigade nog opgesloten in de vesting Semarang. Alles bij elkaar misschien een goede tienduizend man en het wordt dringen in de stad. Gebrek aan alles en vooral aan water en ruimte. Geldgebrek is het ergste. Alles is peperduur, het is een meevaller als je niet rookt. De Chinezen kopen graag voor goed geld de slossen sigaretten.

Sommige onderdelen die dicht bij het vuur zitten, zoals de AAT kunnen nog wat rommelen en zo wat bijverdienen. Ze verkopen spullen of leveren tegen goed geld bescherming of andere diensten aan de Chinese gangsterbendes. Er zijn kantines die een veelvoud aan omzet draaien van de hele soldij van de troep. Omgerekend wat ze in de stad uitgeven en aan de dames besteden. Maar zo gelukkig, gewetenloos en grenzeloos brutaal is niet iedereen.

Omdat er nog steeds geen uitrusting voor de afdeling is wordt het personeel verdeeld over een paar andere onderdelen van de Brigade. Voor Krijn en een paar van zijn maten een pracht van een buitenkans om kennis te maken met de afdeling Veldartillerie van het KNIL! Oude figuren die alles al hebben meegemaakt en de groentjes wel eens even de oren zullen wassen. Alles recht voor zijn raap en niets Aldershot gedoe.

De fourier heeft medelijden met de jongens in hun rare kleding en maakt er gelijk maar een stel jungle fighters van. Echte vechtpetjes, camouflage overall en sluijschoenen. En een geschenk uit Australië, de Owengun. Daar hebben de nakomelingen van de bannelingen en al het andere uitschot van het British Empire kans gezien om een vrij behoorlijk machinepistool te maken. Door gebrek aan goed verenstaal of domme onkunde hebben ze het magazijn er wel bovenop moeten zetten maar dat is nog niet eens zo onhandig als het wel lijkt. Kan niet in de schaduw staan van de Schmeisser, waar Krijn iedere nacht nog van droomt, maar het kan er mee door! Loop je niet meer met het stuk gaspijp genaamd Stengun. Alles zit volop in de lift, aanzien, zelfvertrouwen, moraal en moreel en dat is in de komende tijd hard nodig!

In een heel korte tijd wordt heel veel geleerd. Alle KNIL mannen zijn nog echt vooroorlogs en hebben alles meegemaakt wat er maar aan menselijke ellende te bedenken is. Hetzelfde verhaal als in het verre Europa. Hier is het de Japanse furie geweest waar niemand erg in heeft gehad! Smadelijk in de steek gelaten door een regering, voor jaren kramperen in Japanse krijgsgevangenschap. Zelfs de soldij over die jaren nooit uitbetaald gekregen! De helft van de maten dood en zelf ziek, zwak en misselijk. Gelijk weer na de bevrijding in de militaire dienst! En nog is de ellende niet voorbij. De vernederingen zullen nog veel groter worden.

4. De maten

[Inhoudsopgave >>](#)

Leo is een heel aparte figuur. Sloom en zeer bedachtzaam en van een bijzonder goede familie. Hij wil zo snel mogelijk zijn dienstplicht vervullen, voelt helemaal niets voor een dergelijk stomme officiersopleiding en weet handig de geleerde psycholoog om de tuin te leiden en aan Aldershot, of nog veel erger, Sandhurst te ontsnappen. Een verkeerde inschatting doet hem bij de Veldartillerie en in Indië terecht komen. Een belletje van pa naar het ministerie van defensie kan alles rechte trekken, maar zo zit Leo niet in elkaar! Met stukken en beetjes komt Krijn zijn levensloop op het spoor.

Zijn vader is een heer uit de hoogste gelederen van de vaderlandse diplomatie en zijn moeder is van een puissant rijke Franse familie, met ooms en tantes op de meest extravagante locaties. Opa is een echte Fransman, hij heeft van alles en nog wat uitgespookt in de Franse bezittingen in Afrika, toen daar nog alles mogelijk was en oma komt uit Spanje! Dochter van een megawijnboer, niemand is er ooit achter kunnen komen hoe rijk die gasten wel zijn. De moeder van Leo is tot groot verdriet van haar familie ver beneden haar stand getrouwd. Na het behalen van een paar graden aan de Sorbonne raakte ze toevallig verslingerd aan de vlotte blonde Hollander op een feestje op de Ambassade in Parijs. Op een ontijdig moment diende Leo zich aan en de veelbelovende baby wordt in Alexandrië geboren. De opvoeding is zeer Spartaans, direct drielig, Arabisch in twee soorten van de juffrouw en de meestal donkere kinderen op de luxe Kindergarten en van het huispersoneel, zes in getal. Een vol uur Hollands van pa en een vol uur Frans van ma per dag, vanaf de eerste gestamelde kinderwoordjes! Nooit naar de Amerikaanse school in Cairo voor de uitverkorenen, gewoon het beste voorhanden zijnde Egyptische onderwijs en een klas overslaan. Geen onzin! Ma beschikt over grote didactische vaardigheden en weet de leergierigheid van zoonlief met verrassende resultaten in goede banen te leiden, spijkt alles bij waar nodig. Het Hollands komt niet in de verdrukking en is ruim voldoende om geen problemen te geven bij het afronden van een universitaire studie later in Holland.

Op de elfde verjaardag van Leo verhuist de diplomatenfamilie naar Moskou. En weer niet naar de internationale school voor de zoontjes van de partijbonzen en de rijke buitenlanders, maar gelijk in het hok met de Russische beren. Het Russisch gaat als vanzelf, alleen het schrijven in weer andere bokkenpootjes is in het begin problematisch. Na twee jaar gaat het lezen van de complete Russische bibliotheek onder leiding van een bekende bebaarde en doorgerookte en meestal goed dronken literator al een grote rol in zijn leven spelen! Het Arabisch wordt ondertussen stevig onderhouden samen met de leraar van de kinderen van een paar ambassadeleden uit het Midden Oosten en door het op vrijdag koran lezen voor VIPS in lange jurken in de grote moskee van Moskou. In exclusief orthodoxe kringen van Moskoue Islamieten is Leo in korte tijd bijzonder geliefd om het verhalend voordragen uit klassieke Arabische geschriften, met ingewikkeld versluierde lofzangen op bepaalde geneugten in het menselijk bestaan. Uit de mond van een blonde puberende jongeling moeten deze literaire hoogstandjes een bijzondere uitwerking hebben op grijsaards uit de landen met de geliefde en gewillige geiten!

Leo heeft al jong een goede neus voor leraren van het slag bijzondere goeroe, meestal stokoude lieden, oudgediende professoren met een loopbaan van meer dan een halve eeuw bij een echt beroemde universiteit. Allemaal via via werk, het zijn meestal zeer geleerde arabisten en dat is heel merkwaardig. In zijn latere leven krijgt hij toegang tot de hoogste kringen in de Islamitische en Arabische wereld en wat hij daar uitspookt zal een eeuwig raadsel blijven. Tot groot verdriet van de Inlichtingendienst van de Koninklijke Gifmengerbende, de CIA, KGB, de Mossad annex Shin Beth en nog een paar van zulke frisse clubs.

En bij de NEFIS snappen de minkukels er helemaal niets van! Krijn zal nooit iets kunnen begrijpen van de fascinatie van Leo voor deze duistere en voor niet ingewijden ondoorgrondelijke wereld. Eigenlijk een wonder dat er nooit wat gebeurt met hem. Allah heeft zeker zelf de strottenrijders verboden een vinger naar Leo uit te steken.

En dan veel later, na de militaire dienst, het eeuwige gereis, over heel de wereld. Van het Amstel, een soort thuisbasis, naar het Marriott in LA, altijd een suite in zulk soort onderkomens.

Hij houdt lezingen en doet klusjes voor de directies en raden van commissarissen van alle grote maatschappijen, vanaf General Electric tot en met Boeing en Mercedes. Specialiteit is het geven van cursussen voor de topmensen op een terrein dat pas veel later door een stel zakkenvullers uit kringen van het journaal en de TV wereld ontdekt zal worden.

Leo heeft het gelukkig niet in de gaten, maar dezelfde grote onzichtbare macht zorgt soms voor nog een beschutting voor hem in de vorm van een stuk of vier erg rustige types, model glad en kaalgeschoren kleerkast met 'een oortje in het oor', deze lui houden af en toe de boel rondom hem in de gaten, je weet maar nooit! Maar dat gebeurt pas in veel latere tijden, als er dol geworden fanatici met een doorgeladen pistool echt levensgevaarlijk geworden zijn. En in die latere tijden verliest Krijn het contact met Leo. De afstand is veel te groot geworden, ondanks alle oude kameraadschap komen de verschillende werelden niet meer bij elkaar.

De vader van Leo heeft de ellende met de Führer ruim van te voren zien aankomen en zorgt dat Leo bij kennissen in Leiden goed onder dak komt.

De oorlogsjaren worden besteed aan internationaal recht en economie. Dank zij de goede relaties niets gedoe met domme loyaliteitsverklaringen en andere onzin, die door de achtergebleven bureaucraten van de diverse Kulturkammer gelijkgeschakelde ministeries als hulp voor de bezetter worden verzonnen. Later, onder weer een ander soort 'bezetting' worden al die toestanden weer flink opgeblazen om matenverraders in de studentenwereld gelegenheid te geven doorstuderende concurrenten een hak te zetten en zwart te maken bij de vriendjes van de diverse pa's, die later de beste banen hebben weg te geven! Iedere dag twaalf uur voor college en studie, ook in de onderduik tijden en van de heidense Minerva is alleen de buitenkant bekend. Afstuderen is na de bevrijding een formaliteit en een kwestie van een paar maanden en de gulle medewerking van het goed gesmeerde netwerk. Hij is een prima maat voor Krijn, die hem weer zo veel mogelijk uit de wind houdt en voor rust in de tent zorgt. Leo is de hele dag met zichzelf bezig, altijd ergens achteraf met een stapeltje boeken en drie dikke schrijfblokken. Alle notities gaan waar nodig in drie talen! Hij is geabonneerd op het dagblad van Midden Java 'de Lokomotief' en krijgt zware pakken post uit Holland. De hele papierwinkel zit in een kist en daar wordt altijd zeer zorgvuldig mee omgesprongen. Het studiehoofd leert met een paar boekjes en wat kinderen in zes weken vloeiend Maleis en in een half jaar idem hoog en laag Javaans. Het Javaans met hulp van een paar oude inlandse schoolmeesters. In korte tijd is Leo tot in de verre omgeving graag gezien om zijn Koran lezingen en zeer bijzondere vertellingen. Op Java zijn genoeg Koran schooltjes, maar het Arabisch dat Leo op zijn gehoor weet af te stemmen is voor deze mensen een pure zegen van Allah! Een oude zo goed als blinde hadjih huilt uit dankbaarheid het laatste beetje licht uit zijn ogen! Geld als water, maar dat wordt alleen maar gebruikt voor het kopen van boeken of het betalen van leermeesters, goeroes van het meest vreemde slag, maar dat is gewoon voor Leo. Daar zitten weer een paar oude professoren tussen van universiteiten van wereldklasse, oude Javanen, jarenlang in Pakistan of Egypte werkzaam geweest. Ze zijn naar huis gekomen voor hun laatste levensjaren. Leo weet hun vertrouwen te winnen en krijgt colleges in ruil voor een paar pakjes sigaretten of wat kilo's rijst en een lapje stof. Deze hoogbegaafde mensen lijden armoede door het uitblijven van hun pensioenen. Jongens uit de kampongs doen klusjes voor Leo. Ze komen dan opdagen met bijzondere stenen van een bergbeekje, kwarts uit een bergwand of spul met een mooi kleurtje van onder uit een oude vulkaanspleet. Een bedrag gelijk aan de soldij van een paar maanden wordt, in een winkeltje van een Arabier na zes uren onderhandelen, besteed aan een stokoud perkamenten met pure zijde en bladgoud bekleed uitklappend boekje met getekende rode en zwarte bokkenpootjes, net als in de Thora! Het zit wel in een mahoniehouten kistje!

Leo is heel voorzichtig met zijn papieren en vooral met alles wat over de veldpost naar Holland gaat. Daarvoor heeft hij nog twee aparte kanalen. Het ene loopt via een omgekochte facteur van de Brigade die de NEFIS handig weet te omzeilen en het tweede via een Chinese notaris in Semarang. Het is weer een vriendje van de familie en heeft in Holland gestudeerd. Zo wordt documentatie verzameld waar diverse lieden later nog veel slapeloze nachten van zullen krijgen!

Een poging van de NEFIS om in zijn spullen te grasduinen wordt door de altijd waakzame Adrie op tijd ontdekt en één van de heren moet met spoed naar de Brigade dokters worden afgevoerd. Nooit meer iets van gehoord! De MP komt er later achter dat ze hier iets van hadden kunnen leren.

Adrie is een heel andere jongen, maar onmisbaar in zijn soort! Hij komt uit een zwaar gereformeerd gezin en doet wel zes keer op een dag een gebedje, op zijn minst voor een hapje kleefrijst met een zout visje! En zoals het een goede mannenbroeder betaamt, af en toe een beste slok en als het nodig is nog een paar extra. En nergens onnodige praatjes over en hij heeft een hekel aan lui die in de weg lopen.

Vanaf zijn veertiende jaar bij een beroemde firma in Slikkerveer, waar ze heel mooie en heel grote elektrische spullen maken, om in verre landen voor de petrolieboeren een aanval op de bodemschatten te doen en ze kunnen dag en nacht op volle toeren draaien om de boel leeg te plunderen. En leren op de avondschool. Doldrieste acties in de oorlog en alleen U met een karrenvracht zegen van boven kan zijn overleven mogelijk hebben gemaakt! Handen als bankschroeven en beresterk met de alles vernietigende stootkracht van een zwaargewichtbokser. Verder een blanke ziel en een heel klein hartje en absoluut niet bestand tegen het aanschouwen van al het onrecht in de wereld.

Bij het stappen in Semarang moet er wel eens wat geregeld worden bij het tegenkomen van lieden van minder geliefde onderdelen van meestal een Brigade met een heel andere letter en dat gaat doorgaans minder zachtzinnig. De aanwezigheid van Adrie in de harde matenploeg van een man of tien twaalf is dan vaak een zware handicap. Ontsnapt hij aan de waakzaamheid van de samenspannende vrienden dan komt de tegenstander zwaar in de verdrukking. Gebroken polsen, platte neuzen en zwaar gekneusde ribben zijn de resultaten plus de halve nacht met de stappers bij de M.P. Daarom heeft een vaste ploeg van een man of vier de taak bij voorkomende matpartijen de schade te beperken door Adrie in bedwang te houden. Verbaal susvermogen is belangrijker dan fysieke inzet, dat is bij voorbaat toch al onvoldoende! Onovertroffen als chauffeur van alle mogelijke voertuigen, de pantser, de jeep of de carrier, het geeft niet wat en hij heeft een aparte radar voor onduidelijk spul van verdachten huize op de wegen en straten. Befaamd is zijn vermogen om hopeloze motoren weer aan de praat te krijgen, vaak is een dreun op de motorkap met een zware sleutel genoeg om het zoemende motorgeluid weer op te roepen.

Gooit een zelfgemaakte verboden verzwaarde springlading ver uit zicht en troost de jongens die last van een dipje hebben. Hij weet zich goed in de ploeg aan te passen en ziet aan de neusvleugels van Leo wat de 'baas' van plan is. Adrie als de bulldozer en Leo het besturingssysteem. Een perfecte combinatie.

Even onmisbaar is de regelaar Durk, Groninger in hart en nieren. Stug als de klei waar hij met veel geweld aan ontworsteld moet zijn. Het eerste wakker en als laatste in het mandje. Voor iemand het koud heeft brandt het vuurtje in het overnacht hutje en gloeiend hete thee is er altijd. Twee veldflessen, altijd droge sigaretten en in iedere zak wat te eten. De enige op heel Java met een Steyer telescoop geweer. Af en toe een enkel schot en een absoluut taboe en spreekverbod over resultaten! Geen letter of cijfer in de rapporten! Praat zelden, maar kan een uur naar iemand luisteren.

Jaapje, maar net op lengte en tien kilo onder zijn gewicht, taai als leer en hij ziet er niet uit met de verwonderde altijd ontstoken oogjes achter het ziekenfondsbrilletje met de sajedraadjes om het brugje. Heeft een hoog ontwikkeld gevoel voor de gevaren op de weg. Weet ieder bobbeltje en gaatje op de konvoiroutes. Stopt de optocht vanwege onduidelijk spul dan staat hij tien seconden later als een haan op het hoogste punt in de omgeving en in een stroom godslasteringen en vijandverwensingen komen de aanwijzingen voor de Brenschutters en weet iedereen precies wat er aan de hand is. Alles in het jargon, links derde klapper en schieten alsjebliet! En hij is zelf nauwelijks in staat een schot met de voor hem onmogelijke Lee Enfield te lossen! Heeft ondanks twee schampschoten, een lekgeschoten veldfles en talloze waarschuwingen nog nooit enig gevaar in dit dolle Driesje spelen willen zien!

Met deze maten gaat Krijn door dik en dun, het wederzijds vertrouwen is grenzeloos. En nooit wordt er een vergeefs beroep op iemand gedaan. Ieder heeft verderop in de batterij en in de afdeling en zelfs bij de Brigadestaf of andere onderdelen weer contacten en in elk wisselwasje is wel te voorzien als de eigen krachten tekort schieten. Om mee te draaien in de harde ploeg is heel veel nodig en veel lui zien het als een statussymbool om tot de maten te worden gerekend. Maar het gaat er hard aan toe en wie maar even te kort schiet ligt er voor goed uit.

Geen sterren of strepen in de matenploeg, maar toch zijn er een paar uitzonderingen. Tonny is de korporaal van de waarnemersgroep en hoort eigenlijk ook tot het uitverkoren volk, al heeft hij dan een paar van die verdraaide strepen, waar de club zo allergisch voor is. In de dagelijkse gang van zaken is er niets van te merken, alleen bij poep aan de knikker en wanneer het echt gezellig is, dan is Tonny van de partij. Zelf is hij zich nauwelijks bewust van zijn positie, hij past zich van nature aan in de ploeg. Hetzelfde voor de batterijluitenant, later de batterijcommandant, hij heet Charles en heeft de absolute steun onder alle omstandigheden van de maten. Het is heel stilzwijgend ongemerkt zo gegroeid en helemaal niet in overeenstemming met de cultuur van de matenploeg.

Je ziet maar, het bloed kruipt waar het niet gaan kan. Soort zoekt soort! Charles is zich wel degelijk bewust van zijn functie in de matenploeg, maar weet dat goed te verbergen, het is wel oppassen met zijn eigen vriendjes met sterren. Een dergelijke verstandhouding met minderen is ongepast voor een officier! De maten beseffen het van hun kant ook heel goed en de communicatie gaat zo perfect gesluierd dat er geen ongelukken gebeuren.

Beroemd zijn bij weiding van nieuwkomers de stunts van de club. Val je door afwijkend gedrag niet in de smaak en kom je tussen de kaken van de heren terecht, dan is je lot bezegeld. Daarover kan Oscar meepraten. Af en toe krijgt de batterij wat aanvulling in de vorm van een persoon die ze ergens anders liever kwijt dan rijk zijn. Op het divisiehoofdkwartier hopen ze dat de verdere opvoeding dan bij de afdeling afgerond wordt. Een dergelijk figuur is Oscar. Drie dagen tevoren geland rechtstreeks uit Holland, kersvers met een Constellation op Kemajoran.

Meneer is van een bijzondere afstamming en voorzien van een stapel aanbevelingsbrieven en dwingende aanwijzingen van vriendjes uit het omvangrijke netwerk van papa. Hij komt met het konvooi mee en zorgt alleen al door zijn verschijning voor de nodige commotie. Onmiddellijk staat een man of twintig met stomme verbazing naar hem te kijken. Hij ziet er uit als de knettergekke commandant in Apocalyps now, dus ongeveer twintig jaar 'avant la lettre.' Compleet met Western hoed, ivoringelege cowboyrevolvers, type Magnum en dito laarzen. Zijn rang slaat alles namelijk Cornet. Dat is een soort luitenant in de maak.

Hij heeft naar eigen zeggen een cursus commandotechnieken gevolgd op de Royal Military Academy Sandhurst en is daar met alle mogelijke lof voor geslaagd. Zijn taalgebruik is van een gezwollenheid die alleen daar maar vandaan kan komen, dus het zal best waar zijn. Zo spoedig mogelijk zal hij wel eens laten zien wat er allemaal kan en de gladjakkers zullen er nog van lusten! Hij verdwijnt naar de officiersmess en daar schrikken ze zich helemaal wezenloos.

Voor de volgende morgen staat er een patrouille klaar en Oscar komt zich in vol ornaat melden bij luitenant Charles, voor deze heel bijzondere gelegenheid heeft hij de leiding op zich genomen. Krijn is aangewezen als peetvader voor Oscar in de aanpassingsperiode, zoals de gewoonte is en die stuurt zijn pupil weg om een paar gewone veter sluipe schoenen aan te trekken met dikke wollen sokken. Waar Krijn op gehoopt heeft gebeurt. Oscar wil zijn cowboylaarzen aanhouden en van het omruilen van de pistolen voor een Owen is ook al geen sprake. Charles komt tussenbeide maar snapt op de tijd het knipoogje van Adrie. De patrouille gaat op weg.

Drie kilometer over een goed begaanbaar pad en Oscar begint al te foeteren dat het nergens op lijkt en dat hij zich loopt te vervelen. Voor de show jongleert hij met de revolvers. Dan gaat het over de sawahdijkjes de natte rijstvelden in.

Net op het hoogtepunt van de show met de pistolen van Oscar laat Adrie een verboden zelfgemaakte springlading onder een duiker klappen. Een wolk vette modder daalt op de troep neer. Charles roept helemaal overbodig nog 'mortiervuur, volle dekking', maar Oscar ligt al direct vol uitgestrekt een halve meter diep in de allerbeste vette Javaanse kleiblubber. Daar vliegt nog eens de golf water uit de duiker overheen. Het vonnis wordt voltrokken. De prachtige laarzen uit Texas lopen vol met water en worden door de zuigende modder van de voeten van Oscar getrokken als hij probeert weer vaste grond op een sawahdijkje te krijgen. Weg revolvers en onvindbaar blijven de cowboylaarzen in de alles wegslopende sawahmodder. Adrie trapt bovendien supergemeen de hoed de diepte is. De hele bemanning begint op dezelfde plaats met veel geweld te zoeken en rond te stampen, de allerbeste manier om absoluut nooit meer iets terug te vinden. Totaal ontredderd wordt Oscar uit de modder getrokken en door de maten afgewassen. Hij is ontroostbaar en huilt als een kind. De ellendelingen om hem heen doen alles om hem moreel nog verder te breken. Charles laat de patrouille omkeren. De laatste kilometers gaan over een uitgezocht pad met een scherp soort steenslag en Oskar kan echt niet meer op zijn blote voeten lopen. Het bloed stroomt uit een paar gemene snij wonden in zijn hielen. Kermend van de pijn probeert hij nog een eindje verder te strompelen. De zon begint genadeloos te branden en te steken. De stoere cowboy verandert in een hoopje pure ellende. De jongens kappen vlug een paar dunne bamboestammetjes, maken een noodbaar van een bedzeiltje en dragen de lijder als een wrak het kamp binnen. De totale afgang van onze held kan door geen enkele filmmaker met meer drama nog beter in beeld worden gezet. Oscar krijgt de volgende dag een pasje van de batterijcommandant, stapt op het konvooi en gaat zijn beklag doen op het Brigadehoofdkwartier. Krijn krijgt drie dagen licht arrest wegens 'falen in het mentorschap'.

5. Operatie Product de Eerste politionele Aktie

[Inhoudsopgave >>](#)

Het oude 'dievenwerk' wordt weer ter hand genomen! Minister-president Beel op 20 juli 1947, 'Er komt een punt dat lankmoedigheid ophoudt een deugd te zijn'.

De Eerste politionele Aktie gaat beginnen. Gelijk om twaalf uur midden in de nacht. Alles en iedereen loopt zichzelf voorbij om er bij te zijn. Zelfs de drukkers met de slechte onderstellen. De militaire hospitalen stromen leeg en behoorlijk zieke jongens en verse operatie patiënten proberen aan de radeloze artsen te ontsnappen. Het geeft niet wat er gaat gebeuren, er is eindelijk weer wat te beleven, weg uit die overvolle smerige stinkstad! Lange colonnes zoeken hun plaatsen op en de afdelingen Veldartillerie knallen het ene na het andere trommelvuur de wijde wereld in. De mannen in de mortierstellingen krijgen de bommen niet aangegooit, een stuk of zes in de lucht voor de eerste op de grond ploft, jongens zet hem op!

Hoe wonderlijk is de mens, het onbehouden soldatenvolk is overal voor te porren. Tegen alle beter weten in, zelf een paar gruwelijke oorlogsjaren overleefd en dan nog optrekken tegen een volk dat na eeuwen van onderdrukking een kansje ziet om vrij te komen. Met honderduizend man gelijk in alle leugenachtige vallen van een stel zwendelaars gelopen! Op een stinkschuit gezet, aan land gezet en dan nog zo hard rennen als je maar kan, en echt raak en alles stuk schieten, geeft niet wat! Iedereen zwaar bepakt en opgezakt, eigen wapen, driehonderd patronen, vier handgranaten, of twee mortierbommen, of twee magazijnen voor de Bren. En alle spullen om een dag te eten en een liter drinken en een trui en een zeiltje om 's nachts niet te verkrampen van de regen en de kou! Sommige uitslovers hebben klaargemaakte springladingen van een stuk of zes dynamietpatronen en de nodige slaghoedjes en lonten in dat rare pukkeltasje op de rug! Wandelende tijdbommen! Schreeuwen, brullen en schelden als een stel wildemannen als er maar even poep aan de knikker is.

Alles opblazen waar je maar last van kan hebben! Dwars over en door alles langs. Sommige onderdelen van het KNIL raken door het dolle heen, vooral die met de mooie namen, Gadjah Merah en Andjing Nica. Blijven soms een paar dagen spoorloos. De 3^e TNI Diponegoro en de 4^e Senopati Brigades worden in een paar dagen volledig onder de voet gelopen. Overal schoenen en sandalen van de vrijheidsstrijders, ze moeten op de blote voeten verder, maar dat zijn ze als kind al gewend. Krijn en zijn vijf maten zijn bij de Brigadestaf ingedeeld. Ze mogen een handje meehelpen en de hoge bazen beschermen en oppassen dat er geen vervelende dingen met die mannen gebeuren!

Overal een hoop herrie van de Stoottroepen en de Limburgers en de Luchtmacht kan ook nog een paar keer een kunstje vertonen. En alles staat in de hens, het brandt, rookt en stinkt verschrikkelijk! Verschroeide aarde! Het ergst is de smerige stank als er mensen verbranden.

Niemand weet of beseft dat een goede honderd jaar geleden er net zoiets is gebeurd. Hier in dezelfde streken, tussen dezelfde kalies en bergen. De Javaanse oorlog van 1825-1830. De Javaanse Prins Diponegoro was in die jaren de grote boeman voor de Hollandse onderdrukkers. De Diponegoro Brigade is naar deze nationale held genoemd. Het aantal slachtoffers liep toen ook in de tienduizenden.

Half in de middag wordt het rustig en dan gebeurt het meest ongelooflijke. De staf vindt dat het voor vandaag wel mooi genoeg is geweest, de opmars wordt gestaakt en alle onderdelen moeten maar blijven waar ze zijn en zorgen dat ze de nacht rustig doorkomen. Heel de staf en de aanhang stappen op de wagens en rijden de twintig veroverde kilometers terug naar de stad, badderen en eten, twee liter koud Anker bier en lekker vroeg naar het mandje! Sommige harde jongens pikken nog even een bioscoopje of drinken wat in de Tijger bar!

De volgende dag is het weer raak. Overal brandt het, rotzooi op de wegen en het vlot niet meer zo best als de eerste dag. Een opgeblazen brug moet met Baileymateriaal hersteld worden en dat kost veel tijd. Af en toe wat tegenstand en Krijn en zijn maten krijgen hun vuurdoop. Hier gaat het heel stiekem. Een paar kilometer terug rijden om achter in de colonne wat voor de baas op te halen en er vallen een paar schoten. Reserve band lek en een paar gaten in een bumper. Hard doorrijden is het beste, of dat altijd werkt is de vraag. Later in de middag krijgen de Stoottroepen behoorlijk tegenstand en gebeuren er een paar vervelende dingen. Gewonden door een landmijn, een ongeluk met een Brencarrier en een raar incident met een uit elkaar klappend 3inch mortier. De eerste dode maten gaan dezelfde dag nog met een mooi woordje van de lieveheersbeestjes hun graf in en de compagniescommandant is blij met de van te voren al klaargemaakte standaardbriefjes voor de familie en vriendinnen.

Een afdeling Veldartillerie dekt de hele sector af en het inleidingvuur valt heel akelig dichtbij, geen gewonden, maar leuk is anders! Deze nacht niet uit de kleren en geen flessen Anker bier. Slapen in de laadbak van een wagen en een paar uur op wacht. Het blijft onrustig, geregeld schietpartijen en je ziet tientallen branden in de omgeving.

Terwijl het hele leger in een opgewonden staat aan de opmars en de bevrijding van de rijke wingewesten bezig is, komen Krijn en zijn maten in aanraking met een stuk of tien lui die er wel heel vreemd bij lopen.

Het zijn gasten uit Holland van de staf Tijger Brigade en voor hen gelden aparte consignes! Niet meer dan twee man op dezelfde wagen.

Nooit zonder bescherming laten en de heren op alle mogelijke manieren uit de wind houden. En ze hebben alles te vertellen en er moet precies gedaan worden wat ze willen en ze mogen overal aan en bij komen.

Alleen tegenspreken en ergens vandaan houden als het te gevaarlijk voor ze is. Heel netjes en onwennig in de uniformen, alles er op en er aan, allemaal eerste luitenant of kapitein als ze wat ouder zijn en de baas is een majoor. Alleen de majoor en een kapitein weten zich te bewegen in de militaire wereld, de rest krijgt een stoomcursus keurig volgens de regels melden en saluut beantwoorden en dat ze maar beter de luxe Baretta in het tasje kunnen laten zitten! Het hele circus is met een KLM Constellation vanuit het vaderland in een paar dagen overgevlogen. Ze hebben het direct al vreselijk druk. Adrie haalt op het staf depot een zo goed als nieuwe jeep op en de aap komt al gauw uit de mouw. De heren zijn zogenaamd van de NEFIS, de 'Netherlands Forces Intelligence Service,' de griezelige en kleverige inlichtingendienst van het leger.

Een instelling opgericht om engerds van de soort zoals dikke Arie en die hufter van een Jan-Willem, waarvan de vader dat achterbakse kantoor heeft, aan een gemakkelijk baantje te helpen. Die stukken onbenul fungeren alleen maar als camouflage! Je hebt er 'stiff upperlip' en een 'hot potatoe' voor nodig plus de nodige relaties. De echte mannen, die het vuile werk doen, blijven altijd onzichtbaar en gaan zeer subtiel te werk. Zijn al lang verdwenen als de klus gedaan is.

Het NEFIS gedoe is in dit geval maar schijn. Het zijn lui van de club van olieboeren, knechten van de bonzen van de oude cultuurmaatschappijen, een paar planters uit de goede ouwe tijd, wat handlangers van vaderlandse banken (van het type dat later overal de boel oplicht, de zogenaamde 'projectontwikkelaars' met van die griezelige koffertjes) en zelfs een rasechte Chinees, natuurlijk met een Hollandse universitaire opleiding. De laatste is een vertegenwoordiger van de Familie Oen, al een paar geslachten lang bezitters van het meerderheidsbelang in de enorme multinational suikerkongsi en megamiljonairs. Het vermogen van de familie Oen is onmeetbaar en absoluut het grootste van Zuid Oost Azië.

Ze zijn altijd de beste maatjes met de lui die met een geweer het dichtst in de buurt zijn en verstaan de Chinese kunst om overal doorheen te rollen en overal beter van te worden! Ze waren zelfs in staat om de Jappen op alle mogelijke manieren op te lichten!

De heren hebben nergens gebrek aan en alles bij de hand. Kisten vol met kantoorspulletjes, echte Leica fotoestellen, verrekijkers van de U-boot en volop te roken en te drinken.

Adrie en Krijn weten zich te gedragen. Net als bij de Reichsbahn is het vreselijk belangrijk om je absoluut onmisbaar te maken en dat lukt door alle verworven kundigheden wonderwel.

Met de totok onbeholpenheid van de heren is het vlug gedaan. Het zijn een stel uitgekookte jongens van de soort vlugge 'rechtskundige' en soortgelijke oplichters, die er voor geleerd hebben om alles en iedereen in te pakken en ze weten waar voor ze gekomen zijn! Eerst naar de haven, foto's maken van alles wat er is en Krijn is de hele avond bezig om de rapporten van meneer de G. uit te tikken. Deze heer zal later nog heel rijk en erg beroemd worden met uit het zeewater vissen van allerlei materiaal met heel grote kranen op een zeevaardige en zelfvarende dekschuit, en één van zijn jongens zal nog veel meer wereldberoemd worden met de international levensgevaarlijk klussen in heel diep steen koud zout water waar een luchtje aan zit! De volgende dagen van suikerfabriek naar afgebrande plantage en van de ene koffietuin naar de andere rubberboom. Alles in het kader van Operatie Produkt!

Uit een officieel rapport, 'De marsroute van het leger was gericht op het terugwinnen van de gebieden die economisch belangrijk waren. De militaire opmars had dan ook veel weg van een tocht van suikerfabriek naar suikerfabriek'.

Krijn begint door te krijgen wat er aan de hand is. De heren hebben het voorzien op de ondernemingen die nog behoorlijk in orde zijn en gemakkelijk in productie kunnen worden genomen. Vooral het rubber staat in de belangstelling en daarna de klapperolie. Dat is gemakkelijk spul en over de hele wereld vlot te verkopen voor goed geld. Ogen en oren open houden en het is ongelooflijk hoe er met de officieren die de acties leiden gekonkeld wordt. Eerst de gebieden veilig stellen die goede verbindingen hebben, dus weinig bruggen of andere dingen, die een te gemakkelijk doelwit zijn voor saboteurs. Wordt het gebied te groot en de verbindingen te lang, dan zijn er stom genoeg te weinig soldaten om alles te beveiligen. Het eerst komen de ondernemingen aan de beurt die voldoende ruimte hebben om een peloton of wellicht een hele compagnie te kunnen herbergen. De Brigade bedient de heren op hun wenken en Jan soldaat loopt de benen uit zijn lijf om de 'Orde en Vrede' brengers overal heen te slepen!

Het wordt tijd om Leo op te laten draven. De situatie begint voor Krijn en Adrie een beetje te ingewikkeld te worden en het overzicht in de lopende zaken wordt minder duidelijk. Voor handige jongens kan er toch ook wel wat over schieten! Meneer de G. wordt te hulp geroepen om Leo bij de club te halen en dat gaat als vanzelfsprekend! Alles moet kunnen voor de mannen van de handelsmissie. En alles kan.

Het wordt al snel rustig na de actie, met drie wagens in konvooi mag overdag overal door het bevrijde gebied worden gereden. 's Morgens even wachten tot de wegpatrouilles het sein alles veilig hebben gegeven.

Het wordt een privé legertje. Bij het depot een Bren met twaalf magazijnen, drieduizend patronen en twee kistjes handgranaten en voor alle zekerheid twaalf dynamietpatronen met bijbehorend garnituur. Drie maten met een mooie wagen en met geen mens wat te maken!

Meneer de G. en zijn adjunct worden op hun wenken bediend. Worden als vorsten van de ene suikerfabriek naar de andere slaolie perserij gereden en overal komt het oude personeel opdruven.

Meneer de G. werkt zich het apenzuur, zijn adjunct zweet bloed en tranen en na een paar weken komt er al een schip uit Singapore met onderdelen om een oliefabriek aan het draaien te krijgen.

Na een paar dagen zoeken heeft meneer de G. een beste stek gevonden. Een oliefabriek die mooi heel is gebleven, goed te bereiken en met genoeg ruimte in een paar bijgebouwen voor een hele compagnie. En volop klappertuinen in de buurt.

Het eerste van de Amsterdammers maakt kwartier en de jongens zijn dik tevreden, mooi gebied, rustig en lekker koel tussen de tjoetjes. Ondersteuning van een batterij Veldartillerie in de buurt. Even bellen om de coördinaten door te geven en de bestelling komt per luchtpost precies waar je hem hebben wilt!

Krijn en zijn maten genieten op de mooie plantage, af en toe een ritje met meneer de G. in de buurt, naar Semarang en zelfs al een keer met een konvooi mee naar Tegal. In de kost bij de eerste compagnie van de Amsterdammers en die eten er goed van! Leo haalt een paar meiden uit de kampong voor de was, maar dat valt tegen. Wat een scharminkels, mager en een beetje viezig. Het lijkt wel of ze schurft hebben! De volgende dag komt een medische groep op bezoek en Leo laat de dokter naar de meiden kijken. Een flinke bus zelf en een paar doosjes pillen en verder de raad om ze voorlopig alleen maar goed te laten eten en niet al te hard aan het werk te zetten. Dat helpt perfect en ze knappen met de dag op! Uit Semarang brengt Leo een stapel textiel mee van een duistere relatie en de meiden worden netjes aangekleed.

Een oude mandoer van de fabriek ziet kans om een zware dieselmotor met waterpomp aan de praat te krijgen met wat spullen van meneer de G. en het grote zwembad is in een paar dagen vol met kristal helder steen koud bronwater! Na een week is het warm genoeg om zonder gevaar van een hartstilstand lekker te zwemmen!

Het is te mooi om lang te duren. Zwervende bendes maken de buurt onveilig en regelmatig is er gedoe op de weg naar de andere buitenpost. Af en toe een schot van een sniper, bommen over de weg en een klap van een Japanse landmijn. Dat betekent extra wachtposten en veel patrouilles.

Twee keer in de week meelopen met de Amsterdammers en Krijn mag zijn eigen Bren meenemen en de jongste van de sectie speelt voor helper. Krijn loopt uit principe altijd op de staart. Volgens het gezonde verstand is de vijand beter te vertrouwen dan je eigen volk!

Bij de derde nachtpatrouille gaat het op een haar na helemaal mis. De pelotonsluitenant laat in het maanlicht een open veldje oversteken om een stuk af te snijden. Weer dat rare vreemde gevoel en alles wordt even steen koud en stikdonker om Krijn heen. Hij pakt Jantje beet en samen vlug aan de andere kant van het veldje een kleine hoogte op. Recht beneden een salvo van een Japanse mitrailleur en de nieuwbakken Brenschutter laat een half magazijn leeglopen. Jantje gooit er nog twee handgranaten achteraan.

Het peloton heeft van de schrik geen schot gelost, de schutter op blote voeten heeft hoog over geschoten. Een zoektocht in de omgeving levert niets op, die lui trappen even wat rotzooi en een uur later zijn ze al kilometers verder. Eigenlijk weinig om je dik over te maken, het loopt bijna altijd goed af. Op die ene keer na dan. Daar zit het probleem dat steeds grotere vormen aan zal gaan nemen! Zoeken bij daglicht in het dal levert ook al weinig op, alleen maar de verschoten hulzen. De pelotonsluitenant is er helemaal niet vrolijk van en praat wel een uur met de compagniescommandant als de troep weer terug in het kampement is. Krijn moet op rapport, weet zich de luitenant van het lijf te houden en de kapitein vraagt later onder vier ogen of hij voorgoed bij hun wil blijven. Dank je de koekoek! Of het zo nog niet gek genoeg is!

Overall is gebrek aan mensen. De afdeling Veldartillerie van Krijn is op eigen benen komen te staan door de overname van de volledige uitrusting van de oude KNIL bincken. Helemaal uitgeput door de ellende van de laatste jaren en de slechte tijd in de vesting Semarang zijn ze voor een poosje naar huis gestuurd, of afgedankt met een paar centen en een blikje aan een lintje. Het uitschot en de lui die altijd het smerigste werk hebben gedaan gaan de laan uit met de gebruikelijke schop onder de kont!

Het goede leven met de maten op de Brigadestaf is afgelopen. Niks mooie jeep meer en meneer de G. is veel te hoog en te belangrijk geworden om zich nog met het geknoei op een gammele onderneming in te laten. Hij maakt het aanstaande feest op de oliefabriek nog mee en stuurt later een kaartje aan zijn oude helpers als hij met vakantie op Honu Lulu is.

Krijn gaat met zijn maten terug naar de batterij en daar is het een beetje een saaie boel. Wacht en patrouille, maar ook leuke dingen, tochten in de bergen en veel zwemmen en volleyballen.

Wachten op de Tweede Aktie!

6. Feest op de oliefabriek

[Inhoudsopgave >>](#)

Met de zaken van meneer de G. gaat het voorlopig heel goed. Toch is het maar een tussenstation voor hem, het aan de praat maken van een oliefabriekje is maar flut werk voor een man met zulke capaciteiten. Als alles straks een beetje rustig is gaat hij zijn kansen pakken. Dan gaat er wel wat anders gebeuren. Hij komt voor heel andere dingen.

Met een paar flinke zakken geld van de bank worden grote partijen copra van de bevolking gekocht. Alle kleine boertjes met een paar klapperbomen werken zich uit de naad om te kunnen leveren. Met goed geld is weer van alles te koop bij de Chinezen. Iedereen heeft gebrek, iedere cent is welkom en wordt direct uitgegeven. Zo komt het nieuwe bedrijf weer een beetje op gang. Het burgerbestuur wordt wakker en mensen van de Resident komen eens kijken of er wat voor hen te doen is.

Een burger Politie onderdeel van een heel onduidelijke etnische samenstelling strijkt neer op de oliefabriek. Het zijn twee Indo's, een paar Javanen in de lagere rangen en voor het vuile werk een stel daarvoor zeer geschikte Timorezen. Ze hebben af en toe een verdachte van een duister misdrijf te pakken en hun ondervragingstechniek is weinig van zachtzinnig. Gewoon met de bamboelat op de blote voeten en als dat niet werkt een eerbiedig kerstkaarsje onder de hielen of nog beter de achillespees en de arrestanten vertellen direct heel ingewikkelde verhalen. Het helpt wel, zelfs als je even niet oplet worden je spullen niet onmiddellijk meer onder je handen vandaan gehaald!

Tussendoor doet de batterij nog wat aan sociaal werk in de jeugdsector. Als gevolg van de acties van de Japanners, Ghurka's en de bringers van 'Orde en Vrede' plus de onderlinge schurkerijen van de echte rechthebbenden op Insulinde, wemelt het overal van de weeskinderen. En al die honderden, misschien wel duizenden gasten moeten hun eigen kost maar zien op te scharrelen. En dat lukt, gezien de vele karkasjes niet erg best, uitgestoten door de dessah gemeenschap wordt het leven hard. Goedwillende lieden van de batterij verzamelen, bedelen of stelen domweg een massa etenswaren bij elkaar en er wordt een hele ochtend besteed aan het koken van een 'eenvoudige maar zeer voedzame maaltijd' voor honderd kinderen. Wanneer de voeding bij de poort een aanvang zal nemen gebeurt een ramp, veroorzaakt door enige wereldvreemdheid en onkunde op het gebied van de zielenroerselen van uitgehongerde van de uitdelers. De hele horde stort zich op de gamellen, bussen en schalen. Ze gaan tekeer als liberalen die een ander mens helemaal niets gunnen, vechten als wilden en alles gaat onderste boven. Resultaat, een paar uur hecht- en naaiwerk en gipsen van botbreuken in ledematen voor de dokter en zijn helpers en niemand heeft wat te eten. De uitdelers hebben het geleerd en de volgende dag zet de ordedienst de troep genadeloos met een paar flinke bamboelatten in gelederen van drie.

Hoe is het mogelijk dat je zo als hier hard op kinderen in kan slaan. Ook de receptuur van de noodkeuken wordt in overleg bijgesteld. In de eerste dagen zorgt het degelijke batterijvoer voor ongewenste gevolgen in de darmen van de bevoordeelden.

Meneer de G. krijgt een zeer bijzondere opvolger. Een heer van de zeer oude stempel. Waar de status verworven is om in de stijl te kunnen leven zoals deze Heer het doet zal het enigma van deze eeuw blijven. Hetzelfde geldt voor het zonder limieten de beschikking hebben over zeer krachtige en hoogwaardige kasmiddelen. Grenzen hieraan schijnen zich ergens in eindeloze verten te bevinden en komen nimmer in zicht! Vage geruchten spreken van een onbepert krediet bij de familie Oen en de bijbehorende suikerkongsi, gelukkig weet niemand er het fijne van en blijft het sprookje verder een langdurig leven leiden. Deze goede man gaat het management van het bedrijf overnemen. Meneer van Vlaanderen ongeveer honderd en twintig kilo, schoon aan de haak, normaal een halve liter Bols en zes liter Anker en vier maaltijden met een niet te berekenen calorische waarde per dag. Voor Zon- en Feestdagen en bijzondere gelegenheden gelden geen limieten en iedereen is altijd op ieder uur van de dag of de nacht van harte welkom. Echt een heer van ver voor de laatste oorlog. Heeft het oude Inje nog in volle glorie meegemaakt en de verlanglijst, die veertien dagen voor aankomst aan het bord in het kantoor bij meneer de G. hangt, getuigt hier van: 3 dozen Bols, 3 dozen Scotch, 3 kisten Anker (van 50 fles), veel conserven van de Hongkong Chinees en nog veel meer spul om lekker te smikkelen en als het even kan een koelkast van driehonderd liter! De boodschappenlijst voor de passar vermeldt meer dan vijftig artikelen, waaronder twintig ons blikjes kaviaar. Of het Javaanse personeel achter loopt. Voor de huishoudelijke bezetting, 2 meiden voor de koude voeten, het lekker badderen en masseren en wat er verder nog komt, 2 wasbaboes, 2 kokkies, een man voor de kebon, een djongos en een mandoer om de zaken op orde te houden! Verder natuurlijk een flinke djaga om nachtelijke dieven en ander ongedierte op een redelijke afstand te houden. Verder de nodige kasten en tafels en een kingsize bed van 200 x 300 cm. De tukan kaju timmert een ledikant in elkaar en in samenwerking met een Chinese beddenmaker komt er een luthof, voorzien van klamboe, sluismerrollen en verder alle mogelijke accessoires op tijd klaar. Alles is berekend op zwaar en intensief gebruik! Een oude mandoer, nog goed op de hoogte van de wensen en verlangens van een echte oude koloniale heerser zorgt voor de invulling van de personeel- en loonlijsten, strak in overleg met een Chinese bordeelhoudster die evenmin achterloopt. De dokter voert een zeer nauwkeurige inspectie uit wat betreft de gezondheid. Voor de dames die voor de meer intieme bezigheden worden gerekruteerd wordt een strikt te volgen circuit gevolgd. Voor alle zekerheid alles nog eens in duplo in een peperduur Chinees lab in Singapore.

Geheel in de stijl en volgens de nauwkeurige instructies van meneer van Vlaanderen wordt het feest voor de opening van de fabriek georganiseerd. Voor meneer van Vlaanderen is vervoer over de weg veel te belastend en hij wordt met een Piper Cub afgezet op de oude Japanse landingsstrip achter de fabriek. Na het wegslepen van alle rotzooi en het dichtmaken van een paar gaten is dat ding nog best te gebruiken.

Na de luchtlanding speelt de Ambonese band van Atta Kwassi een zeer onduidelijke welkomst hymne die regelmatig, net als bij de redevoeringen van de Ouwe, te pas en te onpas worden overstemd door applaus en luide toejuichingen.

Meneer van Vlaanderen is door het hele gebeuren een beetje van streek geraakt en zijn nieuwe meiden zetten hem vlug op een stoel en soppen hem met koud water en een flinke scheut 4711 af. De dokter neemt zijn bloeddruk en hartslag op en adviseert een dubbele Scotch! Het gaat al vlug weer, tot ieders opluchting, een stuk beter met meneer. Hij geniet zichtbaar van zijn drankje.

Om vreselijke rampen en magistrale tegenspoed te vermijden, een verbasterd Javaans blanke plechtigheid om Allah in de hemel op gerust te stellen en zijn trawanten in de hel om de tuin te leiden! De onzelveheersbeestjes komen samen in hun jeep aangescheurd, gaan aan het werk met de wijwaterkwast en het woord van de profeten en zijn alweer binnen een uur dronken. De kop van een geslachtofferde sapi wordt voor de poort van de fabriek begraven en de rest gaat naar de armen in de kampong, die ook wel eens een lekker stukje vlees mogen hebben voor de komende dagen. Aansluitend voor de oude gelovige Javanen en een paar andere nette mensen eerst een korte slamatan, waar iedereen heel ingetogen met een hapje en een slokje koffie of thee of sapje aan meedoet. Op uitdrukkelijk verzoek van een paar oud Mekagangers leest Leo onder doodse stilte een paar zeer geliefde verzen uit de Koran en de stokoude bevende hadji's houden heel lang zijn handen vast en zij bevelen hem aan in de allerhoogste gunsten van de Almachtige! Na het vertrek van deze brave lieden een klein voorproefje van wat er voor de volgende dagen nog meer te verwachten is.

Het voorproeven duurt tot diep in de nacht en eindigt in de dronkenschap van bijna alle aanwezigen. Bij de Amsterdammers zijn ze voor een poosje weer op bekend gebied omdat alles voor Pampus ligt. Bang voor een overval van de TNI of een andere club is niemand. Volgens een algemeen en door niemand betwijfeld geloof geldt al eeuwenlang in de hele Oost de overtuiging dat een dronken Hollander onmiddellijk levensbedreigend is voor iedereen die de onmogelijke durf heeft een vinger naar de zuiplap uit te steken. Wat er gebeurt als deze regel getoetst wordt op een totaal dronken paracompagnie, zoals eens op een keer in de buurt van Tjimahi, daar durven ze bij het KNIL, zelfs in een staat van volledig comateus delirium, niet eens meer aan te denken!

De gevolgen voor het getroffen onderdeel van de Siliwangi, worden pas over honderd jaar bekend, als de huidige door leugens vervuilde algemene geschiedenis weergave door een paar nette rechtschepers en eerlijke en verstandige mensen naar de enige waarheid zal worden herschreven! Onze lieve goedbedoelende meneer Dr. Lou de Jong heeft het ook allemaal maar van horen zeggen en eerst in Londen en later thuis de rest er bij verzonnen! Je moet er heel wat voor over hebben om een paar miljoen te ritselen! Laat dat maar over aan zulk een magistrale uitbater van de nationale gevoelens.

Krijn en zijn maten doen volop aan het feest mee, alleen Leo heeft het niet erg naar zijn zin. Altijd voorzichtig! Hij is bang dat er narigheid komt als er dingen uit de hand gaan lopen. Hij beseft dat ze in een heel bijzondere positie verkeren, bij de batterij zijn altijd kapers op de kust en je hebt lui die de zon niet in het water kunnen zien schijnen. Matenverraders wachten op hun kans en slaan toe als ze maar even de kans krijgen. Niet meedoen aan de grote zuipartijen en vooral opletten dat meneer de G. goed buiten schot blijft. Dat is een man die nog wel eens heel belangrijk zou kunnen worden! Leo heeft al gehoord dat het volgende project een grote rubberplantage in de buurt is en dat het heel interessant wordt.

Voor de tweede dag staat een ouderwets plantersfeest op het program. De organisatie is overgelaten aan de nakomelingen van meneer Oei Tiong Ham, de man van 200 miljoen ouderwetse rupiahs en nog een dergelijk bedragje maar dan voor alle zekerheid in gave dollars, nota bene in de vintage periode, tegenwoordig een bedrag naar dagwaarde dat ieders voorstellingsvermogen ver te boven zou gaan. Tot de nalatenschappen van meneer Tiong behoort het tot in de verste uithoeken van deze onbeschaafde wereld beroemde etablissement Toko Oen. Gevestigd op de Djalan Bodjong in Semarang en dat is het absolute summum van Indonesische kookkunst, ontwikkelt door een pientere dame en een paar sirih pruimende kokkies van altijd laveloze planters. Dat een dergelijke onderneming alleen maar met Chinees kapitaal en het daaraan gepaarde drie lagen diepgaande zakelijke inzicht in het oude Inje van de grond kan komen is voor iedereen die af en toe zijn ogen uitwrijft en een beetje op de hoogte en bij de tijd is gebleven een duidelijke zaak! Veel simpele lieden, wandelend over de Bodjong, steken nog altijd bijtijds over naar de andere kant wanneer zij Toko Oen naderen. Deze brave mensen vinden het ongepast de kostbare stoeptegels van dit Heiligdom met het vuil van hun schoenen te bezoedelen. Bij wijze van zeer grote uitzondering en alleen maar omdat meneer van Vlaanderen een goede vriend van het huis is, wordt de grote rijsttafel voor het feest op de tweede dag door Toko Oen verzorgd!

De dagen van het echte oude Inje herleven in een uithoek van Midden Java in een laatste stuip trekking nog eens voor een enkele keer, precies zoals meerdere malen in de boeken van onze grote schrijvers is weergegeven. De grote hal van de fabriek wordt schoongemaakt en biedt al vlug plaats aan tweehonderd gasten aan acht tafels van vijftig man. Iedere tafel heeft een aanvoerder die het tempo van het enorme eet- en drinkfeest aangeeft en voor de goede gang van zaken verantwoordelijk is. Meneer van Vlaanderen heeft hiervoor zijn meest intieme vrienden van overal vandaan over laten vliegen. Honkong, Australië, Maleisië, Singapore, Manilla en uit een paar uithoeken van de eigen Archipel. De leiding is dus in zeer geroutineerde handen en dat is absoluut noodzakelijk om de boel niet in een al veel te vroegtijdig infernaal pandemonium te laten eindigen!

De helft van de gasten zijn zwaargewichten uit de oude planters- en ondernemerswereld. Tot deze superkaste en met hetzelfde sop overgoten behoren ook een tiental olieboor meesters. Met een ongelooflijk fysiek en een door niets en niemand te overtreffen vreet en zuipvermogen. Hun verbale potentie heeft een volume qua decibels en internationale woordenrijkdom die nergens mee te vergelijken is.

Overlevenden van de oorlog en de Jappenkampen, totaal los geslagen en de rest van het onnozele mensdom! Deze godenzonen zijn onmiddellijk te herkennen aan de in prachtige kleuren gebatikte handgemaakte producten van een dure shirtmaker uit Hongkong, de pantalon getuigt van het zeer grote vakmanschap van de Chinese meester-kleermaker uit hetzelfde gehucht. Vanzelfsprekend een Rolex met diamanten inleg en veel ringen met dezelfde glimmers. Tussen de borstharen en aan de andere pols een zware schakelketting met ingelegde opalen en een met wit goud versierde plaatband van zeer hoge karaats waarde. De enige middelen om de oorlogstrauma's en het nooit meer te onderdrukken gevoel van hulpeloosheid hanteerbaar te houden en een soort verzekering voor onverwachte calamiteiten! De rest van de gasten zijn de verplichte nummers uit burger en militaire kringen.

De olieboor meesters onderscheiden zich nog uitdrukkelijker van het gemiddelde mensdom door hun prachtige Texaanse laarzen en de Australische bushhat van kangoeroeleer.

De Brigadecommandant en de Resident hebben een ervaren zuipschuit als vertegenwoordiger gestuurd met een smoesje en een presentje en de echt nette mensen zijn wel zo wijs geweest om thuis te blijven. Krijn en nog een paar maten vullen de open gebleven stoelen aan de plantertafels op en maken kennis met de vertegenwoordigers van het tot zeer snel uitsterven gedoemde ras. Ze roken Havanna's of het sigaren van vier centen zijn en de taal die ze uitslaan is alleen door de intimi enigszins te doorgronden.

Krijn heeft al gauw in de gaten dat ze vlug gecharmeerd zijn van zeer grove godslasteringen en verzoet blijken te zijn op oud testamentische vervloekingen tot in het vierde geslacht. De Tael Kanaans gaat er vlot in en de heren worden op hun wenken bediend met spreuken uit de hun onbekende woordenschat van de oude zeevissers. Delen uit de liederencyclus van de afdeling Veldartillerie worden al vlug met verve meegezongen, met volledig begrip voor de literaire kwaliteiten van de teksten, dolle pret alom.

Rond de twintig ervaren kokkies uit de omliggende kampongs zijn onder leiding van een zestal dames en heren van Toko Oen al dagenlang met de voorbereidingen bezig. Een prima gemeste en op zijn Japans gemasseerde vleeskoe uit de stallen van Congsi Oen is het eerste slachtoffer in de rij die verder bestaat uit een kudde geiten, zes vers geschoten wilde zwijnen en een zwerm speenvarkens plus twaalf manden kippen. Zeer bijzonder en kostbaar zijn de met levensgevaar door arme drommels aan de Zuidkust verzamelde zwaluwnestjes. Voor de zeldzame honing uit een zestig meter hoge boom is in Nieuw-Guinea minstens één Papoea doodgefallen. Alles panklaar gemaakt op het beruchte en beroemde slachthuis in Semarang. De Anker brouwerij heeft een extra zwaar bier met een Hoera zwachtel voor de oliebaron gefabriceerd en het is onbekend veel meer dan drieduizend liter! Verder zijn een aantal groenten en fruituiderijen leeggehaald tegen een zacht prijsje. Een krakende zwaar overgeladen vrachtwagen van de kongsi levert de rest van de onontbeerlijke zaken af.

Het feest begint laat in de middag en het tafereel in de grote hal is adembenemend in zijn antieke overdadigheid. Het gedoe van de prinselijke nietsnutten op de schilderijen van de Koningin in het paleis in den Haag is hiermee vergeleken maar een benepen feestje van de leden van de geheelonthoudende blauwe knoop of van de bond van vegetariërs. Over de volle lengte van alle brede tafels een dijk van witte gestoomde rijst, niet om te eten maar als versiering en later ter verhoging van de feestvreugde. Op iedere tafel twee speenvarkens aan het spit met de citroenappel of een djerok in de bek. Tussen de stoelen bijzettafeltjes en T-vormig nog eens een lange tafel op de hoeken van de hal en op de kopse einden van de lange tafels. De grote tafels zijn al afgeladen met alle soorten fruit, snacks en heel luxe snoeperijen in de meeste sterktes en smaken uit de Archipel en van ver daar buiten. Zelfs de dure Engelse dropjes en zuurtjes, net als in de winkel van de deftige buurman, zijn aanwezig en worden goedgekeurd door kenner Krijn! Voor iedere gast tien verschillende pakjes sigaretten, vanaf het passar merk Pompa-kretek tot en met Chesterfield en Peter Artz en een mooi kistje sigaren assorti Davidoff. Massa's grote glazen bakken met ijsblokjes en de drankvoorraad overtreft ieders voorstellingsvermogen!

Alle borden en schalen en de vele honderden schaaltes zijn van de eerste naoorlogse productie van een beroemde Engelse fabriek en het bestek komt uit een toevallig in Salatiga gevonden Japanse oorlogsbuit, gereed en op tijd gered voor verzending naar de Keizer van Nippon. Opvallend weinig dames, eigenlijk alleen maar aan de tafel van het burgerlijk bestuur en die zijn al vertrokken voor dat het feest op zijn hoogtepunt is! Wel opvallend is een zware club officieren van het KNIL. Allemaal beroeps militairen en voorzien van een balk en een paar sterren, heel wat bataljons moeten het dus voor een dagje zonder een baas doen! De echte grote en heel hoge binken worden gehaald en gebracht met een Piper Cub. De Luchtmacht waagt er zelfs een kreupele Dakota aan en het stinkende en rokende wrak komt iedere keer weer als door een wonder honderd meter voor de klappers op het eind van de strip los. Stand moet er zijn! Na het feest gaan ze in een apart loods te bed onder speciaal toezicht. Zeer noodzakelijk gezien hun status, zowel geestelijk als lichamelijk! Om vier uur begint het feest. Het startsein wordt gegeven met een ouderwets kanon en de slag dreunt nog lang na tussen de tjetjes tot in de verre omgeving.

Als de rook is opgetrokken begint de gamelan te spelen en een paar schattige meisjes dansen voor meneer van Vlaanderen en bieden hem de sleutel aan voor de nieuwe fabriek. Meneer is tot tranen toe geroerd en neemt de meisjes op schoot en knuffelt de lieverdjes dat het een lust is. Met een paar gebaren in de ruimte opent hij met de sleutel de poort en een Chinese miljoenenklapper heeft een paar minuten, alle zuurstof en een onhoudbaar lawaai nodig om de plechtigheid op kookhitte te brengen. Nog een halfuur blijft de witte rook de lucht verpesten. Onder aanvoering van de marsmuziek van de onduidelijke band van Atta Kwassi maakt het bonte gezelschap een ronde door de fabriek en geen mens snapt hoe het ooit mogelijk zal zijn dat er op een goede dag ergens een paar druppels olie uit al die rotzooi te voorschijn zullen komen.

De ware reden voor het feest is dan ook een heel andere dan het zogenaamde slagen van de 'Operatie Produkt' en het zichtbaar worden van de eerste resultaten. Meer dan duizend grote en kleine ondernemingen moeten van de grond komen en daarvoor is geen stuiver beschikbaar.

Het eerste jaar zal weinig geld vrijkomen. Wonder boven wonder is de goudvoorraad van de Javasche Bank uit handen van de Jappen gebleven en met medewerking van de Nederlandse regering en de meelopers op de banken en de hulp van een zwerm internationale oplichters, voorkennisspecialisten, louche accountants van beroemde kantoren, gauwdieven en bedriegers op groot formaat, weet men die zonder al te grote negatieve schokgolven voor het internationale beursgebeuren, op de grote markten van de hand te doen voor de geliefde groene papiertjes met de portretten van de Amerikaanse presidenten! Dat is het 'doel waarnaar wij streven!' En dat speelt de band van Atta Kwassi uit een gevonden en met de hand overgeschreven muziekboekje van de vooroorlogse rooien. De maatschappij van meneer van Vlaanderen heeft bij de goudtransactie een flinke vinger in de pap en is voor een paar jaar uit de brand. Dan kan er wel een feestje op overschieten!

Het feest binnen in de zaal wordt geopend door meneer van Vlaanderen die een tiental velletjes papier te voorschijn haalt om aan de feestrede te beginnen. Weet de man niet beter of is het om zijn vrienden op de kast te jagen? Als hij aan het tweede velletje begint breekt de opstand der horden uit aan de tafels van de planters en zelfs de doorgemoessonde preses kunnen de kokende heethoofden niet meer tot bedaren krijgen. De olieboor meesters gaan te keer als de niet meer af te sluiten losgeslagen, onder hoge druk spuitende en fel brandende putten uit hun slechtste dromen. In alle paniek denkt de oppermandoer het sein waar te nemen om het uitserveren te laten starten en de stroom van bedienden is niet meer tegen te houden. Voor iedere twee gasten een djongos of een bijzonder schattige Sarina om aan alle wensen en verlangens te voldoen. Schalen vol met de meest exquise producten van Toko Oen en de ingeschakelde onderaannemers. In korte tijd staat alles vol en de tafels beginnen over te stromen.

De Europese voorvaders van het aan de dis verzamelde schorem en uitvaagsel hebben hier in de loop der eeuwen een hoog ontwikkelde eetcultuur op weten te bouwen. En de erfgenamen gedragen zich zoals het in deze rijke cultuur behoort. Krijn komt tot de ontdekking dat echt genieten van een rijsttafel een grote kunst is. En de heren verstaan de kunst van het genieten. De regels voor het opbouwen van een smakelijk hapje op het bord met eerst een laagje gestoomde rijst als basis voor een kunstwerk zijn in den beginne even ondoordringelijk als de wegen des Heren.

Maar meneer Olivier, van een onderneming die de fel betwiste merknaam MEX-oil voert, heeft oog en bewondering gekregen voor de goede smaak op het gebied van sigaren van Krijn en helpt hem een handje bij het uitkiezen van de beste schalen. Het is niet vlug naar de zin van meneer en hij laat een paar mensen van Toko Oen opdraven om naar zijn verlangens een paar aparte dingen te kokkerellen. Het gaat uren en uren door met de gamelan op de achtergrond en heel langzaam begint de stemming te veranderen.

De heren planters hebben tegen middernacht genoeg naar binnen gewerkt, mopperen over het gebrek aan dames en zetten het uit pure frustratie op een zuipen in een adembenemend tempo. De tafelpreses zien dat ze aan de verliezende hand zijn en laten het schip maar aan de golven over.

Het is bloedheet, de eerste kenteringbui breekt onverwachts los en de regen klettert neer op de golfplaten dakbedekking.

Alles luid juichend en hossend naar buiten in de stromende regen en dampend weer naar binnen om op te drogen.

De goed gekoelde champagne is nu aan de beurt en het lawaai van de knallende kurken wordt versterkt met schoten uit de Baretta's door het dak.

Heerlijke stralen regenwater om de zatlappen af te koelen kletteren uit tientallen gaten naar beneden. Voor het afkoelen uitwendig wordt ook (Kir) royaal met magnums champagne en flessen zwaar Anker over de verhitte koppen gespoten en het gezonde verstand van de massa is nergens meer te bekennen.

Ze verzinnen de gekste dingen en het is maar goed dat je met een Baretta geen Russisch roulette kan spelen! Het is nu tijd voor echt oud Hollands planters vermaak, veel gedaan maar altijd weer een succesnummer! Midden in de tropen sneeuwballen gooien! Dat gaat prima met de gestoomde rijst, die in een dikke laag midden op de tafels ligt, lekker klevend gemaakt met de sausjes en wat er nog meer voor kan dienen. De beste gangmakers staan boven op de tafels en juttten de boel nog meer op door grote stukken meloen en papaja overal heen te smijten en te plenzen met de grote schalen vruchtenbowl.

Al honderd keer gedaan en tien keer beschreven in de boeken van onze beroemde literatoren en steeds weer schitterend mooi!

De meiden van de baas krijsen en gillen als ze languit op een tafel worden ingewreven met een mengsel van soep, kleefrijst, en drie kleuren pudding en later weer netjes met bier en champagne van onder tot boven worden afgewassen. Ze zijn niet verlegen maar bedanken voor een honderdje premie voor een simpel kunstje, het moet wel netjes blijven voor meneer van Vlaanderen! De gesneuvelde dronkaars worden afgevoerd en het feest gaat uit als de bekende nachtkars.

Krijn en zijn maten hebben de slag overleefd en zorgen dat meneer de G. en het nieuwe vriendje op hun bed komen. Meneer van Vlaanderen valt zielsgelukkig tussen zijn nieuwe meiden met zijn duim in de mond en opgetrokken knieën in slaap.

Oppassen en dagen tellen, opblijven tot het licht wordt en de jongens van de compagnie weer op de been zijn. Een halve dag uitslapen en de volgende middag is het weer feest. Maar dan voor de gewone nette mensen.

7. Tussen de Eerste en de Tweede politionele Aktie

[Inhoudsopgave >>](#)

En de wereld begint weer eens voor de zoveelste keer voor Krijn en zijn maten te veranderen. De hoera stemming van de Eerste Aktie is verdwenen en geregeld moet er grote schoonmaak samen met het één of andere bataljon worden gehouden. Steeds meer zwervende bendes maken overal rotzooi, maar ook de Diponegoro Brigade is weer een beetje van de grootste schrik bekomen.

En er duiken onderdelen op met klinkende namen, zoals de Siliwangi-divisie van onze, bij vriend en vijand zeer geliefde generaal Nasution, de Rommel van de TNI. En niet te vergeten de geschifte jongelui van de Tentara Beladjar, als ze al zo heten, het arrogante en megalomane studentenleger. Onder speciale bescherming van de President zelf! Met hetzelfde sop overgoten als de knettergekke Hjotters. Hebben zij hersenspoeling gekregen van een echte psycholoog aan de universiteit van Tokyo. Precies een dergelijke vent als die de Kamikaze piloten zo idioot kreeg compleet met vliegend explosieve doodskist op de Amerikaanse Carriers te duiken. De Darul Islam met de lange haren zijn in een paar weken berucht en beroemd, denken echt dat ze onkwetsbaar zijn. Ze gaan pas weer naar de kapper als de laatste Hollander uit hun land zal zijn verdwenen. Met een half Brenmagazijn tussen de ribben zoeken ze nog naar hun djerokmesje! Ondanks het vermoorden door de TNI van minstens honderdduizend communisten, tijdens de laatste paar jaren op heel Java, blijven die gasten ook nog steeds meedoen! Echt een ramp zijn de zwervende roversbendes, erg gemeen en geen haar beter dan de gangsterclubs van de Chinezen in de grote steden.

En al die verschillende groeperingen haten elkaar tot en met, urenlange schietpartijen waar geen enkel onderdeel van de Tijger Brigade wat mee te maken heeft. Als ze allemaal als één man zouden aanvallen, was het in een paar dagen over en uit! Een denkbeeld om heel lang van wakker te liggen.

Krijn en zijn maten zijn weer vreselijk belangrijk. Echt het werk waarvoor ze gekomen zijn. De magische woorden, 'mee naar voren met de OP'. 'OPIE' moet je op zijn Aldershots zeggen, Observation Post! De vuurleiding van de batterij. Heel de dag met de infanteristen meelopen en zo ver en diep mogelijk wegkruipen als de heren aan het matten zijn. Het zijn de echte vakmensen! Volgens de stelregel van Leo moet je nooit bij lui in de weg lopen als ze bezig zijn met wat waarvoor ze geleerd hebben.

De bataljonscommandanten hebben de zaak nog goed onder de duim en de jongens lopen zich wezenloos. Heerlijk afgeschermd door een gewelddadig inleidingsvuur en wanneer nodig royaal ondersteund door de hele afdeling worden alle kampongs en bijbehorende bosjes uitgekamd en soms platgebrand en het is weer even rustig. De rust van een kerkhof, er leeft geen kip meer!

Krijn doet op een nacht een ervaring op, die even onuitwisbaar blijft als die met de eendendonsjes en het schippershondje, heel vroeger in de haven, thuis in het verre Holland. Bij het doorzoeken van een kampong trapt een Amsterdammer een deur open van een kamponghutje. Bij een oliepit bibbert een vrouwtje met een meisje en een jongetje van een jaar of vier. Het jongetje huilt aan één stuk door en roept telkens met gierende uithalen, 'bapak sudah mati'. Papa is al dood! Honderd meter verder hoort hij het nog!

De kapitein batterijcommandant met zijn hulpje voor het rekenwerk en een paar jongens voor de radio voor de verbinding. Dat rot ding is loodzwaar, moeilijk te bedienen en laat het altijd op de meest kritieke momenten afweten. De infanteristen zijn van de ondersteuning van de batterij afhankelijk en hebben meestal een soepel werkend systeem en in combinatie daarmee loopt het telkens nog goed af. Af en toe komt de Snip. Dat is een rochelend vliegtuigje met een man van de vuurleiding. Met gele lappen kan je de bestelling in een soort code overbrengen als er geen radioverkeer meer is. En echt, het werkt nog ook. Oproepen gaat prima door een liter benzine en afgelopen carterolie over een kamponghut of een rietscherm te gieten en aan te steken. Dat brandt en rookt als een gek! En maar lopen en nachtenlang bibberen in de kou, voordat het weer licht en lekker warm wil worden.

Na een dag hard sjouwen een reepje Kwatta en tien sigaretten, plus een flesje limo bij de kantinewagen, een extra kwartje gevarengeld op de maandstaat. Een kinderhand is snel gevuld.

De batterij wordt, als er geen groot werk te doen is, overal op afgestuurd en met allerhande bijbanen opgescheept. Stukken weg open en vrij van mijnen en andere rotzooi houden. Geen mens weet hoe dat moet. Boeken vol hoe al het materiaal er uit ziet. Krijn weet al van de Trixdoosjes dat er nooit iets klopt van tekeningen en ontwikkelt een heel aparte techniek om de problemen op te lossen. En absoluut veilig voor Japanse spullen waarmee is geknoeid, die zijn net zo onbetrouwbaar als de makers met de scheve oogjes zelf. Gewoon een over bemeten springlading en alles gaat netjes de lucht in. Kunstje van de oude KNIL-binken, verbetert en voorzien van nieuw denkwerk.

Het vervelendste is het wacht Kloppen. Twaalf lange uren in een stelling met een man of vier, om stapel gek van te worden. Lezen gaat niet en alle verhalen zijn al honderdmaal verteld. Zegt er één wat dan is het direct, 'ga maar niet door, weten we al honderd jaar'. Sommige gasten doen uit stomme verveling de gekste dingen. Durk en zijn maat Adrie hebben een variant op de Russische roulette uitgevonden. Een spoorbrug wordt bewaakt vanuit een put met een punt 50er zware mitrailleur.

Onder aan de brug zit een spant die vlak is en waar je precies op kan hurken, met je handen om een stuk pijp en de broek naar beneden zit je daar dan lekker in de goede positie voor een grote boodschap. De figuur op deze spant steekt, gezien vanuit de schuttersput, prachtig af tegen het spiegelende water, vooral nu de maan helder schijnt. Durk zit in uiterste concentratie op dit spant en op zijn 'moment suprême' jaagt Adrie een riedel lichtspoor onder de billen van zijn maatje door.

Alleen bij zwaar gestoorden van dit kaliber loopt zo iets af zonder een doodssmak in de kali, twintig meter naar beneden. Durk is alleen maar hier en daar en beetje bruin bespikkeld. Een paar blaren op zijn kont van het wegspattende lichtspoor fosfor zijn geen praat waard! Even later kijken ze elkaar tijdens een innige omarming vol wederzijds begrip en respect diep in de ogen.

Het patrouille lopen is ook een taak voor de batterij geworden. Een rondje om de buitenpost heen om de mensen in de kampongs te laten zien dat er goed op ze wordt gepast. Met een man of twaalf en Krijn is de Brenschutter op de staart. Leo speelt voor helper en let goed op dat de Aldershotter, die met zijn drie strepen voor baas mag spelen, geen al te stomme dingen doet. De rangen in de batterij zijn al lang vervaagd en daarvoor is een natuurlijke hiërarchie in de plaats gekomen. Tijdens de dagelijkse gang van zaken is hier weinig van te merken. De sterren en strepen doen net of ze echt de baas zijn en passen wel op zich niet het ongenoegen van de troep op de hals te halen. Alleen het meest noodzakelijke wordt van de ondergeschikten verlangd en die hebben op hun beurt een systeem ontwikkeld om met een minimum aan inspanning de gewenste prestatie te leveren. Geen inspecties, net zolang op je bed blijven liggen als lekker is, groeten doet niemand meer, schoenen en koper poetsen is werk van de djongos en appèl alleen om vijf uur in de middag. De wachtcommandant controleert om twaalf uur in de nacht of iedereen onder de klamboe ligt en niet als dronkaard ergens in de bosjes door de malariamuggen beurs gestoken wordt!

Zo lang alles normaal draait, er geen onverwachte dingen gebeuren, alles onder controle is van de Aldershotters, worden de rangen in hun waarden gelaten. Dat is gemakkelijk en waarom zou je je als ondergeschikten druk maken als de zaken netjes voor je geregeld worden.

Maar alles verandert als het hachje van Jan soldaat in het geding komt. Dan bakken de sterren en strepen er niets van. Bij de konvoibeschielingen en de patrouilles in moeilijkheden en de nachtelijke overvallen op de buitenposten en het vechten op korte afstand gaat het er heel anders aan toe. Alle stoere binken en lawaaischoppers zijn als in de grond verdwenen en een handjevol harde maten neemt het circus over en vecht de zaak naar eigen inzicht uit! Kleine Jaapje met zijn ziekenfondsbrilletje scheldt en schreeuwt zijn vertrouwelingen bij elkaar, zet de Brenschutters aan het werk en de eerste handgranaten van Adrie en Durk overbruggen Olympische record afstanden. De enige van de officieren die overtuigend leiding weet te geven bij poep aan de knikker is de batterij luitenant. De rest is in geen velden of wegen ergens te bekennen, ze vallen in ieder geval niet op. Onverantwoordelijk om een legeronderdeel werk te laten doen waar het nooit goed voor is opgeleid. En met een absoluut onvoldoende uitrusting!

Leo is een sleutelfiguur, gaat altijd calculerend te werk en laat zich nimmer door emoties of andere irrelevante zaken leiden. Knokken, prima als het nodig is, maar geen moment langer gevaar lopen of risico nemen als strikt onvermijdelijk. Is het voorbij, nergens meer over praten en doen of er niets gebeurd is. Zo als Jaapje de maten tot het uiterste weet op te zwepen, zo is hij de man die de dol drieste meute weer op tijd tot bedaren brengt.

Na verloop van tijd wordt het op Midden Java een maand of drie lekker rustig. Op Oost Java heeft de TNI volop werk met het bloedig de kop indrukken van de zoveelste communistische opstand in voorbereiding en op West Java smooit het Korps Speciale Troepen, ondertussen versterkt met een stel verse rekruten uit Holland nog alle mogelijke herrie in de kiem.

Patrouilles zijn leuke wandelingen en een keer in de tien dagen een wacht is wel om vol te houden. De batterij luitenant is net een dergelijk wetenschapsmanneltje als Leo en samen organiseren ze tochten naar bijzondere toestanden in de omgeving. Een serie tempels uit de Hindoe tijd wordt herontdekt en een paar uitgewerkte vulkanen onderzocht, alles netjes op de foto en de situatie uitmeten met paal en theodoliet van de vuurleiding. Als de kinderen maar zoet zijn! Iedereen krijgt een vracht bijzondere stenen in de tas of wat schraapsel van de stinkende uitgedoofde vulkanen. Thuis grote bonje over de vraag wie de helft onderweg heeft laten staan of moedwillig verloren.

Het is heerlijk in de omgeving van Salatiga, het klimaat is als van de beste zomers in Holland, lekker warm en de nachten zijn echt wel koel. Iedere dag zwemmen en je kunt wel twee keer in de week met het konvoi mee naar Semarang om door te zakken in de Tijger club, als je geld hebt, of anders maar naar de bioscoop. Voor de liefhebbers meiden in alle soorten en smaken.

Het is soms wel even zoeken maar als je het door hebt is het zo te organiseren. Het eenvoudigst is om ze als wasbaboe in te lijven. Ideaal is samen met een maat twee meiden op naam van één van de twee te laten werken op kosten van de batterij.

Je legt er wat bij en van het beetje werk wat ze moeten doen hebben ze niks te lijden. Om de maand naar de dokter is er bij inbegrepen. Onderdak voor de meiden is overal gemakkelijk te vinden voor af en toe een baal rijst of andere gejatte spullen, zoals een blik kerosine of een paar meter katoen.

Uren en uren lekker met één van de meiden je eigen vermaken is ook voor hen zelf een openbaring. Een groot probleem zijn de perkara's waar je in verwickeld kan raken door ongewenste zwangerschappen of andere hysterische toestanden van vrouwelijke listen en lagen! De enige oplossing is dan overplaatsing aanvragen en hals over kop met de Noorderzon in het Oosten verdwijnen. Arme Sarina! De Koninklijke Landmacht is zo preuts als de gereformeerde bonders en de hele Katholieke Clerus samen.

Het super nette en fatsoenlijke bataljon uit het Noorden van het land wordt overgeplaatst naar West Java en daarvoor komt een stelletje ongeregeld terug dat daar bij de lieve Soendanezen niet langer te handhaven is geweest. OVW'ers van het eerste uur en tussen alle bedrijven door al meer dan twee jaar compleet van alles los en overbekend met alle slechte dingen! Of de tijd drie jaar heeft stilgestaan! Allemaal gasten van tegen de dertig of ouder en Krijn met al zijn kennis van alle soorten Duits en dialecten heeft grote moeite om wijs te worden uit de rochelende keelklanken. Het is Limburgs uit de donkerste spelonken van de kolenmijnen en het rauwste Duits uit de Bierkeller. Het grootste deel van de kleding is een samenraapsel van Australisch junglespul en producties van Chinese kleermakers en de petjes zijn praktische kopie van de hoofddeksels van de Gebirgsjäger. Het meest lugubere aan de lieverds zijn de mooi gebatikte halsdoeken in felle kleuren. Krijn moet gelijk aan de levensgevaarlijke Obersturmbannführer denken op het Sondertransport. De losgebroken gek met zijn damessjaaltje en twee bloeddorstige lijfwachten en het doorladen van de Lüger en de Schmeissers. Het verschijnsel van geharde soldaten om zich te versieren met mooie sjaaltjes of afwijkende hoofddeksels wordt door alle deskundigen gezien als een teken van absoluut door- en dolgedraaid zijn en het ontbreken van de laatste remmingen! Of ze ergens ver weg uit een ander zonnestelsel komen. Ze lopen anders, ze bewegen anders en de sterren en strepen staan stuk voor stuk in hoog aanzien. Een kort bevel, draaien een kwart slag om en alles in de looppas! Het appèl drie keer op een dag is een lust om te horen en zien. Zelfs de sergeant-majoor loopt de laatste tien meter voor het rapport aan zijn Ouwe in de dubbele. Als ze over de Bodjong marcheren op Koninginnedag daveren de liederen tegen het BP gebouw op! Het praatje gaat dat er veel rekruten tussen zitten, het kan eigenlijk niet anders als je alles op een rij zet!

Een week later een zuiveringsactie met de eerste en tweede compagnie van de Limburgers. De hele afdeling gaat in stelling en het is vlak in de buurt. Krijn en zijn maten gaan met de Observation Post mee en het wordt heel wat anders dan het bekende gesjok in de ganzenmars van tjotje naar tjotje en wachten en kijken of er wat wil gaan gebeuren. Ze komen bij het eerste peloton terecht en moeten bij de tweede sectie blijven. Pas bewegen als de pelotonsluitenant een teken geeft en voor de rest is de sergeant de baas en niemand anders. Alle secties van een man of tien bewegen als marionetten, net kralen aan een ruim snoertje, toch soepel en het is hollen of stilstaan. En als ze lopen gaat het op een rare gebukte manier en bijna altijd in de looppas. En van dekking naar dekking. Bij stilstand op de knie geleund, klein gemaakt en liefst achter een walletje of een dijkje of in een greppel, al staat er water in. Gaan ze tegen een walletje liggen, eerst de rechter schouder tegen de grond, over de rug rollen naar de andere kant en ondertussen overal heen kijken, de boel goed in je opnemen en dan schietpositie voor over het walletje innemen.

Het gaat razend snel en het stel hufters van de Tentara Beladjar is nog niet van het openingsvuur bekomen of ze zijn al van drie kanten ingesloten en worden de vlakke sawah's zonder enige dekking in gedreven. Dat hebben de jongens van de Observation Post nog niet bij de hand gehad en de batterijcommandant laat de hele afdeling zes keer snelvuur geven. De ondersteunings compagnie met een paar 3inch mortieren is hem net voor, maar het is mooi dat de 9 Veldartillerie ook alles precies afdekt. Wat nog leeft wordt door de Brenschutters van de infanterie aangepakt. De kleine vlugge mannetjes blijven maar doorlopen, de meeste zonder wapens. Sommige jongens roepen dat ze stil moeten blijven staan, dat ze dan blijven leven, het helpt niets! Als alles op de uitgangstelling terug is heeft Krijn tijd om de nieuwe aanwinst grondig te bekijken.

De spullen van deze lui herinneren aan heel andere tijden. De bewapening blijkt voornamelijk particulier bezit te zijn. Meegebracht van thuis. Vlak na de oorlog lag het bij hen overal vol met al dat moois. En de legerleiding maar shoppen bij de Engelsen, het tien keer betere Krupp spul ging de versnipperaar in. 'Wien de Goden verderven willen, dien slaan zij met blindheid!' Iedereen schijnt wel wat aan de hand te hebben gehad. Waar komen anders al die prima Schmeissers en Lüger pistolen vandaan? Een paar peletons hebben zelfs een MG34, de razendsnelle mitrailleur van de Wehrmacht, met het geluid van een cirkelzaag, demoraliserend voor iedere tegenstander. De drie steelhandgranaten in de koppel vallen zelfs niet eens op! De baas van het circus heeft heel wat weten te organiseren en moet zelfs af en toe een clandestiene vracht van overzee krijgen. Krijn raakt even met hem in gesprek, slaat de toon aan die op de Sondertransporten tegenover goede klanten gebruikelijk was en zit direct op de goede frequentie van de man. Dat taaltje beheerst hij perfect en knipoogt als Krijn zich volgens de oude ritens model afmeldt bij Overste.

Te bedenken dat er nog een juweel van een complete divisie aanwezig is in Holland. Je hoeft maar te fluiten en ze stappen op de eerste de beste strontschuit om in de Oost te komen.

Ze waren zelfs later zo gek om massaal naar Korea te vertrekken! Maar nee, die kan je niet gebruiken voor het brengen van 'Orde en Vrede' in onze rijke kolonie! Dat zou politiek niet correct zijn. En bovendien, het zijn toch SS'ers, landverraders volgens Dr. Lou de Jong, die het in Londen allemaal precies heeft gevolgd en later een stapel boeken vol met verzinsels heeft geschreven en er een paar miljoen mee heeft verdiend! En oorlogsmisdadigers volgens het tribunaal in Neurenberg! Nee, die moeten berecht worden en opgesloten en de kolenmijnen ingejaagd.

Hoe je het mogelijk doden van honderdduizend en misschien nog meer (on)schuldige op Java door brave Hollandse jongens moet noemen, in opdracht van de Nederlandse regering, heeft nog nooit iemand kunnen verzinnen. En echt als het niet waar is. De heren in den Haag zouden iedereen laten sterven en lekker aan hun lot overlaten, bij veertig graden boven in plaats van onder nul. Alleen de Jan-Willems en hun handlangers met de laatste KLM Constellations terug naar het Vaderland. De rest hoeft er alleen nog maar voor te sterven!

Die lui van Oranje boven zijn geen haar beter. Altijd weer is het kleine Jan die bedrogen wordt en na het vuile werk blij en dankbaar moet zijn dat hij er alleen maar vanaf komt met een schop onder zijn kont en een bezoedelde naam. Of hij nou bij de Viking of bij de Tijger Brigade heeft gezeten. Steken blind en horend doof alles geloven van het stelletje humbug met mooi zilverdraad en een afgekloven koppie op de zwarte pet. Of een brullende leeuw op de mouw en een rode band om de petoliepet.

Als het later goed verkeerd gaat na de Tweede Aktie en alle bataljons er de brui aan geven, zal er vreselijk veel van de Limburgers worden gevergd. Samen met een compagnie van het Korps Speciale Troepen en een hoop uitvaagsel van de rest van de Brigade, de geheimen club.

Voor het smerige werk in de toekomst verzamelen een stel officieren met oogluikende toestemming van de Divisie Generaal een aantal geschikte jongens uit de verschillende onderdelen. Ze rekenen op een harde cel van vierhonderd man. Leo snapt het al heel vlug. Hij maakt al een tijdje deel uit van een netwerk van lieden die rekening houden met een totale ineenstorting van de Koninklijke Landmacht. Dan zal er een vastberaden troep van een vierduizend man nodig zijn voor het bruggenhoofd Semarang. Voor het 'sauve qui peut.' Door alle rangen en standen heen en via via komen de mensen met veel invloed, en vooral veel gezond verstand met elkaar in contact. Leo heeft als opdracht een ploeg van een man of twaalf samen te stellen die zelfstandig in de te vormen commando eenheid van de Brigade kan mee werken. De keus is snel gemaakt namelijk, Leo, de batterijluitenant, korporaal Tonny, Jaapje, Krijn, Adrie en Durk en de vriendjes van de laatste twee. Ieder is specialist in het één of het andere, of in soms wel meer dingen. Leo heeft zich het laatste jaar in militair recht verdiept en let op dat ze niet in een juridische valkuil terecht komen. Alles moet wel volgens het boekje! En Leo ontwikkelt in vele nachtelijke uren een geniale techniek om de mannen van de NEFIS op het verkeerde been te zetten. Deze bunzings zijn een groot gevaar en kunnen de zaak op een gruwelijke manier verzieken! Val je in handen van de corrupte krijgsraad, allemaal linkmichels en hielenlikkers van Hare Majesteit en de regering, dan kan niemand je meer helpen!

Met medewerking van batterijluitenant Charles en een mannetje op het bureau zien Leo en Krijn kans om af en toe een nacht over te blijven in Semarang. Eerst op bezoek bij de Chinese notaris. Leo praat urenlang met de vriend van zijn familie en ze maken kennis met een kandidaat. Een uitgeslapen jongen, van een Chinese club die al heel lang in Holland woont. Hij is een jaar bij oom om zijn studie Indisch recht aan de praktijk te toetsen. Na een uurtje praten heeft Leo er al weer een vriend voor het leven bij. De notaris luistert naar Leo en waarschuwt hem als hij de verhalen hoort over wat er in de Brigade aan de hand is. Een oude relatie van hem, die hoogleraar militair recht is geweest, komt een avondje op bezoek en samen met Leo praten ze alles door. Het wordt al vlug te moeilijk voor Krijn. Woorden en begrippen als 'insubordinatie' en 'samenzwering' en 'onderminning van het gezag' zijn nog wel te begrijpen maar even verder is er geen touw meer aan vast te knopen. Hij wil een paar uur de stad in naar een kennisje maar Leo heeft hem liever bij de hand. Nadat de notaris een vrachtje papier van Leo in ontvangst heeft genomen vlug een paar uur slapen in het Tijgernest, het heerlijke verlofcentrum.

Meneer de G. is de volgende op de lijst die hoog nodig weer eens moet worden opgezocht. Een oude belofte van hem gaat in vervulling om samen lekker te gaan eten bij Toko Oen. Leo heeft van alles door te praten en hoort weer een paar nieuwtjes uit de wereld van de planters die er niet om liegen.

Na de lunch bij Oen de geleende jeep bij de Brigade terug brengen en daar blijft Leo nog een uurtje praten met een kennis en heeft net nog tijd om alles op te schrijven.

Een vriendje brengt de papierwinkel naar de notaris en om tien uur in de avond komt de drietonner van de batterij Krijn en Leo bij het Brigadecommando ophalen.

Ondanks het vele wachtkloppen en de patrouilles is het een goede tijd, Krijn leert veel van Leo en samen werken ze aan een documentatie die later nog wel heel goed van pas zal komen. Alle rottigheid die uitgehaald wordt bij de onderdelen van de Brigade komt netjes op papier.

Heel voorzichtig lui opzoeken die voor getuige kunnen spelen en in een paar gevallen zijn er jongens te vinden die bij de notaris een verklaring af willen leggen over een akkefietje waarbij iemand betrokken is waar ze een hekel aan hebben. Eén van de officieren van de afdeling zit ook in de tang en deze heer krijgt op een keer de rekening aangeboden. Altijd gemakkelijk als er bij een gelegenheid iets in de kiem gesmoord moet worden en er dan voldoende wisselgeld is.

Het is gevaarlijk en oppassen voor de NEFIS, de MP en vooral de eigen matenverraders! Later bij een heel grote rel met de MP zal het vele werk zijn vruchten afwerpen en een drietal jongens van een paar jaar militaire detentie redden. Op een manier die verre van koosjer is, met een viertal meineden en een karrenvracht chantage, maar alles beter dan voor jaren de gevangenis in!

Onrust in de Brigade als generaal Spoor plotseling dood is. 's Avonds worden Leo en Krijn en de rest van de maten door de batterijluitenant opgehaald en het gaat opgezakt in volledige bepakking naar de Brigade. Met vier wagens en zelfs de Pantserknots gaat mee.

Niks aan de hand, geen militaire coup of paleisrevolutie en met bedankt voor de moeite weer terug naar het kamp. Toch griezelig, al dat gedoe en Leo vindt dat ze zo veel te veel in de gaten lopen. Charles zegt dat ze zich nergens druk over hoeven te maken en dat ze nog meer werk zullen krijgen en dan vindt iedereen het op de duur wel weer gewoon.

Later na de Tweede Aktie verlopen de zaken totaal anders dan verwacht en verdwijnt het Brigadecommando uit het zicht en gaat over tot een soort geheimen tactiek.

Als het later hier en daar bij de soevereiniteitsoverdracht op een buitenpost uit de hand begint te lopen komen de heren bij nacht en ontij de zaak weer op een rijtje zetten en dat gaat nooit met een gemoedelijk praatje.

Ondertussen wordt nog een keer lelijk misbruik gemaakt van de uitslovers. Een kliek officieren van de AAT en de centrale werkplaats heeft nog een appeltje te schillen met een Chinese gangsterbende. Die hebben vergeten om over de laatste maanden contributie te betalen en bergingsloon af te rekenen. De heren hebben een stuk of twintig zware vrachtwagens meerijden in de konvoeien, worden door hun gastheren beschermd en bij het brokken maken netjes geholpen en waar nodig weer op de weg gezet met een takelwagen. Geen boter bij de vis en dan wordt het incassobureau BZK, Binnen Zonder Kloppen. Vriendjes van vriendjes zetten het commando op het verkeerde been en die ruimen in nacht en nevel een huis met inhoud op, even buiten Tjandi. Volgens het briefje de gevaarlijke inlichtingen cel van de Darul Islam. In het echt acht dode Chinezen van de bende wanbetalers, die wat aan het vieren of bekokstoven waren. De volgende dag voor twaalf uur is alles keurig door de overlevenden afgerekend. En de via via vriendjes weten in eens nergens meer van. Geen dubbeltje voor de jongens van het commando!

Net zo iets is het geintje van de batterij met een luitenant van de Militaire Politie. Deze meneer is op een nacht te pakken genomen door een paar aangeschoten maten, ging af als een gieter en zint op wraak. Bij het konvooi rijden worden, net als door de zware jongens van de AAT, hand en spandiensten verleend aan Chinese bedrijven die zelf wagens op de weg hebben of voor de ondernemingen rijden. Het gaat er niet zo grof en gewelddadig aan toe als bij de grote konvoeien maar de spaarpot is best de moeite waard, voor iedereen wel honderd roepies en dat is heel veel geld in die dagen. Bij een routine controle neemt de blonde luitenant alles in beslag. Hij zal eigenlijk wel ergens gelijk hebben maar de gevolgen voor hem zijn desastreus.

In een kleine eettent, laat in de avond in een steegje achter de Bodjong, zitten de getrouwen met een man of acht te bunkeren. Is deze club binnen dan gaat de voordeur op slot, alles potdicht en de lamp op een laag pitje. De Chinese eigenaar weet precies wat voor vlees hij in de kuip heeft en laat door een paar Javaanse knechten de omgeving in de gaten houden. Als een schim schiet één van de verklikkers na een half uurtje naar binnen en fluistert Adrie iets in. Deze zet zijn maten op scherp en de Chinees heeft al lont geroken. Hij sluit het buffet af en verdwijnt met zijn geldkistje onder de arm. Adrie gaat alleen weg en de maten houden de adem in en maken vlug de flessen leeg. Nauwelijks een minuut later horen ze Adrie even schel op zijn vingers fluiten en als mussen vliegen ze allemaal ieder een andere kant op. Onmiddellijk komt de Chinees terug met drie meiden en ze beginnen alles van de tafels af te wassen en de hele tent af te soppen en alles drie keer na te boenen. Zelfs de deurposten en de spoelflessen op het doosje. Een uur later ligt de luitenant van de MP met een dubbele kaakbreuk en vier tanden en drie kiezen minder voor vier maanden op puur vloeibaar in het basis hospitaal. De hele MP is op volle oorlogsterkte en ze halen zelfs de uilenballen van de NEFIS uit hun mandje.

Het volledige piket van de Brigade is er als de kippen bij en het verkeer wordt bijna geheel stil gelegd. De verlofwagen van de batterij is hoofdverdachte en drie man van de MP rijden mee om de lui op de bekende adressen op te halen. Vier man bij diverse vriendinnen, twee man van een feestje, Krijn en Leo bij de notaris. Adrie staat heel onschuldig voor de Tijgerclub. Na uren lange verhoren, twee nachten bijna zonder slaap, schoenen inleveren, nagels peuteren en handen onder de röntgen geeft de MP het voorlopig op.

Bij de Chinees weten ze van niets en er is daar helemaal geen spoor van de verdachten te vinden. Leo is er nog lang niet gerust op en samen met Charles en de nieuwe vriend op het kantoor van de notaris werken ze dag en nacht om op alles voorbereid te zijn. Man voor man wordt iedereen van een vaag en voor de hand liggend alibi voorzien en alles wordt van voor tot achter doorgepraat. Niks op papier en houd je maar dom. Na veertien dagen komen de kalkemmers terug en het is af en toe kantje boord.

Als het bijna fout gaat begint de Tweede Aktie en dan hebben ze wel wat anders te doen. Na vijftig jaar houdt Adrie nog steeds stijf en strak vol dat hij de luitenant alleen maar een tik heeft gegeven en absoluut niks in zijn handen heeft gehad!

Iedere nacht is het in de sector wel ergens raak met een grote knokpartij en je merkt aan alles dat het weer goed de verkeerde kant op gaat. Dagenlang is de hele afdeling geconsigneerd en dat is altijd een veeg teken! Grote hoeveelheden munitie en andere spullen worden aangevoerd en aan de rest is ook al geen gebrek. Tegen de kerstdagen in 1948 begint de Tweede Aktie!

8. De Tweede politionele Aktie

[Inhoudsopgave >>](#)

Voor dit nieuwe avontuur zijn de maten niet ingedeeld met een functie bij de afdeling, maar ze mogen wel mee. Zo gaan ze lekker verder met hun privéoorlogje, het begint daar steeds meer op te lijken. Raar dat je in een leger, als je een paar uitgekookte maten hebt, zo op je eigen manier je gang kan gaan. En de mannen gaan er steeds meer gebruik van maken. Gewoon zo maar een paar dagen verdwijnen en bij een vreemd onderdeel een weekje je gemak houden, zonder dat iemand vervelende vragen stelt, hoe is het mogelijk. Eerst nog even naar het vliegveld van Semarang of er een plaatsje is in één van de gammele Dakota's voor een waarnemersgroep voor de luchtlanding op Djocja.

Tot grote opluchting hoeven ze niet in te stappen. Alleen Adrie kan maar met moeite zijn spijt verbergen en de tranen schieten in zijn ogen. Hoe moet haast met geweld worden tegengehouden om niet in te stappen.

Wat een afbraak, waar halen ze zulke aftandse troep nog vandaan? Heel de Oost is afgestruind om een paar DC3's bij elkaar te vegen. Vaak zonder deuren en met blik dicht gemaakte ramen. Rokende en stinkende motoren, patronen moeten de karren met een paar daverende klappen laten starten. Olie sproeit alle kanten op. Grote stralen lopen er uit. Sommige piloten krijgen nog vlug een lesje van waar alles zit. En de Zegen des Heren zij met u! Veel bestuurders van de Dakota's zijn geronseld bij de KLM of de oliemaatschappijen en zijn nog nauwelijks van de schrik bekomen, lopen beduusd rond met twee of drie sterren op hun splinternieuw luchtmachtuniform.

Eén van de para's loopt met zijn kop tegen een draaiende propeller en zijn hersens komen als een dikke vette substantie samen met een wolk smeerolie op zijn maten neer. Vlug weg van het vliegveld voordat een dolle regelaar op andere gedachten komt!

De Tweede Aktie begint voor de maten als een toeristische attractie. Met de beste chauffeur Ben in de Pantserknots met vijf man zeer comfortabel van alles voorzien. En het begint al direct daverend met een inleidingsvuur show van de twee complete afdelingen die de Brigade rijk is. Het is bijna een heel Regiment en gelijk de eerste en de laatste keer in volle eendracht! Tien keer snelvuur met lading drie en het is of de wereld vergaat! En alle honderd zestig granaten komen precies op een drukke weg en een overvolle passer met mensen terecht, die nergens wat van weten en nooit meer kunnen begrijpen wat er aan de hand is. Twee onderaannemers in een jeep komen het in geuren en kleuren en op van de zenuwen vertellen en hebben de hele dag nodig om de zaak in hun geweten op een rijtje te zetten, ze weten niet beter te doen en zorgen zo vlug mogelijk dronken in het reine te komen. Je kunt niet alles uitleggen met het smoesje dat de wegen des Heren ondoorgrondelijk zijn! Warempel nog aan toe. En dat zijn universitair opgeleide jongens uit de elite van Nederland en ze hebben ook nog eens de verhalen uit Auschwitz gehoord en lopen dan nog alles goed te praten.

Op naar Djocja. Adrie en Durk hebben het al over DjocjaGrad, maar dat is onzin, altijd heb je van die lui die hopen op een grote bende! De jongens op de spits hebben het zwaar te verduren en moeten na elke twee uur worden afgelost. De weg ligt vol met rotzooi, dat is gauw genoeg opgeblazen en aan de kant gegooid. Beroerder zijn de grote versperringen van zware palen in dubbele rijen, opgevuld met hard geworden vette Java blubber. Het djatihout is nauwelijks vatbaar voor de dynamietpatronen en de nieuwe springstoffen, kneedbaar of het stopverf is. Het heet plastic en je huid gaat er van kapot. Voor motorzagen is in een land met spotgoedkope koelies nog nooit werk geweest.

De enorme branden zorgen ook voor veel overlast. Vaak is de rook verstikkend en ook nog gevaarlijk, je weet nooit wat er opgestookt wordt. Toch gaat het vlug en tegen de avond is de optocht al halverwege. In het donker een zware schietpartij, de pantser met de toeristen wordt naar voren gehaald en alle verroeste lopen zijn al vlug weer zo glad als een dikke aal van oom Hannes.

Lekker even de benen strekken en kampongs in de brand steken voor een beetje sfeerverlichting. Op de terugweg kijken naar de resultaten van een paar salvo's van de eerste batterij en een aansluitende uitval van de Limburgers. Ze hebben hun geheime Duitse machinegeweren gebruikt, de enorme salvo's duiden op zeer veel poep aan de knikker. Hier probeerden een paar honderd man van de Darul Islam of het echt waar is wat de Profeet volgens hun hersensspoelers allemaal wel heeft beloofd in de ouwe geschriften. Door een paar vertaling of drukfouten is het zeker niet goed overgekomen want de hele troep ligt er morsdood bij. Maar de beloning is in het hiernamaals van Allah. Voor iedere gesneuvelde martelaar zeventig maagden.

Enorme legers rode en witte en zwarte en alle andere soorten roof, plunder, vreet en vechtmieren en loslopende torren en schallebijters trekken in dichte hordes en lange colonnes en zwermen zonder begin of einde als Grenadiers of als een Panzer op acht pootjes van het éne naar het andere kadaver en de minimonsters marcheren door ieder gat dat het menselijk lichaam maar heeft naar binnen. De gaten die ze maken worden met de minuut groter! Ze gunnen, net als de liberalen, de andere soorten niks en knippen elkaar ondertussen ook nog even aan stukken met de levensgevaarlijke boordwapens. Alles wat verder knagen en vreten en zuigen kan is van de partij.

De kamponggladjackers en dolle wilde katten, een paar losgebroken zwart gevlekte vraatzuchtige varkens van Chinezen, wakker geworden heel vreemde kraaien op hoge poten en een eindeloos zwerfende massa ratten uit een copra gudang in de buurt overspoeld als een niet te stuiten vloedgolf het geheel. Al spoedig krijgen een soort maden de overhand en in een paar uur worden de botten al aardig kaal. Maar de stank is niet te harden.

Terug in de pantser om de beurt een paar uren slapen en de volgende morgen zelfs nog even tijd om wat te badden in een klooster langs de weg en voor wat te drinken van een paar lieve Javaanse nonnen. Alles is daar heel vreemd puntgaaf, geen pan van het dak af. Dood en verderf overal, bloeddorstige gekken waar je maar kan kijken, horen en zien vergaat van de op honderd meter hoogte overvliegende Dakota's, salvo's van de 3inch waar je de hik van krijgt, het geloei van de grote branden en een paar van die lieve schatten vragen of je niet even je hoofd en handen wilt wassen en ze hebben ook nog een paar koekjes met wat koppi tobruk, in de aanbieding! Na een handje bij het afscheid gaat alles op de knieën en via de heilige maagd Maria en alle opgetrommelde hulptroepen der Zaligen wordt de Heer dringend aangeraden er voor te zorgen dat die lieve aardige blonde jongens gezond en compleet na het klusje op hun eigen benen weer naar huis kunnen. Zo niet, dan hoeft Hij nergens meer bij de dames mee aan te komen!

In volle vaart naar Djocja. Een kilometer of tien van de stad vandaan staan lui langs de weg met rode baretten, een veelbetekenend halsdoekje in felle kleuren, sommige in hun bruine blote Nivea bast met een kort broek en ze hebben allemaal sluijschoenen, een jungle karabijn of een Owen. Sommigen zelfs een 12mm Tommygun of het beroemde Amerikaanse gangsterwapen, het Riotgun. Eén schot op een vent en er ligt altijd wel een belangrijk onderdeel van de man een paar meter verder. En het mooiste van alles een levensgevaarlijk mes, de commandodolk, net zo iets als het scheemes van Thomas, maar dan nog een beetje handzamer. Sommigen en dat zijn meestal fijnbesnaarde Javaanse of Soendanese Indo-jongens, hebben zelfs een dergelijk kromme strottenlijder van de Gurka's! Een blanke heeft daar veel te grote handen voor. Het is de Kukri, het beroemde symbool van de jongens uit Nepal. Het slijpen en aanzetten van het wapen heeft al een désastreuze uitwerking op de tegenstander als die in het stikgedonker op gehoorsafstand in zijn schuttersput zit te bibberen. En daar is wel reden voor. Wie goed met de Kukri overweg kan snijdt met één haal van het mes strot en de halsslagaders af! Amboneze en Timorese hulptroepen vertrouwen op de klewang als een pater op het woord! Een lange zwarte jongen met modder in zijn krullen, zeker te weten een Papua, heeft een hoepeltje van rood koperdraad om zijn nek waar wel twintig geelwitte velletjes aan geregen zijn. Nader bekeken volgens hun cultuurreceptuur geprepareerde oren van mensen! Alleen linkse. Automatisch erft de drager alle goede eigenschappen van de lui van de geroofde oren. De ellende van de man gaat mee het graf in. De para's houden zich niet op met mooie praatjes of onzin en dat wordt al heel gauw duidelijk. Voor een huis zitten zes Javaanse slungels en een para Ambonees zegt dat ze weg moeten wezen. Ze doen net of ze gek zijn en blijven rustig zitten. De Ambonees roept een maatje en samen gaan ze aan de gang. Voor de mannen van het Korps Speciale Troepen is het net zo gewoon als brood eten en zo te zien dagelijks handwerk. Verder langs de weg liggen overal lijken, meest van jonge jongens. Een dode ziet er meestal niet best uit, deze lijken zijn het product van een lynchpartij. Later gaat het er nog veel wilder aan toe als de batterij een paar weken samen gaat werken met de eerste compagnie van de ruigpoten.

Ze hebben een methode uitgevonden om veel slachtoffers te maken. Op het moment dat de actie verloopt, dus als de troep aan de terugweg begint, komt de bevolking uit de schuilplaatsen. De tanis en andere mensen lopen met de troep mee om nog even op de sawahs of in de tuinen te werken. Alles in de overtuiging dat de kust veilig is. De arme zielen hebben geen besef van wat hun boven het hoofd hangt. Het is een wonder dat er nog geen slachtoffers onder de eigen dragers zijn gevallen. Dat zijn ze dus, de bloemen der natiën, de serdadoe pajong, de valschermtroepen, de volgelingen van Raymond. En de mogelijk meer dan honderdduizend Indonesische doden in deze oorlog zijn echt niet allemaal in bittere gevechten gevallen.

En om tien uur scheurt het hemels dakgewelf dwars door midden. Een gouden zuil van licht stort zich tussen de inktzwarte wolken uit. In het brandpunt hiervan staat in dubbelfocus als de aartsengel Gabriël een ranke slanke figuur, omhuld door een krakend gesteven schone jungleoverall, bijna tot aan spierwit geboende linnen sluijschoenen en de wijnrode baret met het flonkerende para-insigne boven het scherp en fijn gesneden gezicht. Een elegant rijzweepje met een lusje onder de linker arm. Twee Baretta tasjes met exclusieve inhoud boven de billen. De bewaking is in handen van twee Dardanellen van Papua-origine, ze volgen hem als een dubbele schaduw, houden alles en iedereen goed in de smiezen. Het is het meest onwaarschijnlijke tafereel dat maar te bedenken is, een acte in de Nibelungen zou je er mee kunnen vullen. Krijn denkt dat hij schizofreen is geworden en als dat niet zo is dan liever maar onherstelbaar stapel- of knettergek, maar heel langzaam wordt hij zich weer bewust van de rauwe ware werkelijkheid en het is slikken of stikken!

Daar staat als eerste KNIL luitenant Jan-Willem! Warempel van de para's! Deze rotzak, met een vader zoals het grootste schorem nog niet zou willen hebben, heeft het verder geschopt dan wie ook! Krijn heeft geen trek om naar deze meneer toe te gaan.

Hij loopt vlug naar Leo en vraagt of deze een paar foto's wil maken van het pronkstuk en dat hij het later allemaal wel zal uitleggen.

Jan-Willem trapt er direct in als hij de kostbare meetzoeker Leica van Leo ziet en poseert als een beroeps model voor een shot of tien. Het is niet te vatten en Krijn heeft dagen lang werk om alleen maar aan de gedachte te kunnen wennen, ondanks alle tumult van de actie.

Een paar maanden later komen er geregeld onderdelen van het Korps Speciale Troepen op bezoek voor het zwaardere werk, maar de luitenant is er nooit bij. Krijn hoort van de jongens dat Jan-Willem één van de azen van de KST is. Doet alle moeilijke en linke klussen en is overal haantje de voorste.

In de oorlog als Engelandvaarder in de buurt van de Prins gekomen en later de bliksemcarrière bij de para's. Eerst in het Britse leger, bij de beroemde 8tje en later bij de mannen van Raymond Westerling!

Hoe kan dat, een dergelijke Judas en matenverrader! Krijn praat verder met de jongens en Leo bijt zich vast in wat de para maten van Jan-Willem weten te vertellen. Een paar liter jenever en een half krat Anker heeft Leo er wel voor over en de jongens, die Leo beginnen te vertrouwen en graag hun ei kwijt willen, verhalen van de hemeltergend slechte streken van Jan-Willem. Een gezond mens kan dat niet eens verzinnen en dus zal dat wel waar moeten zijn. Echt het door iedereen weggepeste ventje, dat het vermogen ontdekt heeft al zijn ellende en frustraties om te kunnen zetten in hemelhoge ambities en de manier heeft gevonden om ver over de eigen grenzen heen te kunnen gaan. Daar is hij al heel vroeg mee begonnen, Krijn was één van zijn eerste slachtoffers! Later aanvoerder bij de acties van Raymond en meer van die lekkere jongens. Zoals de baas, die ze Papa Ramke noemen naar de de Duitse commandant van de Fallschirmjäger en een geflipte dominee. Later in Korea is er met dit soort afgerekend! En voor eigen baas spelen in de oorlogen met de Chinese gangsterbendes en de rondzwervende plunderaars. Met bloedig geweld problemen oplossen voor de ondernemingen als de heren planters er een bende van hebben gemaakt en alles uit de hand is gelopen. Geheimen klussen voor Koninklijke olieboeren en altijd grof kassa! Iedereen is het er over eens dat Jan-Willem niet weet wat angst is, nergens voor terugdeinst en tot alles in staat is. Vrienden heeft hij niet en hij vertrouwt alleen maar op de Baretta's en de twee Papua jongens, die dag en nacht nooit verder dan een meter van hem vandaan zijn en als een hond onder zijn bed slapen. Voor iedere situatie de passende intrige en iedere tegenstander gaat in een valkuil op maat!

Alles een mooie documentatie klus voor Leo en hij geniet er van. Samen zijn ze het er roerend over eens met een bijzonder psychiatrisch geval te maken te hebben en de notaris zal eigenlijk wel iemand weten die hierover een wetenschappelijk licht kan laten schijnen.

Het noodlot heeft later voor onze luitenant nog wat in petto waar zelfs de denktank van de duivel en zijn kornuiten nooit op zal komen, een geintje van de baas van de Siliwangi zelf. Een stunt van zeer hoog scherpzinnig intellectueel gehalte en alleen te ontwikkelen door een paar zeer verfijnde Soedanese en Javaanse geesten. De hulp van de op bloedwraak beluste samenspanners uit het kamp van de Koninklijke Landmacht wordt alleen gebruikt waar het niet anders kan! Om de zachtmoedige Nasution zo ver te krijgen is meer nodig dan niks!

Djocja. En de troep wordt gelijk geconsigneerd.

Nergens nodig voor, na drie dagen en nachten bijna zonder slaap kost het de grootste moeite om de batterij nog een klein beetje kamp te laten maken en de stukken in stelling te zetten. Sommige lui moeten aan de kant worden gesleept om niet dood gereden te worden, deken er over en maar uit laten dorren. Krijn en zijn maten zijn nog behoorlijk fit, helpen een handje en zien kans om met de jeep van Adrie ongezien het kamp uit te komen. Een rondje door de stad en dat is het risico van een paar dagen verzwaaard wel waard. De Kraton valt zwaar tegen, niets te zien van de vrouwen van de Sultan. De para's zijn hier en daar nog aan het rond trekken en ze worden misselijk van de diverse lijken, die al behoorlijk beginnen te stinken. Vlug terug naar het kamp en de opper slikt het smoesje van de vergeten toestemming en dat ze post hebben weggebracht.

Nu komen ze pas tot de ontdekking dat ze kamp hebben gemaakt in en rond het ministerie van buitenlandse zaken. Een paar jongens vinden een grote kluis en daar zit het goud van de Republiek in. Krijn staat al bekend om zijn handigheidjes met springladingen en wordt er samen met de techneut Adrie bij gehaald. Precies de kluis van het postkantoor thuis. Alleen maar het kozijn los blazen en de deur valt vast en zeker netjes naar buiten. Een vriendje van de Genie komt met een compressor, zes gaten langs de zijden van de kluis, patronen en garnituur en de deur vliegt met een rotklap de zaal in. Papieren, alleen maar papieren. En een boel herrie met de MP en met dat onderkruipen van het binnenlands bestuur.

Die zijn er altijd alleen maar als je ze niet nodig hebt. De Ouwe vindt het helemaal niet leuk en ze zullen er nog wel meer van horen. Voorlopig andere zorgen genoeg.

De tweede nacht een stormloop van de Tentara Beladjar, een thuiswedstrijd voor de heren studenten. Deze club is 'de Hitlerjugend' van Sukarno. Het studentenleger, de bloem van de natie.

Opgejut door de leiding geloven ze ook al in hun onkwetsbaarheid. Aan fanatisme geen gebrek, daardoor levensgevaarlijk.

Ze maken fouten waar niemand op rekt en dat kan de meest onmogelijke ellende opleveren. Ze zijn overal en nergens te vinden. Een ondersteuningscompagnie komt zo in de verdrinking dat ze overwegen om de 3inch op negentig graden te laten vuren, op je eigen pet of zo iets!

Het kan ook geklets zijn van zijn lui die nergens verstand van hebben of broodjes aap! De pantsers en carriers zien er uit als stekelvarkens met de Brenlopen aan alle kanten en werken als rijdende egelstellingen als ze met een nood gang alle kanten op vurend door de stad rijden. Het helpt best en de loslopende varkens hebben weer wat te vreten. Iedere keer weer een vreselijk gedoe met die eigenwijze mannetjes. Veel Brenschutters hebben moeite met de domme acties. Roepen en schreeuwen helpt niks, ze lopen gewoon dwars door het vuur heen. Toch een zielig gezicht, al die jonge ventjes, aan flarden, armen of benen er af en de ingewanden over de straat. De afdeling gaat weer op Sondertransport. De zuidflank van de Brigade ligt open en bloot en het begint aan de buik van de Tijger lelijk te rommelen.

Het is al zo erg dat van Djocja af niet rechtdoor naar het Westen kan worden gereden. Langs een vreselijke omweg van dagenlang en onderweg nog de nodige ellende naar de nieuwe positie.

Tussen de bedrijven door wat hulp met een paar salvo's aan buitenposten die in het nauw zitten en kennismaken met een nieuwtje van de steeds handiger wordende TNI, de trekbom.

Vlak voor het bereiken van de bestemming, het is al donker, doet Krijn een poosje radiodienst, voor een uitgeputte maat, in de pantser die spits rijdt. Het konvooi rijdt langzaam en stopt af en toe om de jongens naar mijnen te laten zoeken. De compagniechef van de buitenpost, die verantwoordelijk is voor het weggedeelte, laat vragen hoe het gaat en biedt aan om een escorte voor extra veiligheid tegemoet te sturen. Krijn kan zijn batterijcommandant niet zo vlug bereiken en praat even verder met de andere kant. De compagniechef begrijpt dat het voor de aanstaande gasten vreemd terrein is en stuurt een carrier en een paar jeeps zonder verder commentaar af te wachten. Twintig minuten later en een paar kilometer verder ziet Krijn een grote trage rode vuurbol en trekt de conclusie dat het niks anders dan een zware bom kan zijn. Uit gewoonte in de oorlog telt hij de seconden tot het geluid komt en weet precies dat de klap hooguit drie kilometer verderop is geweest. Daar ligt volgens de kaart een kleine brug en zonder nog ergens op te letten rijdt de hele batterij zo snel mogelijk door.

De kleine brug is nergens meer te vinden, de oeverwanden zijn ingezakt. De carrier ligt twintig meter verder aan repen gescheurd in het water, rupsen in tien stukken en de motor staat als gestript recht tegen een boom. De complete compagnie van de buitenpost loopt verdwaasd rond, waar zijn de zeven maten? De batterij commandant grijpt direct in, stelt twee groepen samen en met de bekende orders aan weerskanten van de weg de kampongs in. Daar is natuurlijk niks te vinden, alles in de brand om de zenuwen een beetje kwijt te raken. Wonderlijk genoeg kan het hele konvooi na wat graafwerk door het gat heen.

Na twee uur hebben de hospikken en wat noodhulpen zeven kleine munitiekisten met wat vellen en botten, lorrengoed, stukken van wapens en bekapping en een paar onherkenbare schoenen verzamelt. De zeven kisten zijn zuiver symbolisch! Alles kan gemakkelijk in twee kistjes. De batterijopper van Chr. huize doet op verzoek een prevelementje en voor twaalf uur ligt alles achter de keuken in de graven. Heel langzaam dringt het tot de lui op de pantser door waar ze aan zijn ontsnapt. De compagniechef heeft een uur nodig om Krijn tot bedaren te krijgen. Hij verwijt zichzelf dat alles zijn schuld is.

Met harde woorden zegt de man dat hij verantwoordelijk is voor de dood van de zeven mensen en niemand anders. Wat een kerel! Aan Krijn zal nog jaren de twijfel blijven knagen!

Het is voor goed afgelopen met het bruine leven van de maten. Overal troep en rotzooi. De TNI is volop in beweging, ze trekken heen en weer, vernielen de wegen, slopen de bruggen en sjoeren alles wat los en vast is de weg op. Stukken Baileybrug worden tot de laatste schroef gesloopt en een halve kilometer met een paar trekossen weggesleept. In wanhoop last de Genie een stuk van een meter of tien onwrikbaar aan elkaar. Geen nood, driehonderd man uit de kampong en twintig ossen en de brug gaat honderd meter verder compleet kopje onder in de kali. Een week later weer een trekbom en dezelfde compagnie is nog eens zes man kwijt en voor weken niet meer in te zetten. Iedere dag de weg een goede beurt geven, veel op wacht en er komt steeds meer werk voor de hele batterij. Om de andere week in het begin nog een actie met een heel bataljon, maar die brengen steeds minder mensen op de been. De bataljonscommandanten beginnen er de brui aan te geven, de verliezen worden te groot en ze vegen alleen nog maar hun eigen straatje schoon. De verschillende partijen knokken onderling nog veel harder. De Darul Islam zet alles op alles om de baas op Midden Java te worden en Nasution haalt een deel van de Siliwangi terug om daar weer een stokje voor te steken. Sommige bataljonscommandanten buiten de situatie uit, laten de éne troep met rust en steunen weer de ander en spelen een opportunistisch spelletje met hier en daar een paar kisten munitie als premie.

Het gebied van de Brigade is niet meer te overzien, laat staan de controle en het Brigadecommando begint de greep op de bataljons kwijt te raken. Om de verbindingen nog een beetje open te houden wordt de geheime troep weer van stal gehaald.

De eenheid wordt op poten gezet met als extra's een KNIL compagnie van zeer ruige huize, een compagnie die steenkool Hollands spreekt, het commando van een paar honderd man van de losgeslagen soort van Krijn en zijn maten en de hulp van de eerste compagnie van de KST voor het aller-smerigste werk! Luitenant Charles hoort ook tot de genodigden en ze krijgen de Ouwe zo gek dat hij ze erkent als een eigen Observation Post en hulp van de hele afdeling belooft als ze in de buurt zijn.

Het eerste klusje is richting Oost en na twintig kilometer blaast de TNI voor en achter alle bruggen op en het geweld breekt los. Geen verbinding meer over de weg, dus ook geen voorraden meer.

Rondom de Siliwangi, de KNIL compagnie is direct al nergens meer te vinden, de KST idem en de kolenboeren zitten voor drie dagen muurvast op een oliefabriek met doorlopend rondom de Koran spreekkoren van de Darul Islam. Het haar van die gelovige jongens groeit stug door, bij sommigen komt het al bij hun kont. Het geheimen commando is op zichzelf aangewezen en gaat in egestelling in een hal van een suikerfabriek en weet met kunst en vliegwerk in leven te blijven. De troep is helemaal afhankelijk van de Luchtmacht. Bevoorrading door de lucht en dat wil in het begin helemaal niet. De baas van de luchtpiraten heeft net als dikke Hermann de Brigade veel te veel beloofd. Het lukt maar net de afgesloten troepen in leven te houden.

Veel te weinig vrachtparachutes. Ze gooien de balen, blikken en pakken van vijftig meter zo maar naar beneden en haast alles valt kapot, of het komt in verkeerde handen of in de moerassen terecht. Afvoer van de gewonden moet met een Piper op een stukje weg als landingsbaan. De jongens in de jagers voor de luchtsteun beginnen het al aardig te leren, ze komen even over als ze tijd hebben en het lucht lekker op.

Een paar secties worden op verkenning uitgestuurd en één van de groepen doet een gouden greep. Ze vatten een kapitein van de Siliwangi in vol ornaat, hij was op doortocht even op bezoek bij een ondergedoken vriendin en is door een jaloerse medeminnaar verlinkt. Leo pakt de man aan en hoort waar de beroemde club mee bezig is en er wordt een heleboel in eens veel duidelijker en gemakkelijker. Alle lawaai van de TNI rondom het commando is alleen maar bedoeld om de zaak klem te zetten, zodat de Siliwangi ongestoord korte metten kan maken met de Darul Islam. Na nog een poosje met Leo gepraat te hebben vraagt de gelovige toestemming om in gebed te gaan en zich zo op zijn executie voor te bereiden. De goede man weet zeker al dat er voor gevangenen weinig hoop meer is. Zijn ogen puilen uit zijn hoofd als Leo een paar toepasselijke verzen uit de Koran voordraagt en hij barst in snikken uit. Leo roept zijn maten en als het donker is gaan ze met de officier naar de snel stromende kali een paar honderd meter verder. Niemand is in staat om de man neer te leggen en het kost nog veel moeite hem er van te overtuigen dat hij weg mag gaan. Hij krijgt wel een paar boodschappen mee van Charles voor zijn grote bazen. Drie schoten met een Owen in de lucht en in de stelling schrijft Charles in het rapport, '1 kapitein TNI na ondervraging op de vlucht neergelegd!' In de loop van de nacht is in de hele sector geen schot meer te horen en de hulptroepen komen moe en voldaan weer opdagen. De TNI officier heeft het best begrepen en zijn werk goed gedaan. De KNIL compagnie heeft bijna alles verschoten net als de kolenboeren en de boomlange zwarte Papua van de KST is een papje van kruiden aan het maken voor het conserveren van vier nieuwe aanwinsten, allemaal linkse! Als hij het verhaal over de gevangene hoort is hij erg teleurgesteld, hij heeft nog geen oor van een TNI kapitein! Charles en de verzamelde compagniechefs en de majoor van het Brigadecommando besluiten de missie als geslaagd af te blazen en weer op huis aan te gaan. Ieder slaapt weer in zijn eigen mandje, alleen de compagnie van de KST blijft in de buurt van de batterij. Door de zegen van boven is iedereen van de matenclub er weer eens heelhuids vanaf gekomen!

Het kwartier maken is een groot probleem.

Wat vroeger een rijke streek is geweest, is nu een verwoeste vlakte met een half verhongerde bevolking, nergens een Chinees, laat staan een winkel en alles is afgebrand en volledig in puin. In een middelgrote plaats staat een heel grote verlaten oliefabriek voor de copra en de bijbehorende woonhuizen van de bazen zijn nog goed te gebruiken. In de hoofdstraat een stuk of twaalf kleinere huizen en daar strijkt de batterij neer. De mannen hebben het graag knus en willen niet te veel opvallen. Krijn en zijn maten in een planterswoning. Jammer genoeg is het zwembad van de onderneming een niet te repareren puinhoop. Hier blijft de batterij tot aan de ellende van de soevereiniteitsoverdracht en het is pompen of verzuipen. En of ze willen of niet het wordt een egestelling. En als door een wonder, de batterij zal tot aan het einde bij elkaar blijven. Alle batterijen van de Brigade worden gesplitst en als het oude volk als zand verstrooid en gebruikt als vogelverschrikkers voor de steeds driester optredende vijand. Of ze nou van de TNI, de Darul Islam of van een stel loslopende bazen van zwervende gauwdievenbendes zijn, gemakkelijk is anders! Onder elkaar knokken ze nog het meeste, tot groot plezier van de bataljonscommandanten die het helemaal niet meer zien zitten en zich alleen nog maar afvragen hoe ze zonder al te veel kleerscheuren en blauwe plekken of nog veel erger met de club naar moeder terug kunnen!

Samen met luitenant Charles praten Krijn en de maten een hele avond over de toestand. Leo kan niet meer bij zijn vrienden in Semarang van alles aan de weet komen nu er bijna geen konvoien rijden en van snoepreijes is al helemaal geen sprake meer.

Alleen in uiterste noodzaak gaat er wat over de Veldpost, het duurt veel te lang. En al is er dan geen censuur, Leo vertrouwt de NEFIS nog voor geen halfje. Hij weet zeker dat verklikkers bij de Veldpost precies registreren van sommige mensen wat ze ontvangen en versturen.

Enveloppen waar van gedacht wordt dat er mee is geknoeid, worden zorgvuldig in een conserverende map van de diplomatieke dienst bewaard, Leo zijn vader heeft de beschikking over een expertise bureau waar ze op alle vragen wel een antwoord weten. Ze kunnen alles later nog haarfijn opsnorren, vingerafdrukken, geknoei met vreemde lijm en of geprobeerd is onzichtbare inkt op te sporen. Zijn vader heeft trouwens al een paar keer aan Leo geschreven dat het zeker binnen een jaar gebeurd zal zijn en de Republiek een feit! Het ziet er naar uit dat de batterij hier wel een poosje zal blijven en de jongens maken, wijs geworden in de loop der jaren, stellingen welke aan alle eisen voldoen.

De Wehrmacht zou er nog met geen Sonderbefehl in te krijgen zijn en iedere Hollandse bunkerbouwer uit de oorlogsjaren zou zich schamen voor zulk pruts werk, maar het werkt perfect en iedere aanval wordt afgeslagen. In het begin is het elke nacht bonje, gezang van de Darul Islam, afgewisseld met stenen gooien en overal vuurtje stoken. De hele nacht door de zware dreun van de Keduk, de grote hangende gebedstrom in de mosk verderop. Het rot ding met een paar granaten van de 9 Veldartillerie opblazen is onmogelijk. Het zou de algemene opstand der horden op heel Java veroorzaken. De schietpartijen stellen niets voor, maar houden iedereen uit de slaap!

9. De egelstelling

[Inhoudsopgave >>](#)

Al vlug na de Tweede Aktie wordt het duidelijk dat de Brigade en trouwens het hele leger in Indië zich voor een onmogelijke taak ziet geplaatst. Een Brigade, al heeft die dan een klinkende naam, is voor een gebied als Midden Java veel te weinig. Alleen aan de enorme slagkracht en het fanatisme van de manschappen is het te danken dat het nog zo ver heeft kunnen komen. Of is het een zaak van zelfbehoud? Maakt men zichzelf maar wijs dat het allemaal prima en geweldig is. Iedereen laat het mooie mouwschildje van de Tijger Brigade met de kop van de Matjan iedere keer weer door de baboe of de djongos poetsen en op het jasje spelden. Dit geeft een beetje houvast en troost. Hoe bestaat het, een stukje blik met wat emaille verf! Je moet toch ergens in geloven. Het is zelfs zo erg dat je bereid en in staat bent om een ander wezen, met een andere mouwbadge om simpel wat voor reden dan ook, een klap op zijn bek te geven.

Wat bezielt deze jongens, een maand varen van huis, onderbetaald, slecht uitgerust, in lompen en met een leiding die nauwelijks deze naam verdient? Niemand van hen beseft op een gruwelijke wijze te zijn voorgelogen en bedrogen door een stel zwendelaars, zich voordoend als brave goedwillende lieden, net als hun nakomelingen de mond vol van 'normen en waarden', het brengen van 'Orde en Vrede', de liederen van de partij zingen of op zondag netjes naar de kerk gaan. Alles in elkaar gezet met leugen, bedrog, valse voorwendselen of vrome praatjes!

De troepen leven onder zeer onzekere omstandigheden, doorlopend in gevaar, niet alleen de bedreiging van de vijand maar ook die van smerige ziekten en ongelukken door het woeste militaire macho verkeer en de slechte wegen. De mentale belasting is groot, velen zoeken troost bij het kleine glaasje en er wordt nog veel meer troost gezocht en gekregen bij de echt wel lieve meiden. Dat helpt nog een beetje. Iedere patrouillegang is een directe aanslag op de gezondheid door de zware inspanning en de kans op uitdroging. Bij gewond raken een eindeloze martelgang voor het bereiken van het hospitaal. Verdrinken in de snel stromende rivieren, doodvallen in een ravijn van een gammele hangbrug. Vaak door omstandigheden niet voor de avond in het kamp terug kunnen komen en als je geluk hebt in een lek hutje doornat doodmoe in slaap vallen en een paar uur later verstijfd wakker worden van de alles doortrekkende kou in de bergen. Dagenlang slecht of helemaal niets te eten. Vaak een stuk suikerriet voor de ergste honger.

En de vijand is overal en nergens. Onbegrijpelijk dat er nooit grote ongelukken gebeuren. Spannen de mensen van de Siliwangi en de andere onderdelen van de TNI zich dan nooit eens goed in? Kunnen ze niet, of willen ze niet, wat is er eigenlijk aan de hand? Een buitenpost of een weg konvooi eens goed te pakken nemen is toch zo moeilijk niet! Misschien vinden ze het nergens voor nodig, de politiek lost het wel voor ze op. Of ze zijn bang voor de wraakacties van de getroffen onderdelen.

De kameraadschap van een paar maten, de bereidheid van je vrienden om het eigen leven voor jou in de waagschaal te stellen. Wie in de kameraadschap faalt, is verloren en hoeft nergens meer op te rekenen als de nood aan de man komt! De batterij weet dat het nu alles of niets is. De jongens zoeken het steeds meer onder elkaar, om er het beste van te maken. Veel is in de afgelopen jaren geleerd, de clubjes zijn naar elkaar toe gegroeid. Ook de minder harde en linke maten weten zich heel behoorlijk te redden. Oude vetes worden bijgelegd en zelfs de lui met een slecht onderstel geven wat van hun 'rechten' prijs en willen wel een nacht in de bunker. Geen leuke tripjes meer de bergen in, nergens kan je nog zwemmen en iedereen heeft wel een paar weken verlof in een grote stad of een verlofcentrum tegoed. Eerlijk, bij de batterij valt het nog wel mee. Nooit erg lang op dezelfde plaats, maar de infanterie onderdelen hebben het vreselijk zwaar. Daar zijn de verliezen ook het grootst.

Alles wordt toch zwaarder en moeilijker. De wegen zijn bijna niet meer open te houden. Steeds meer mijnen en trekdommen en de bruggen worden geregeld gesloopt. De Genie heeft er een dagtaak aan om alles weer bij elkaar te zoeken en op te bouwen. Maar die ellende wordt soms opeens ook een stuk minder. Sommige bataljons geloven het wel, ze vegen alleen maar hun eigen straatje schoon, grote acties en zelfs kleine patrouilles zijn verleden tijd. Heel handige bataljonscommandanten zijn er in geslaagd heel subtiel nergens meer last van en mee te hebben. Gewoon de Diponegoro of de Senopati Brigade zijn gang laten gaan en niet meer doen dan nodig is. Sommige handige jongens 'verliezen' wel eens een paar kistjes 9mm munitie en dat werkt altijd goed. Hebben de heren hun handen vrij om zich met de Darul Islam en de communisten en de loslopende roversbendes bezig te houden, of lekker wat te handelen met de Chinese gangsterclubs. Soms zijn er gasten die zich niet aan de spelregels kunnen of willen houden. Maar het is niet overal zo, sommige onderdelen hebben het heel zwaar, vooral in de gebieden waar de Darul Islam de overhand heeft. Deze gasten laten zich nergens door afleiden en varen op hun eigen bestek. Af en toe komt de KST met een compagnie eens flink 'schoonmaken'. Lekker samen met de batterij de dwarsliggers eens goed de stuipen op het lijf jagen. En daar zijn de heren heel goed in. Hoe harder men optreedt, hoe rustiger het weer voorlopig zal zijn.

De sector krijgt nog een heel bijzondere versterking.

Een compagnie van het beroemde KNIL bataljon Gadjah Merah, of in het Hollands, de rode olifanten. Een groter stelletje ongeregeld heeft er niet op deze planeet rondgelopen.

Het is een mengsel van alle kleuren huid in de Archipel, maar de Ambonezen hebben de overhand. Het merendeel heeft de verschrikkingen in de Japanse kampen maar net overleefd, om over de Bersiap en andere barre tijden maar te zwijgen. Iedereen is in het oude Inje geboren en de leiding is ook donker Indo op een paar Hollanders na. Altijd oudgedienden met rooie nekken, los van alle goden en mensen, de zogenaamde 'Beren'. Bijna alle leden van de Gadjah hebben, zoals het in een goede KNIL compagnie hoort, het gezin of de vriendinnen bij zich. De hele dag en een groot deel van de nacht wordt er gekookt en gesmookt, gezelligheid alom. Krijn wordt een tijdje met een onduidelijke functie aan de broeders uitgeleend en beleeft daar een paar kostelijke maanden. De sergeant-majoor smeekt hem of zijn zoon van veertien oppasser van Krijn mag worden. De knul moet met alle middelen in zijn dienstijver worden afgeremd, er zijn geen wapenolie en poetsdoeken voor aan te slepen. Het leer van de schoenen wordt bijna doorgepoetst en van de porties eten kan nog een peloton meesmulen.

Een fenomeen is de compagniescommandant. De man is slachtoffer van zijn vraatzucht geworden en kan niet meer lopen. Zijn benen en heupen zijn bezweken onder het enorme gewicht. Vervoer vindt plaats op een soort draagbaar met fietswielen. Hier moet vier man aan te pas komen, bergop en in moeilijk terrein dragen en slepen acht koelies. Soms is het moeilijk als 'volle dekking' wordt gegeven. De buik van de man steekt boven alles uit. Kan het niet anders dan gaan er een man of vier boven op hem liggen. Zo wordt de geliefde voorzien van een menselijk kogelvrij vest. De positie van de kapitein is onaantastbaar en hij wordt vereerd als een afgod. Geloof maar nooit dat de Brigadecommandant het in zijn hoofd zal halen om hier in te grijpen. De gezondheid van de man is een zaak van de compagnie en daar heeft verder niemand zich mee te bemoeien. Een actie van de Gadjah's staat gelijk aan een verschroeiende stroom lava, totale vernietiging van alles, rokende puinhopen en verkooldde lijken.

Vaak halen deze mannen streken uit met de Javaanse bevolking. De haat tussen de verschillende etnische groepen is heel groot. Geen wonder dat ze allemaal op de boot zijn gestapt toen de zaken in eens anders gingen. Om verder te vechten voor de vrije Molukken en omdat hun leven onder Sukarno geen cent meer waard zou zijn. Krijn gaat een keer op een patrouille mee. Ze lopen door een voor die tijd welvarende kampong. Voor een kamponghut staat een schitterend mooie Balinese vechthaan in de felle zon met zijn veren te pronken. Hij zit met een poot vast aan een touwtje. De haan is agressief en pikt naar alles wat voorbij komt, zo ook naar een Ambonese korporaal. Met een flitsende beweging van de klewang is de haan een kopje kleiner, fladdert nog even heen en weer aan zijn boeien en is natuurlijk vanzelf morsdood. Het jammerende Javaanse boertje is zijn enig kapitaal kwijt. Hij wordt hard uitgelachen door de Ambonezen. Bij een volgende patrouille geeft Krijn wat ingezameld geld voor een nieuwe haan. Later hoort hij dat het boertje is gedood, de man zou gepraat hebben tegen iemand van het binnenlands bestuur.

Voor de viering van Oud en Nieuw doen Adrie en Krijn op algemeen verzoek nog eens de grote truc met het vat benzine van tweehonderd liter. Men neme een extra zware Amerikaanse drum in de grootste maat, veertig gallon super, vijftien liter van de zwartste afgelopen carterolie en vijftien liter dunne latex van de rubberfabriek. Stir, NOT shaken! Verdere ingrediënten: twaalf dynamietpatronen, dertig meter super snel slagkoord, een dubbel garnituur ontstekers, lonten en strijkers en twee rollen plakband. Als het er is tien kilo kruit van de batterij als ze met lading twee hebben geschoten, zakje nummer drie blijft dan voor zulke dingen over. Boven op het vat voor de langzame verbranding, met als resultaat een vuurrode prachtige vlam van dertig meter doorsnee. Alle patronen goed inpakken, liefst in stukken dunwandig pijp, gestolen op de oliefabriek. Samen met een paar betrouwbare maten heel secuur werken en ieder risico uitsluiten.

Jammer genoeg nooit ergens de hand kunnen leggen op elektrische ontstekingsapparatuur, daarom maar werken volgens het kerstboom principe. Klokslag twaalf het ultieme gebeuren van de pyromanen op een tjoetje zeshonderd meter buiten het kamp, een geweldige donderslag en een laaiende vuurbol vliegt met rondtollende zwarte rook wervelingen een paar honderd meter de lucht in. Stikt in de eigen energie door gebrek aan zuurstof, zuigt met drie rotklappen weer lucht aan en produceert nog een paar keer een bloedstollende en adembenemende donderslag. Het regent vieze druppeltjes, maar die verdwijnen na een paar wasbeurten wel uit de overhemden van de toeschouwers. Veel heil en zegen in het nieuwe jaar!

Maar er zijn nog twee pleziertjes meer overgebleven. De kroeg en de meiden. Met het aanboren van geheime fondsen is er nog heel wat te genieten. Ondanks de rotstreek van de diefstal door de MP, zijn er de nodige fondsen om de kantine eens goed op poten te zetten. Een flinke partij jenever van zeer duistere oorsprong vormt een buffer, voldoende voor maanden een borreltje voor een dubbeltje en dat is een meer dan broodnodige hartversterking in bange tijden. De kantinebaas is een prima uitbater, weet heel wat af te rommelen en af en toe ook nog eens een flinke eetpartij te organiseren! Dat hij met de meeste centen en de grootste kist met spullen naar huis gaat wordt hem van harte gegend!

Waar ze vandaan komen weet niemand, maar er zijn opvallend veel flinke en mooie meiden. Volgens Leo, die veel in het Javaans opvangt, zijn het meest kinderen van vermoorde communisten, slachtoffer geworden van de Siliwangi. Na een mislukte greep naar de macht van de zo gevreesde Partai Komunis Indonesia een paar jaar geleden. De kinderen zijn aan het zwerven geslagen en worden door de Javaanse dessah gemeenschappen buitengesloten. De meesten komen uit een stad in de buurt en die is al eeuwen beroemd om de prachtige frisse meiden.

Het schijnt dat ze als meisje door moeder of tantes op een speciale manier wijs gemaakt worden. Allemaal van dat Kraton gedoe, massages met oefeningen voor buikspieren en zo verder. Ze kennen de mooiste kunstjes en zelfs de grootste macho's kunnen nog wat leren! Wie een paar losse centen heeft kan gemakkelijk aan een mooie meid komen, ze onderhouden en ergens onder brengen.

Nog een geschenk uit de hemel. De batterij verleent onderdak aan een echte dokter. Dat komt omdat de batterij op een strategisch belangrijk punt zit en als taak heeft hulp verlenen aan de Limburgers die kilometers ver langs de wegen op allerlei ondernemingen zitten. Hij is eigenlijk hun troep arts.

En de dokter is van een zeer bijzonder kaliber. Hij heeft aan een beroemde Duitse universiteit gestudeerd en is daar wonder boven wonder niet voor zijn hele leven verziekt. Helemaal niet. Hij is een heel bekende gynaecoloog geweest in Brabant. Jammer genoeg is de abortus van een dochter van een collega door een fout van een assistent fataal verkeerd afgelopen en een matenverrader heeft hem de das omgedaan. Voor tien jaar het specialisme kwijt, twee jaar geen bevoegd arts of voor vier jaar naar de Koninklijke Landmacht als bataljonsarts.

De dokter is behoorlijk getraumatiseerd door alle ellende en is hevig allergisch voor sterren en balken. Daarom blijft hij zo ver als mogelijk is van de mess vandaan en slaapt in een hokje van het noodhospitaal annex poli. In zijn vrije uren drinkt hij met Leo en Krijn en de andere maten een borreltje en het zijn altijd razend interessante colleges tot diep in de nacht! En alle aandacht voor de meiden.

Het binnenlands bestuur begint hier wakker te worden. De assistent Resident van het district is een uitgeslagen mannetje, gaat zich onmisbaar maken en strijkt neer in een huis naast de oliefabriek.

Alles wordt direct in stijl ingericht en meneer heeft een uitgebreide Politie-macht meegebracht. Een etnisch mengelmoes en de knechten pakken de zaken heel grondig aan. Strooptochten in de omgeving leveren genoeg verklikkers en dus vanzelf verdachten op en de verhoren vinden plaats op de waranda. Alles zeer efficiënt, een katrol aan het plafond, voetjes in de strop, handen op de rug en het hoofd naar beneden. Vlot het niet erg met de bamboelat dan drie keer laten vieren en 'boem' op de tegels met het hoofd van de onwillige gladjacker! Verdere attributen: stroomgenerator van de handtelefoon met klemmetjes voor de tepels en andere gevoelige onderdelen en het onfeilbare eerbiedige kerstkaarsje voor onder de hielen en de achillespees, Alles zicht- en hoorbaar voor iedereen die wil horen en kan zien en de werking is zonder meer afdoende preventief te noemen. Ze nemen de batterij een hoop werk uit handen. Niemand hoeft zich meer druk te maken over loslopende gauwdieven en ander gespuis, lekker rustig zo.

En het kan niet op. Drie dagen konvooi na konvooi uit een zuidelijke haven. De oliefabriek wordt weer aan het draaien gemaakt!

De nieuwe baas van de oliefabriek is een geschikte kerel. Voldoet helemaal aan de eisen die iedereen aan een oud-Inje man stelt en hij weet de reputatie van zijn soort waar te maken. Zijn stopwoord is, 'Daar lig je dan met je pik in het zand,' als er wat mis gaat. Dat wordt prompt zijn bijnaam, 'pik in het zand' dus.

Maar het is wel iedere dag feest op de oliefabriek, alleen maar voor de vriendjes en dat zijn Charles, de dokter, Leo en Krijn en nog een paar van die gasten die wel eens ergens handig en voor nodig kunnen zijn. De rest kan de deur van buiten bekijken en hij trekt zich van niemand iets aan. Om de batterij te vriend te houden betaalt de chef iedere vrijdagavond het 'Happy hour' van zeven tot acht in 'het zuiphof' en dat mag een paar centen kosten.

'Pik in het zand' is een intellectueel en zelfs in benevelde toestand voert hij een conversatie die adembenemend is. De dokter, Charles en Leo zijn in hun element. Krijn kan het door zijn grote belezenheid aardig bijbenen en lust er wel pap van. De baas heeft een paar kisten boeken laten komen en de naslagwerken bieden uitkomst als de meningsverschillen in misverstanden dreigen te ontaarden. Al vlug draait de fabriek zelf stroom en lezen in de nieuwe boekenschat tot diep in de nacht is geen probleem meer. Het kan niet mooier of beter. Maar buiten de poort wordt het met de dag slechter met overal in de omgeving schietpartijen en de ene grote brand na de andere. En alles in het holst van de nacht, dat kan nooit anders.

Af en toe is er nog wel eens iets dat tot de meest hilarische toestanden kan leiden. De Koninklijke club van de olieboeren en gifmengers is op een locatie in de buurt neergestreken en begint aan een grootscheepse oliebooring. Volgens Leo en nog een paar anderen, geloven dat ze er zelf ook verstand van hebben, een waanzinnige onderneming. En dat in een vulkanisch gebied, wie kan zo gek zijn? Maar het schijnt meer met politiek te maken hebben.

De boormeesters komen uit een andere dampkring. Wat een stelletje driftkickers en heethoofden. Het verbaal geweld is oorverdovend. Op de boorput wordt niets en niemand ontzien. Ze hebben maar één doel om in zo weinig mogelijk tijd zo veel mogelijk boorpijpen de grond in. Het werk is levensgevaarlijk. Materiaal valt van grote hoogte naar beneden, onderdelen van de installatie, stukken ketting, alles wordt vaak met enorme kracht door de op hoge toeren draaiende boormachine weggeslingerd.

Afschuwelijk zijn de gevolgen als een afsluiter het begeeft en boorspecie, gas of olie onder hoge druk overal heen spuit en vaak een arm of been ontveest. Wonderbaarlijk is de kunde van de bazen op EHBO gebied. Ze weten precies in welke kist het gereedschap zit waarmee beklemmingen, door middel van amputatie en anders maar met ramgeweld, aangepakt moeten worden.

Ze hebben nergens de dokter bij nodig, die mag, als het nog de moeite waard is, later de stuken vlees weer aan elkaar naaien. Geen verwonding is te gruwelijk om niet direct grondig en afdoend te worden afgedaan! Alles zonder het tempo van de exploratie van de put te verstoren.

Als de boring in een kritieke fase komt en het hele spul op springen staat, durft de opper boormeester de verantwoording niet meer alleen te dragen en laat dat maar liever over aan het Opperwezen, geeft een paar rondjes en de al vlug aangeschoten pater belooft voor de vroegmis te zullen zorgen met alle toeters en bellen van de sacramenten die er in de heilige kist zitten en wie wil kan ter communie om de liederlijk vervuilde geesten voor een poosje op te schonen, om zo netjes voor de Heer te verschijnen als de boel soms eens goed uit de hand loopt! Zo komt ieder aan zijn trekken. Er zijn te weinig heilige hosties. Het is wel behelpen, maar met kroepoek van de passar gaat het ook wel! De gereformeerde bonder stelt niets voor, hij doet het afroepen van de zegen van boven alleen maar met zalvende gebedjes. Nee, het grote werk is voor de aalmoezenier, hij maakt er altijd een mooi groots spektakel van met zijn pimpelpaarse soepjurken, mooie lange sjerpen en een kruis van een kilo aan een ketting plus een paar wolken alles verstikkende wierook en met de plenzen heilig water uitgedeeld met een super groot formaat kwast is hij al helemaal niet zuinig. Het lijkt wel een uit de hand gelopen moessonbui. Deze knecht des Heeren rekruteert zijn misdienaars gewoonlijk uit de troep, jammer genoeg geen liefhebbers om zo vroeg uit het mandje te komen. Ze doen het niet op een dergelijk onchristelijk vroeg uur, zonder wat te mogen eten of drinken, de Heer te moeten dienen. Goede raad is duur. Gelukkig zijn er bij de poort altijd zwerfende Javaanse weeskinderen en de pater is van plan om eventuele liefhebbers vlug een spoedopleiding tot misdienaar te geven. Zijn collega maakt hem duidelijk dat hij geen volgelingen van Mohammed in kan zetten bij het zalig gebeuren.

De oplossing is onder nog een paar flinke borrels snel bedacht om vlug een stel oudere, door armoede nog onbesneden jongetjes uitzoeken en ze in hoog tempo van het Heilig Doopsel voorzien. Liefhebbers genoeg en gemakkelijk met een paar rupies om te kopen. De vroegmis wordt een succes met de misdienaars in spierwitte oversized T-shirts met een heilig kruis in slecht drogende rode menie op de rug, daarna breken moeilijke tijden aan.

De zwaar orthodoxe Imam van de Islamitische gemeente, tevens hoofd van het Koran schooltje is in alle staten en komt bij de pater witheet om verhaal. Hoe haalt de naar oude klare stinkende Christenhond het in zijn hersens om onder zijn volkje te ronselen! In wilde paniek laat de pater de Islam kenner Leo halen en deze zorgt voor een meesterlijke oplossing. De Ramadan en het Suikerfeest zijn dan wel net voorbij, maar Leo ziet toch nog kans om een prachtig besnijdenisfeest voor de bedrogen misdienaars annex Koran lezers te organiseren. Het gaat wel een paar centen kosten. De boormeester beseft dat hij het trammelant heeft veroorzaakt en is bereid om voor alles op te draaien. De uitgeslapen Imam maakt van de gelegenheid gebruik en komt niet met zes maar met twaalf jongens opdraven. Daar doet niemand moeilijk over. De mannetjes gaan allemaal netjes volgens de regels in de nieuwe kleren van de zwarte markt. Ze geven geen kik als de helper van de Imam met een gemeen krom mesje zijn werk doet. Het kleine witte hondje van de pater krijgt de velletjes toegeworpen, smakt ze heerlijk weg en vindt het jammer als het afgelopen is. Trots lopen de jongens op hun islamitisch paasbest uit een Christenfonds door heel de kampong heen, dapper de tranen van pijn wegvegend. Hun van schrik en pijn behoorlijk gekrompen piemeltje is met een stokje van een ijslolly gespalkt weer op lengte en steekt fier rechtuit onder de sarong. Zo is iedereen weer tevreden, behalve de meiden! Het Suikerfeest krijgt een heerlijk vervolg, er is volop te eten en drinken voor wie wat lust. Ondanks de slechte verbindingen en de gevaarlijke konvoiritten komt de leiding van de geheimen club van de Brigade nog een keer bij elkaar in oud Tjandi.

Alle vertrouwelingen zijn er en luisteren naar de verslagen van de verschillende bazen. Zorgelijk is de tactiek van de enorme represaille die toegepast wordt door de KST en overal navolging vindt. Een dode of gewonde bij een incident en soms meer dan honderd mensen, die er niets mee te maken hebben. Zelfs de dragerkoelies lopen soms gevaar voor de KST. De Siliwangi heeft volgens inlichtingen uit die kringen opdracht gekregen om uiterst voorzichtig te werk te gaan om slachtoffers uit te sparen. Opmerkingen dat het dus wel werkt worden als niet ter zake afgedaan. Een groter probleem en dat speelt al langer, zijn de bataljonscommandanten. Ze hebben de grootste moeite met de op de rand van mouterij verkerende manschappen. De jongens hebben er schoon genoeg van en zijn alles spuugzat. De verliezen worden met de dag weer groter en iedereen begint te begrijpen dat ze van alle kanten bedrogen worden. Men weet dat opstand in de gelederen geen oplossing is en het is niet echt een gevaar, gemakkelijk is weer heel wat anders!

Echt link is het op de weg, trekbommen, Japanse oude tankmijnen en zelfgemaakte levensgevaarlijk spul waar je absoluut met je vingers niet aan kan komen. Domme diepe valkuilen, waar een complete jeep zo maar in kan rollen. Ieder onderdeel krijgt hier wel een flinke opdonder en ook de batterij wordt niet gespaard. Krijn wordt op een morgen uit een vreemde droom wakker, weet even later niet meer wat het is geweest en is een beetje van slag. Toch dat rare onbestemde gevoel weer en het wordt steeds erger.

Het hemd blijft maar nattig op de rug plakken en dat is een slecht teken. Na het ontbijt van een paar roereieren met het clubje de verplichte vijf kilometer konvooiweg controleren.

Iedere dag hetzelfde, maar deze keer is alles anders. De batterij heeft twee carriers overgenomen van een bataljon dat opgesplitst is. Adrie kan er al goed mee overweg en samen met Krijn en Durk en korporaal Tonny rijden ze voor de eerste paar kilometers op kop.

Op de tweede carrier kapitein Charles en nog een paar man van de batterij. Charles zwaait dat hij een stuk op kop wil rijden. Op een brede berm scheurt de tweede carrier voorbij, net als Tonny laat stoppen om een vervelend stukje te prikken. Warempel, het wordt even pikzwart met gele bliksemstralen voor de ogen van Krijn, maar een seconde later davert de wereld hard met alles weer om hem heen. Het brein gaat nog net niet over in het reptielenstadium. Zes schoten in de lucht met de Owen en als Charles omkijkt en Krijn ziet gebaren dat hij moet stoppen wuift hij van, 'houd je maar koest!' Twintig meter verder laat hij de carrierchauffeur toch maar stoppen en als de kar nog uitloopt springt hij over het schot heen. Een exploderende zware tankmijn scheurt het voorste trackrad van de carrier en dat slaat het linker been van Charles bij de heup af. De rest van de bemanning komt er vreemd genoeg alleen maar versuft en met wat builen en schrammen vanaf. Gelijk wordt de ellende vanaf een tjoetje beschoten. Werk voor Adrie en Durk. Krijn en Tonny slepen Charles in een greppel en proppen een paar seinlappen in het gapende gat. Er is geen redden aan en roepend om zijn moeder sterft Charles in de armen van zijn maten.

Weer het oude probleem, de dokter heeft uren nodig om Krijn een beetje tot redelijke gedachten te krijgen. De zelfverwijten zijn niet uit zijn hoofd te praten en ten einde raad drinkt de hele club zich maar, na de begrafenis even voor het donker wordt, onder tafel.

Het eerste van de KST neemt de gebruikelijke maatregelen en het stinkt nog dagenlang overal. De KNIL compagnie is weer voor de zoveelste keer een paar dagen spoorloos!

Geruchten over politieke gebeurtenissen worden werkelijkheid. De buitenlandse druk wordt steeds groter en er komen regelmatig buitenlandse officieren op bezoek. Het wordt wat rustiger en voor het geheime commando is er niks meer te doen. Op de Brigadestaf doen ze of het hele circus nooit bestaan heeft en de vergoeding voor de laatst bewezen diensten wordt nooit meer afgerekend. Het gejatte voorraadje brandstof en smeerolie gaat dan maar naar de Chinezen. Uit pure frustratie zuipt de club zich van de opbrengst lam en klem onder tafel.

Het is te gek voor woorden, maar het apparaat in den Haag krijgt door dat het een verloren zaakje is. Jammer voor de Koningin, de Prins en alle meelopers, de droom is uit en het is alleen nog maar de vraag hoe er met zo weinig mogelijk gezichtsverlies van af te komen. De volks misleiders van Rooms-rood wringen zich in duizend bochten om elkaar de schuld van het enorme debacle te geven en Jan met de pet draait weer voor alle ellende op. Niemand heeft er wat van geleerd en de club gaat vrolijk verder met de verhalen over de wederopbouw. Een stel halve garen onder aanvoering van een vent met een kale kop zal in de toekomst er een maakbare wereld van gaan maken. Dat betekent dus gewoon je allemaal wezenloos werken, kop dicht en opdraaien voor de sociale lasten van de Sinterklazen. Maar zover is het nog niet!

De terugtocht gaat beginnen. Iedereen heeft lak aan alle berichten en bekendmakingen. De feiten spreken voor zich, wapenstilstand en de TNI komt voor de dag. Nette onderdelen van de Siliwangi, keurig in alles en ze zijn beleefd en een beetje verlegen. Maar ook uit de klei getrokken Javaanse pummels, een stelletje ongeregeld op de blote kakies, voor geen cent te vertrouwen en levensgevaarlijk in de weer met lange Japanse geweren en kapmesses.

Grote paniek bij de KST en de KNIL bataljons en nu er nog gelegenheid voor is worden hier en daar vlug wat rekeningen vereffend. Resultaat, doden en behalve de slachtoffers liggen ook de daders op het kerkhof. De mannen met de wijnrode caps en het flitsende insigne met de pajong worden het eerst in hun kamp opgeborgen en goed in de gaten gehouden.

Ontwapenen durft nog niemand aan, als ze zich maar koest houden. Grote problemen bij de KNIL. De mannen met de mooie emblemen van de Andjing Nica, Gadjah Merah en de Babi Rusak hebben altijd het vuilste en smerigste werk gedaan. Jaren rondzwerven met vrouw en kinderen van de ene knokpartij naar de andere en zo fanatiek en trouw aan Hare Majesteit als het maar zijn kan. Niemand weet wat er van die gasten terecht komt als ze onbeschermd in dit land achterblijven. Ze willen naar hun eilandjes terug en daar zelf de baas spelen. De Hollandse chefs proberen het met Sukarno later op een akkoordje te gooien, maar die is te snugger om daar in te trappen. Alle Ambonezen naar het koude bekrompen Holland, naar de hutjes op de hei. Later wordt er bij een mislukt avontuur in Holland een half peloton nakomelingen van deze Ambonezen strijders door lui met ouderwets mooie, rode, groene en blauwe petjes heel vakkundig in een gekaapte trein dood geschoten. Van je oude vrienden moet je het wederzijds maar hebben.

De maten krijgen het weer druk. De Ouwe is van de staf overgekomen en speelt voor commissaris voor de overdrachten van de buitenposten in de zuidelijke sector. Alles moet ongewapend, maar de Bren en een paar Owens kunnen precies onder de banken van de jeep en anders gaat de majoor maar alleen! De eerste dagen alle buitenposten langs waar de TNI officieren met een paar man komen kijken om de boel over te nemen. Allemaal jongelui, beleefd en vriendelijk, maar dat verandert snel. Als ze een buitenpost overgenomen hebben en op sterkte zijn, worden ze arrogant en erg opdringerig bij een nieuw bezoek van de commissaris. Deze keer is Leo er bij. Na drie jaar studeren en dagelijkse praktijk spreekt hij vloeiend hoog en laag Javaans.

Hij heeft de manieren geleerd van en verkeerd in de hoogste kasten en heeft van huis uit een natuurlijk overwicht op mensen. Zijn beslist optreden en een paar woorden zijn voldoende om de handen bij elkaar te brengen en sommigen kunnen maar net de nijsing onderdrukken om als een mindere direct te hurken.

De chef is weer eens blij met Leo en het wordt met hem er bij een stuk gemakkelijker. Toch wil het niet goed vlotten met de overnames, de Darul Islam vecht voor zijn hachje. Als de TNI straks overal de handen vrij heeft, gaan ze, net als de communisten een paar jaar geleden, hun ondergang tegemoet. Wordt de TNI in de nacht op een nieuwe post aangevallen door hun rivalen met de lange haren dan nemen ze gelijk de benen en is er weer een klusje voor de Ambonezen.

De laatste weken op Midden Java breken aan. Overal afscheid nemen, nog een paar dagen naar Semarang, maar daar is men ook al aan het opbreken. Veel mensen van de burgerij, zoals de notaris durven het aan om te blijven, ondanks de ongewisheid. Dan gaat de batterij op transport, met een tussenstop van een paar weken aan de noordkust door naar Tjimahi!

10. Het einde van Jan-Willem

[Inhoudsopgave >>](#)

Leo doet een vreemde ontdekking, roept zijn maten bij elkaar en het gemis van Charles met zijn contacten op het Brigadecommando wordt bijna rampzalig. Uit de spullen van Leo zijn de foto's en de documentatie van die gluiper van een Jan-Willem, de paraluitenant verdwenen.

En Ecco, een vlugge Javaanse jongen uit de betere standen, die voor oppasser, informant en duvelstoejager van Leo speelt, is gelijk ook al nergens meer te vinden. Ecco is al bijna een jaar bij de troep. Krijn heeft de knaap nooit goed vertrouwd. Veel te bij de hand, hoog ontwikkelt en naar eigen zeggen de zoon van een vermoorde ambtenaar van het binnenlands bestuur. Eén van de vele duizenden slachtoffers van generaal Suharto, deze schurk is al heel vroeg voor zichzelf begonnen en nu al iedere denkbeeldige tegenstander van veel later bij voorbaat uit de weg ruimt. Ruzie met zijn moeder en weggelopen en ondergedoken bij de batterij. Leo speelt voor vader van Ecco en is onder de indruk van de grote intelligentie van de jongen. Er speelt nog wel meer, maar daar heeft Krijn geen boodschap aan. Ecco spreekt perfect Hollands, kent precies de weg in de spullen van Leo en weet overal veel te veel van. Als Leo een beetje over het verlies van Ecco heen is en de mannen van de Politie van de assistent Resident ook van niets meer weten gaan er een paar lichten branden. Ecco is volgens Leo altijd te vertrouwen geweest. De batterij heeft een kleine groep van informanten en Leo heeft een paar keer een val voor Ecco opgezet maar hij is nooit te betrappen geweest op het doorspelen van informatie. Maar in dit geval is er iets wat niet klopt. De foto's en documentatie zijn ergens aan de andere kant voor nodig. De Siliwangi van onze vriend Nasution heeft ook zijn vriendjes overal. Na lang wikken en wegen besluit de matenclub de zaak op zijn beloop te laten en maar af te wachten wat er gaat gebeuren. Het is eigenlijk alleen maar lastig, alle originelen zijn veilig in Holland. Krijn is benieuwd of en hoe zijn oude 'maatje' onderuit gaat!

Jan-Willem heeft twee jaar geleden een paar extra gevaarlijke vijanden bij de Siliwangi gemaakt door een perkara met een vrouw van een hoge officier van de Siliwangi in het gevangenkamp op Tjimahi. Heel simpel, proberen de prachtige vrouw plat te krijgen door te dreigen met het mishandelen of erger van haar man in het krijgsgevangenkamp. Nog net op tijd is het onwillige 'vriendinnetje' veilig ondergedoken. Heel ingewikkeld, veel geld, de eer van een Javaan, later chantage van een stel officieren van de Siliwangi, een paar vermoorde Chinese geldschietters. De grootste Chinese gangsterbende begint ook al veel last te krijgen van de paraluitenant. Jan-Willem heeft een geweldige machtspositie opgebouwd als maffiabaas, met alles wat daarbij hoort. Maar langzaam groeien de zaken hem boven het hoofd. De officierenclub van de Siliwangi begint, ook nog om een dozijn andere redenen, het zat te worden en maakt plannen om Jan-Willem uit de weg te ruimen. Niemand durft generaal Nasution te passeren, de grote baas.

Deze heeft altijd verboden om lui zoals Jan-Willem te liquideren of te laten ontvoeren, uit angst voor de wraak van de KST. Maar de druk op de in wezen goedmoedige man wordt zo groot dat hij met een heleboel beperkingen toestemming geeft om wat aan de zaak te doen. Het is ook een goede manier om vriendje Suharto de wind uit de zeilen te nemen. De machtsstrijd moet kost wat kost in het voordeel van Nasution blijven. Na een jaar voorbereiding is een bijzonder plan klaar om Jan-Willem te pakken te nemen. De foto's van Leo zijn maar een bijkomstigheid, ze dienen voor informatie van de ontvoerders en het is eigenlijk niet een zodanig slimme zet. Alleen maar een vergroot risico, het gevaar van perfectionisten en uitslovers speelt zelfs in deze hoog ontwikkelde intellectuele kringen mee. Nasution is wel overtuigd geraakt en over de streep getrokken door het toegespeelde dossier van Leo. Via via krijgt Leo een seintje dat hij zich nergens dik over hoeft te maken en dat al zijn spullen netjes opgestookt zijn.

Af en toe heeft Jan-Willem genoeg van alle gedoe om zich heen, geeft de eeuwige Dardanellen een paar dagen vrijaf en duikt met een vriendinnetje onder in een chalet met zwembad en alles er op en aan, eigendom van een duistere relatie in de buurt van Bogor. De ondergang van Jan-Willem wordt georganiseerd door de onfeilbare denktank van Nasution. Hier loopt hij als een rat in de perfect opgezette val. De chalet is alleen maar te bereiken over het terrein van een zwaar bewaakte onderneming. Alles zonder slag of stoot, het personeel van de chalet en zelfs de vriendin horen bij de organisatie. Het tijdpad valt samen met de mislukte coup in Bandung en vier dagen te laat komt de baas van de KST pas achter de verdwijning van Jan-Willem. De chef is zo wijs om de hele zaak stil te houden, de gevolgen zouden niet te overzien zijn.

Voor Jan-Willem nemen de gebeurtenissen een loop die niemand ooit zou kunnen verzinnen! De grootste en rijkste en alom meest gevreesde Chinese bende heeft via het absoluut sluitende netwerk lucht gekregen van de ontvoering en biedt een ruil aan voor wat de Siliwangi maar wil hebben. Ze hebben zelf nog een heel speciaal appeltje met de twee sterren luitenant te schillen, stom van Jan-Willem om Chinese racketeers voor de gek te houden. Het vloeien van Chinees bloed roept altijd niet meer te keren onheil op. En dat schillen gebeurt op een zeer oude en vertrouwde Chinese manier volgens een duizend jarige cultuurvorm.

Dit hogeschoolwerk is ontwikkeld door de geleerden van de hang of wie weet wat voor dynastie. Speciaal voor familieleden van de Goddelijke Keizer, die hem op een stomme manier hebben bedot of van plan waren een coup te plegen. Wurgen, ophangen of de kop afhakken is veel te grofstoffelijk, deze heren krijgen een zeer delicate behandeling.

Vergeleken met de Chinese ingreep op het onderhavige slachtoffer is een operatie van een moderne neurochirurg met geavanceerde apparatuur lompe hak en breekwerk, met onverantwoorde risico's! De eeuwenoude technieken worden aangevuld met de nieuwste vindingen uit de moderne farmacologie! Het gebeurt in een gemakkelijk pandje, vlakbij de chalet.

De eerste dag wordt besteed aan de mentale voorbereiding van Jan-Willem en een uitvoerige bespreking van de te verrichten handelingen. Alle te gebruiken toestanden worden op een kaalgeschoren kat gepraktiseerd, hij krijgt een prima galgenmaal en een slaapdrankje om de volgende dag goed uitgerust en fit te zijn.

De werktuigen zijn van zeer fijne keramiek gemaakt, geraffineerd twaalfvoudig omgesmeed Japans messenstaal, geslepen door een hoogbejaarde meester of bestaan uit uiterst scherpe en harde scherfjes lavaglas in een gemakkelijk houder. Eerst de exploratie en het veilig stellen van de bloedsomloop en pas daarna komt het zenuwstelsel op uiterst subtiele wijze in behandeling en de pijn effecten worden zorgvuldig gedoseerd en op de persoonlijkheid van de patiënt afgestemd! Het gaat allemaal even gemakkelijk. De motoriek van Jan-Willem is door een paar effectieve ingrepen in het centrale zenuwstelsel al voor een groot gedeelte uitgeschakeld. Alles tot in de finesses uiterst verfijnd tot in de Jing en Jang meridianen van de acupunctuursystematiek ter versterking van de eerder opgewekte grovere effecten. Enigszins te vergelijken met wat chirurgen eufemistisch postoperatieve pijnsensaties noemen! Maar dan een factor honderd groter. Flauw vallen of andere laffe reacties worden niet getolereerd en effectief met een delicaat cocktailinfuus en andere doeltreffende hulpmiddelen bestreden. Verbale geluidsoverlast door de patiënt wordt beperkt met een trucje met de stembanden waar de beste KNO dokter nooit op zou komen! Ook aan de intieme irrigatie en afvoer is gedacht om er geen gore stinkende smerboel van te maken en het klokt en klikt met regelmatige tussenpozen door de slangetjes in de opvangpotjes! Tussen door een laatste hersenspoeling met ruime toepassing van geest en bewustzijnsverruimende middelen met een fijnzinnig voorgedragen bloemlezing uit de avonturen van Jan-Willem en alle bloederige werken door zichzelf of in zijn naam verricht over de laatste jaren. Na zes uur is het gebeurd en gaan de stekkers en slangen er uit!

De volgende uren werken de geleerden de boel en het verlanglijstje van de Siliwangi netjes af. De vinger, die de trekker zo goed heeft bediend, wordt een souvenir ter attentie van de baas van de KST, diverse onderdelen van het erotische speelgoed in luxe flacons op lekker ruikend sterk spul met een strikje voor een paar vriendinnen, de hypofyse gaat naar Nasution en de hersenen zijn voor de nieuwe universiteit van Sukarno. Niemand wordt vergeten. De bekende Papua korporaal van de KST krijgt het linkeroor van zijn luitenant. Compleet met het in goud gevat opalen knopje precies in de wijnrode kleur van de paracap. Hij weet er niet goed raad mee en het is nog wel voor zijn indrukwekkende verzameling.

Het lullige koperdraad is ondertussen vervangen door een soort gouden bedelkettinkje met miniatuur karabijnhaakjes. De oren zelf zijn zo goed geprepareerd en gekrompen door een bijzondere vakman tijdens een verlof thuis in Papua-land dat ze blinken als het schapenleer van een echte Chesterfield-bank. De rest van Jan-Willem gaat in een badje van zoutzuur. Veel later in Holland krijgt Leo een Baretta in een kostbaar doosje per particuliere koerier. In het ivoor op de kolf JW. En op een mooi visitekaartje de groeten van Ecco, veelbelovend cadet op de nieuwe militaire academie van de Republiek Indonesia in Bandung. Hij zal het later nog heel ver brengen, als adjudant van Suharto, de moordenaar van zijn vader. Jammer genoeg gokt hij verkeerd bij de grote generaalscoup en dat kost hem de kop.

Niet alle wegen zijn ondoordringbaar. Leo en Krijn krijgen het wetenschappelijk verantwoord verslag van de op Jan-Willem toegepaste Chinese vergeldingsactie en zijn er een beetje verlegen mee. Gewoon een kogel door de kop van deze heer volgens zijn eigen methode was meer dan genoeg geweest. Onze andere vrienden hebben zo hun eigen waarden en normen.

11. Naar huis

[Inhoudsopgave >>](#)

Eindelijk vertrekt de batterij uit de egestelling en gaat naar de Noordkust. Veel tranen bij de meiden en menige Kloris, slap op de benen van de laatste slapeloze nacht, bijt zijn lippen stuk!

Het wordt een zwarte dag voor de hondenbazen. De beestjes mogen niet meer mee en goede raad is duur. Op Java staat de hond niet in hoog aanzien en de meesten lijden een hongerig bestaan. De Chinees van een restaurant hoort er van en komt om de tien honden vragen. Over de prijs is men het al vlug eens, voor iedere hond een flinke vette hap! De bazen hebben geen trek, maar tien diehards hebben wel zin in het dodenmaal, als het vlees maar van een geit of een paar kippen komen. Uiteindelijk worden dat er maar vijf, die gaan eten. Volgens de Chinese keukenleer moet een hond levend met een zware knuppel eerst helemaal murw worden geslagen om door de dan pas echt vlot stromende adrenaline goed te kunnen smaken! Gewapend met deze wetenschap eisen de eigenaren van hun zaakwaarnemer dat deze lieve beestjes voor de leverantie eerst zelf doodschiet. Dit gebeurt en na veel gezeur over kwaliteitsverlies neemt Li genoeg met vijftig procent korting!

Een paar keer is er nog flink bonje met een vertrekkend KNIL bataljon en de batterij gaat zelfs af en toe, als stok achter de deur in stelling, om de heren tot bedaren te brengen. Bij het afscheid gaan er een paar duizend schoten uit de handvuurwapens de lucht in na het zingen van het Wilhelmus. Wat een zielig gedoe met die mannen, ze denken in Holland een goede baan in de Koninklijke Landmacht te krijgen. Een flinke trap onder de kont in de vorm van een ontslag uit de militaire dienst is de eerste kennismaking met het oude vaderland, dat ze nog nooit hebben gezien en voor de rest is het koukleumen in een barak bij een potkachel en de hap klaarmaken op een petroliestel! En bedankt voor de bewezen diensten en een handje centen uit de bijstandswet!

Voor de lui van de batterij is er verder geen pret meer aan te beleven. Kamp aan de noordkust bij een kalkfabriek. Nog nooit ergens meegemaakt, hier staat de hele dag een harde bijna koude noordenwind en het stuift als een gek. Een gezelschap vaderlandse artiesten bedankt voor de eer om in deze omgeving op te treden en rijdt gelijk, uitgefloten door de hele batterij, weer door.

Met stoflongen door naar Tjimahi en daar wordt het nog even lekker spannend. Geen wonder dat de batterij zo zwaar is opgejut en zo vlug mogelijk naar boven moest. Op een zondagochtend breekt de KST los, de langverwachte coupe! Adrie en Krijn hebben een paar kerkgangers weggebracht en rijden met hun blonde koppen door het centrum van Bandung. Al een paar dagen mag er geen caps of petjes gedragen worden om verwarring te voorkomen. Overal op de kruispunten de para's in vol ornaat en met het geschut onder de arm! Een stel bruine para's legt het verkeer even stil en laten een jeep met vier jonge TRI officieren uitstappen. Voor de knullen er iets van snappen liggen ze al gestrekt op de stoep. Adrie scheurt met de jeep over de kruising, heeft even de nijging om de dader te scheppen, maar wegwezen is veel beter. Overal in de stad wordt geschoten, de hele afdeling gaat in stelling, maar dat is onzin. Een paar uur later is het weer rustig. De coupe is mislukt, geen verstandig mens doet aan dat gekkenwerk mee. Het ontwapenen van de KST gebeurt door de MP en ze kunnen het zo maar zelf zonder hulp af!

De laatste paar weken worden een beproeving in oude Koninklijke Landmachtstijl en herinneren weer sterk aan de eerste tijd op oud Tjandi. Kampement in een paar oude gudangs, alles zo lek als een mandje, in een hoosbui waait het dak van de hut en de spullen liggen een kilometer verder. Tientallen mobiele eettenten voor de poort en dat is altijd een slecht teken. En het voer van de centrale keuken is dan ook echt niet om te eten. Badderden in een tochtige tent met een laag vuil water op de vloer en poepen boven de kali! De rampspoed komt bij de fourier tot een hoogtepunt. Precies de rekrutentijd. Stapels van de grootste bende. Hollandse uniformen. Passen in de vochtige hitte van de natte moesson. Waar dragen mensen zulke stijve planken, is het echt waar dat je dat weer aan je lijf moet?

En het ondergoed, 'de Heer zij ons genadig in deze dagen van grote beproevingen!' Van alles drie stelletjes. En weer de mutsen voor de debielen. Iedereen stampt de spullen onder in de plunjezak om ze er een maand later in de buurt van Gibraltar walgend van de stinkende schimmel weer uit te halen. De laatste dagen lekker dronken in de grote Oranjeclub en volop eten in de stad.

Als een mooie uitsmijter nog een geweldige knokpartij in de Oranjeclub, het enorm grote vermaak onderkomen voor de Koninklijke Landmacht, waar iedereen zich voor een zacht prijsje kan bezatten. Of het door hogere machten zo is geregeld. De KST mag bij wijze van uitzondering nog een paar keer de stad in en het circus is bijna voltallig binnen de muren als per ongeluk de helft van een berucht bataljon van de W Brigade binnen stapt. Regiefout van de Militaire Politie. Bij een gezamenlijke actie anderhalf jaar geleden op Oost Java is er iets onduidelijk gebeven. Het oude zeer wordt hier grondig de wereld uitgeholpen. De matenclub zit tussen twee vuren, komt lelijk in de verdrukking maar Adrie pakt een barkruk en weet met ramgeweld de troep uit de ellende te halen. Ze komen tussen wat kennissen van de KST terecht en de oude maten zijn blij met de versterking. Danig gehavend weet de gerenommeerde vechtersbazenploeg buiten te komen.

De club is grondig verbouwd, ziet er uit als na een zwaar infanteriegevecht en is wekenlang niet meer te gebruiken.

Op een van de laatste dagen nog eens een heerlijk massage op een speciaal adresje. Een paar KNIL jongens zijn in de oorlog door de Japanners op vakantie gestuurd naar Thailand en hebben daar kennis gemaakt met een stukje folklore en deze wetenschap gebruikt om een paar lieve Soendanese meiden tot kunstenaresses te maken op het gebied van verwennerij. Als ze denken dat Krijn er niet echt van geniet verzinnen ze weer wat anders en aan de dolle pret komt geen einde! Alle sensuele wapens worden ingezet. Ze weten dat het voor hem de laatste keer is en ze maken zich zorgen om de dag van morgen. Als er ver weg in dat koude land nou ook maar zulke lieve meiden zijn voor de blonde soldaat, ze zijn er niet erg gerust op en Krijn ook niet. Met de trein naar de haven. Krijn zweert nooit meer in dit land terug te zullen komen. Dit vertrek is erger dan dood gaan! Ondanks alle beleefde ellende is dit hartverscheurend. Nooit meer dit land, nooit meer die heerlijke warmte!

Weer bewaking van de kalkemmers. Zeker bang dat je de boot niet op wil. En overal fluitende en gore dingen roepende jongelui en een stel heren van de TNI bij de loopplank die even aan de plunjezakken willen voelen. Wat een vernedering. En waar komen we nu weer op terecht? Een stinkpraam of een aftandse dekschuit? Het zal nu zeker geen cent meer mogen kosten, ga maar naar je eigen land!

Maar het wonder gaat geschieden. Een ontvangst door de kapitein zelf, iedereen krijgt een hand van de gezagvoerder en de eerste stuurman en de bootsman. Allemaal welkom aan boord van het grote Italiaanse emigrantenschip. Wat een schuit, spierwit met groene en rode dekken en alles aan boord even ruim en heerlijk ruikend schoon. Riante hutten, eigenlijk meer zalen en heel rare dingen, bedden met kussens, krakende lakens en een dun dekentje. Geen klamboe, niemand doet de eerste nacht een oog dicht. Volop zoet water om te wassen, al wil je drie keer op een dag onder de douche! Hoe is het mogelijk, uit de plafonds komt een koel windje en je kruipt graag onder het dekentje. En allemaal gelijk aan tafel, netjes bediend Het eten is prima, alleen de sla begint vlug te vervelen en de jongens mekkeren als geiten. Op zondag een halfje rode wijn! Heerlijk de hele reis niks doen. De gebruikelijke uitslovers schilderen de hele boot vanonder tot boven en vinden het jammer dat ze niet in een bootsmansstoeltje buitenboord mogen hangen om gelijk de hele romp te doen! Een zereis als op een cruisschip en niemand krijgt zelfs maar de kans om zeeziek te worden.

Leo praat alles nog een paar keer door met de maten. Hij verzamelt van iedereen die het wil de adressen en curriculum vitae en vraagt of ze contact willen houden. Het gaat allemaal uit als een nachtkaars. Zaken die voor een paar weken nog van groot belang waren en met leven of dood te maken hadden zijn als in het niet verdwenen. De jongens vallen in een diep zwart gat, niets lijkt nog van belang. Niemand heeft enig idee van wat gebeuren gaat, velen leven in de roes van het weerzien en denkt verder nergens aan. Leo heeft plannen om in de toekomst zijn documentatie te gebruiken om een paar van de grootste ellendelingen die het al te bont hebben gemaakt bij diverse acties en zwendelpartijen, aan te pakken. Zijn vader is er dan fel tegen. Volgens hem maakt Leo geen schijn van kans. De hele ploertenbende zal zich als één man op hem storten. Geen enkele instantie zal een mogelijkheid bieden om een vervolging in te stellen. Zelfs voor een proefballonnetje geen enkele kans. De enige manier is een Jan-Willem actie en dat ging alleen maar in de goede oude tijd. Zo ver is het al, praten over tempo dulu!

Op de kade staat de Prins op een schavot en zegt, 'allen haartelijk welkom en bedankt voor het goede werk, jammer dat ik er niet bai was. Maak o geen zorgen voor werk, die kolenmienen staan wagenwijd open voor u' en nog veel meer geklets in de ruimte van gelijke strekking vanonder de petrolepet. Verder een kopje koffie en paar tientjes handgeld en vervolgens wegwezen!

Thuis is alles nog precies eender. Corrie heeft moeite met de grote broer, het is een vreemde vent geworden en het is echt wel even wennen. Vader en moeder zijn stil, er is zeker wat. Na lang aarzelen, komt de aap uit de mouw.

De post heeft het salaris van Krijn voor zeventig procent al die jaren doorbetaald en dat is mooi besteed aan het huishouden bij gebrek aan inkomsten van de kostwinner. En het spaarbankboekje is ook nog leeg geplunderd. Vader heeft zich niet al te druk gemaakt, waarom zou hij? Krijn snapt er niets van, nooit ergens voor getekend. Cor, de oom die nooit oom is genoemd, werkt ook op het postkantoor en heeft alles zo geregeld om van de ellende af te zijn en iedere maand zelfs nog een leuke fooi van moeder opgestreken als hij het enveloppe kwam brengen. Jaapje, één van de maten heeft bij dezelfde baas op een andere plaats zoveel kunnen sparen dat hij een half jaar later met gemak een compleet huis kan inrichten en gaan trouwen.

'Welkom ongeluk als je alleen komt', zeggen de zeevissers. Op het postkantoor is geen plaats meer voor Krijn. De nieuwkomers hebben de bui al zien hangen, zijn vlug getrouwd om niet het risico te lopen overgeplaatst te worden. Dat is onmogelijk door de woningnood.

Krijn mag dankbaar zijn voor een baantje in Schiedam, het kantoor daar is de personeelszinkput van het hele postdistrict en de baas een onmogelijk stuk onbenu! En daar dan maar een armoedig kosthuis opzoeken.

De balans is vlug opgemaakt. Opbrengst van vier bange jaren ellende en verdriet, je wezenloos lopen, behandeld worden als een schurftige hond, voor schietschijf spelen en het saldo is uiteindelijk nul komma nul!

Jaren van achterstand op de collega's die hun studie al hebben afgerond en de beste banen hebben weten te versieren. Weer het vuile werk en je kop dicht houden. Het wordt weer het zelfde in dit benauwde benepen land en het zal nooit veranderen. Tien jaar werkt Krijn zich wezenloos en dan wordt het pas weer een beetje beter voor hem en iedereen.

Maar altijd blijft er wat knagen, de trauma's opgelopen in de jeugd, later in de oorlog en in Indië. Tegen zijn zestigste stort Krijn helemaal in. Een syndroom van een paar letters. Een verstandige huisarts en zijn eigen ijzeren wil houden de schade beperkt en hij kan gaan genieten van zijn pensioen, zonder iedere dag om een paar uur een groen of een geel pilletje in te nemen.

En ver in de zeventig begint Krijn met het schrijven van zijn levensverhaal om de ellende van zich af te schrijven.

Krijn van Putten, soldaat in Indië bij 2-12 RVA

Reacties op mijn jaren in Indië: k.putten1@upcmail.nl